

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA
Katedra obchodního práva

JUDr. Petr Vybíral

**ŘEŠENÍ SPORŮ V
MEZINÁRODNÍM SPORTOVNÍM PRÁVU**

**DISPUTE RESOLUTION
IN THE INTERNATIONAL SPORTS LAW**

DISERTAČNÍ PRÁCE

Praha 2014

Školitel: Prof. JUDr. Květoslav Růžička, CSc.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto disertační práci zpracoval samostatně, uvedl jsem v ní veškeré použité informační prameny a literaturu a řádně je citoval. Předkládaná práce rovněž nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 11. srpna 2014

.....

JUDr. Petr Vybíral

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji tímto mému školiteli, váženému panu Prof. JUDr. Květoslavovi Růžičkovi, CSc., za příkladné vedení mého doktorského studia, jeho cenné rady a mimořádně lidský přístup.

Váženému panu profesorovi, vážené paní Prof. JUDr. Monice Pauknerové, DSc. a váženému panu Prof. JUDr. Zdeňkovi Kučerovi, DrSc. děkuji rovněž za to, že mi umožnili mít tu čest s nimi spolupracovat téměř po celou dobu mé dosavadní právní kariéry.

ANOTACE

Předmětem této disertační práce je řešení sporů v mezinárodním sportovním právu. Klíčovým je zaměření především na řešení sporů prostřednictvím mezinárodního rozhodčího řízení a jemu předcházející interní mechanismy řešení sporů uvnitř sportovních organizací. Základem je nejprve vymezení sportovních sporů s mezinárodním prvkem. Po něm je třeba se zabývat interními mechanismy řešení sportovních sporů, které jsou úzce spojeny s problematikou spolkového práva. S ohledem na umístění sídla většiny významných mezinárodních sportovních organizací ve Švýcarsku a s ohledem na zemi původu této disertační práce je řešená materie nazírána zejména optikou švýcarského a českého práva. Zásadní úlohu při řešení sporů v mezinárodním sportu má švýcarský Sportovní arbitrážní soud v Lausanne, čemuž odpovídá prostor, který je mu v této práci věnován. V neposlední řadě nesmí být pominuto ani soudní a alternativní řešení sportovních sporů, ačkoliv ve sportovní praxi nedosahuje významu interního a rozhodčího způsobu řešení sporů. Pro oživení této práce je závěrečná kapitola věnována řešením sporů na posledních dvou olympijských hrách.

KLÍČOVÁ SLOVA

Mezinárodní sportovní právo, řešení sporů, sport, rozhodčí řízení, sportovní spolky

ABSTRACT

The subject of this dissertation thesis is dispute resolution in the international sports law. A crucial is to focus primarily on resolution of disputes through international arbitration and its preceding internal dispute resolution mechanisms within sports organizations. First of all it is necessary to provide a definition of sports disputes with an international element. After that it is necessary to deal with internal mechanisms for resolving sports disputes, which are closely linked to the issue of law on associations. With regard to the location of the seat of most major international sports organizations in Switzerland and with regard to the country of origin of this dissertation thesis the subject matter is viewed especially through the lens of the Swiss and the Czech law. Crucial role in resolving of disputes in international sport plays a Swiss Court of Arbitration for Sport in Lausanne, which corresponds to an extent of this part of thesis. Finally, it also should not be omitted judicial and alternative resolution of disputes in sport, although in practice it does not reach significance of internal and arbitral resolution of disputes. To enliven the thesis, the final chapter is devoted to resolving of disputes during the last two Olympics.

KEY WORDS

International Sports Law, Dispute Resolution, Sport, Arbitration, Sports Associations

OBSAH

Obsah

PROHLÁŠENÍ	I
PODĚKOVÁNÍ	II
ANOTACE	III
KLÍČOVÁ SLOVA	III
ABSTRACT	IV
KEY WORDS	IV
OBSAH	V
SEZNAM ZKRATEK.....	VIII
I. ÚVOD.....	1
1.1. Vymezení pojmu mezinárodní sportovní spor	1
1.2. Řešení sporů na úrovni sportovních organizací.....	2
1.3. Řešení sporů prostřednictvím rozhodčího řízení	4
1.4. Soudní a alternativní řešení sportovních sporů	9
1.5. Olympijské hry a řešení sporů	11
II. VYMEZENÍ POJMU MEZINÁRODNÍ SPORTOVNÍ SPOR.....	12
2.1. Sport	12
2.2. Subjekty	13
2.3. Mezinárodní prvek	18
2.4. Shrnutí	23
III. ŘEŠENÍ SPORŮ NA ÚROVNI SPORTOVNÍCH ORGANIZACÍ.....	24
3.1. Úvod k řešení sporů uvnitř sportovních organizací.....	24
3.2. Soukromoprávní a veřejnoprávní povaha organizovaného sportu.....	26
3.3. Mechanismy řešení sporů uvnitř sportovních organizací	30
3.4. Členství	36
3.5. Vztah jednotlivých způsobů řešení sporů.....	39
3.6. Vlastní procesní postupy a zásady řešení sporů.....	40
3.7. Shrnutí	48

IV.	ŘEŠENÍ SPORŮ PROSTŘEDNICTVÍM ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ	50
4.1.	Povaha rozhodčího řízení	50
4.1.1.	Obecné otázky sportovního rozhodčího řízení.....	50
4.1.2.	Švýcarské právo a Sportovní arbitrážní soud v Lausanne	52
4.1.3.	České právo a sportovní rozhodčí řízení.....	57
4.1.4.	Sportovní rozhodčí řízení v dalších zemích.....	63
4.1.5.	Shrnutí základních podmínek sportovního rozhodčího řízení	69
4.2.	Arbitrabilita	70
4.2.1.	Arbitrabilita obecně.....	70
4.2.2.	Arbitrabilita podle švýcarského práva a Sportovní arbitrážní soud v Lausanne	72
4.2.3.	Arbitrabilita a další sportovní rozhodčí řízení	78
4.2.4.	Shrnutí – sportovní spory, které mohou být předmětem rozhodčího řízení	81
4.3.	Rozhodčí smlouvy	81
4.3.1.	Rozhodčí smlouvy obecně.....	81
4.3.2.	Sportovní arbitrážní soud v Lausanne a rozhodčí smlouvy podle švýcarského práva ..	82
4.3.3.	Rozhodčí smlouvy a sportovní rozhodčí řízení v České republice	86
4.3.4.	Konflikt více rozhodčích smluv	89
4.3.5.	Shrnutí – sportovní rozhodčí smlouvy	91
4.4.	Vlastní průběh rozhodčího řízení	93
4.4.1.	K procesu rozhodčího řízení obecně	93
4.4.2.	Lex arbitri a sídlo Sportovního arbitrážního soudu v Lausanne	94
4.4.3.	Účastníci řízení.....	96
4.4.4.	Rozhodci	99
4.4.5.	Předběžná opatření	101
4.4.6.	Pravomoc.....	102
4.4.7.	Další procesní otázky	104
4.4.8.	Shrnutí	106
V.	SOUDNÍ A ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ SPORTOVNÍCH SPORŮ.....	107
5.1.	Soudní řešení vybraných sportovních sporů	107
5.2.	Obecně ke způsobům alternativního řešení sporů ve sportu	108
5.3.	Mediace ve sportu	109
5.4.	Ombudsman ve sportu	112
5.5.	Kolektivní vyjednávání ve sportu.....	113
5.6.	Shrnutí	114

VI.	OLYMPIJSKÉ HRY A ŘEŠENÍ SPORŮ.....	115
6.1.	Zvláštní orgán řešení sporů	115
6.2.	Počátky Ad hoc divize	116
6.3.	Řízení před Ad hoc divizí.....	117
6.4.	Spory rozhodované během olympijských her	122
6.5.	Shrnutí	124
VII.	ZÁVĚR	125
	SHRNUTÍ	131
	SUMMARY	134
	SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	137

SEZNAM ZKRATEK

AAA – American Arbitration Association

Ad hoc CAS – Ad hoc divize CAS

AIWF – Association of International Winter Sports Federations

ANOC – Association of National Olympic Committees

ASOIF – Association of Summer Olympic International Federations

BAT – Basketball arbitral tribunal

CAS – Court of Arbitration for Sport

ČOV – Český olympijský výbor

ČSLH – Český svaz ledního hokeje

DS – Deutsche Sportschiedsgericht

FAČR – Fotbalová asociace České republiky

FEI – Fédération Equestre Internationale

FIA – Fédération Internationale de l'Automobile

FIBA – Fédération Internationale de Basketball

FIFA – Fédération Internationale de Football Association

FINA – Fédération Internationale de Natation

FIS – Fédération Internationale de Ski

FÚŠK – Federální ústava Švýcarské konfederace

Charta – Olympijská charta

ICAS – International Council of Arbitration for Sport

IAAF – International Association of Athletics Federations

IIHF – International Ice Hockey Federation

ISU – International Skating Union

Kodex – Světový antidopingový kodex

LOH 2012 – Letní olympijské hry v Londýně 2012

LZPEU – Listina základních práv Evropské unie

LZPS – ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

MKF – Mezinárodní kanoistická federace

Newyorská úmluva – Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů

NHL – National Hockey League

ORD – Odvolací rozhodčí divize CAS

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

OZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Pravidla – Rozhodčí pravidla pro olympijské hry

RSSFZ – Rozhodcovský soud Slovenského fotbalového svazu

Řád – Řád sportovního rozhodčího řízení ICAS

Řád CAS – Procesní pravidla CAS

ŘRD – Řádná rozhodčí divize CAS

SDEU – Soudní dvůr Evropské unie

Stanovy – Stanovy orgánů řešících sportovní spory

ŠNS – švýcarský Nejvyšší soud

ŠOSŘ – švýcarský občanský soudní řád

ŠOZ – švýcarský občanský zákoník

ŠZMPS – švýcarský zákon o mezinárodním právu soukromém

UEFA – Union of European Football Associations

UCI – Union Cycliste Internationale

ÚOLPZS – Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

WADA – World Anti-Doping Agency

ZMPS – zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

ZOH 2014 – Zimních olympijské hry v Soči 2014

ZOM – zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci

ZOS – zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

ZRK – zákon č. 244/2002 Z.z., o rozhodcovském konání

ZRŘ – zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

I. ÚVOD

1.1. Vymezení pojmu mezinárodní sportovní spor

Na prvním místě je třeba se zabývat vymezením toho, co se rozumí mezinárodními sportovními spory. Musí jít nepochybně o takové spory, které obsahují určitý dostatečně významný mezinárodní prvek. Přitom je třeba také nesměšovat automaticky mezinárodní sportovní soutěže a mezinárodní sportovní spory.

Jasným příkladem mezinárodního sportovního sporu je spor dvou sportovních klubů z různých zemí ohledně vyplacení přestupové částky za sportovce měnícího své působiště. Nebo též spor mezi sportovcem a mezinárodní sportovní organizací, která mu uložila trest zákazu činnosti. Oba případy mají společné to, že v nich jde o spory mezi subjekty z různých států (ve výjimečných případech tak tomu nemusí být ve druhém případě).

Vezmeme-li si za příklad olympijské hry, můžeme je označit za mezinárodní sportovní soutěž, protože se jich účastní sportovci z celého světa. Na druhou stranu jsou však pořádány organizačním výborem olympijských her, který bývá při olympijských hrách založen jako soukromá osoba podle národního práva. Jeví se tak olympijské hry jako mezinárodní i sportovci ze země, ve které jsou pořádány? Odpověď můžeme najít ve sportovních pravidlech příslušných organizací, která vymezují, zda spory plynoucí z určitých vztahů má řešit orgán národní sportovní organizace či orgán nadřízené mezinárodní sportovní organizace. Z toho se dá také usuzovat, že i sportovní soutěže, k nimž se spory vztahují, jsou buďto povahy národní či mezinárodní.

Odborné názory na toto téma jsou různé. Například Brilliantova považuje za mezinárodní sportovní spor takový spor, který je mezi stranami z různých států.¹ Nafziger oproti tomu rozlišuje mezinárodní spory v užším pojetí, kterými jsou spory mezi sportovci a cizími sportovními organizacemi a spory, ve kterých jsou stranami subjekty z jednoho státu, předmětem jejich sporu je však účast na mezinárodní soutěži.² Dle mého názoru je možné považovat za mezinárodní i ty spory, které jsou mezi subjekty stejné státní příslušnosti, které jsou však rozhodovány zahraničním orgánem, a to např. orgánem mezinárodní sportovní organizace.

V okruhu věnovaném vymezení mezinárodních sportovních sporů jde především o to, přesvědčit se, že nikoliv všechny spory mohou být mezinárodní povahy, ale že je třeba rozlišovat mezi národní či mezinárodní soutěží a národním či mezinárodním sporem a vymežit ty spory, které opravdu mezinárodními jsou.

1.2. Řešení sporů na úrovni sportovních organizací

Pravidla sportovních organizací upravují postup při řešení některých sportovních sporů. Pro jejich řešení zřizují také zvláštní orgány. Jedná se o orgány spadající jednak pod národní sportovní organizace, a dále také o orgány nadřízených sportovních organizací. Oprávnění zřizovat takovéto orgány plyne z právních předpisů, podle kterých byly sportovní organizace zřízeny, a je jedním z práv plynoucích ze sdružovací povahy sportovních organizací. Vztahy mezi orgány národních a nadřízených sportovních organizací jsou upraveny v příslušných pravidlech, kterými jsou tyto organizace vázány. Vyčerpání vnitřních postupů poskytovaných sportovními organizacemi bývá častou podmínkou pro to, aby spor mohl být projednán obecnými či rozhodčími soudy.

¹ Brilliantova, A.: Sport Arbitration as a Means of Considering Sport Disputes (Comparative-Legal Aspect). Russian Law: Theory and Practice, 1/2005, str. 77.

² Nafziger, J.: Dispute Resolution in the Arena of International Sports Competition. American Journal of Comparative Law, Vol. 50, 2002, str. 176.

Současně je ale nutné mít na zřeteli, že nikoliv pro všechny spory související se sportem, jsou interními pravidly upraveny postupy pro jejich řešení. Záleží tedy rovněž na vymezení sporů, které mohou být projednány orgány sportovních organizací. V tomto ohledu se mohou pravidla jednotlivých sportů lišit. Dá se říci, že čím blíže spor souvisí se samotným výkonem sportovní činnosti, tím je větší pravděpodobnost, že pravidla budou upravovat způsob jeho řešení. Klasickým příkladem sporu, který je běžně regulován interními pravidly, a který je možné projednat před speciálními vnitřními orgány, je spor disciplinární povahy. Jde v něm totiž o vztah mezi členem sportovní organizace a organizací samotnou. Z hlediska mé disertační práce jsou relevantní především spory projednávané mezinárodními sportovními organizacemi.

Za sportovní spory jsou však často považovány i spory v širším smyslu, které s vlastní sportovní činností souvisí pouze nepřímo. Kupříkladu jde o spory plynoucí z vysílacích práv, případně spory týkající se ochrany hospodářské soutěže. Příznačné pro spory tohoto druhu je to, že často bývají spornými stranami subjekty, které nepatří mezi členy sportovně organizační hierarchie. Ačkoliv tyto spory mohou být předmětem soudního či rozhodčího řízení, a to i před specializovaným sportovním rozhodčím soudem, z pohledu řešení sporů na úrovni sportovních organizací jsou irelevantní.

Takříkajíc samostatnou kapitolu tvoří otázka zajištění spravedlivého procesu při řešení sporů před interními orgány sportovních organizací. Ve srovnání s projednáváním sportovního sporu v soudním či rozhodčím řízení je zde daleko větší riziko porušení procesní spravedlnosti. Otázkou potřeby zajistit procesní spravedlnost rovněž v interních řízeních v rámci sportovních organizací se mimo jiných zabývá např. také Gábriš.³

Účelem této pasáže věnované řešení sporů na úrovni sportovních organizací je potvrzení předpokladu, že významná část sportovních sporů je řešitelná již na úrovni

³ Gábriš, T.: Športové právo. Bratislava: Eurokódex, 2011, str. 414.

sportovních organizací a dále toho, že i během těchto vnitřních řízení by měly být dodržovány základní zásady procesní spravedlnosti.

1.3. Řešení sporů prostřednictvím rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení je vedle soudního řízení dalším významným způsobem řešení sporů. Výsledkem obou způsobů řešení sporů je rozhodnutí, které může být vynuceno v rámci vykonávacího řízení. To je podstatný rozdíl oproti výše probíranému rozhodování uvnitř sportovních organizací. Mezi často uváděné výhody rozhodčího řízení, na rozdíl od řízení soudního, patří nižší náklady, rychlejší průběh a neveřejný proces. Právě poslední důvod je zvláště důležitý z hlediska sportovních sporů. Ve světě sportu totiž stále ještě panuje nechuť řešit spory veřejně. V tomto světě hraje rozhodčí řízení významnou roli zejména při řešení mezinárodních sportovních sporů.⁴

Spojení mezinárodního rozhodčího řízení a světa sportu přináší řadu otázek, které je možné utřídit do komplexnějších celků. Zaprvé je třeba si zodpovědět otázku, který subjekt je oprávněn rozhodovat spory v rozhodčím řízení. Poté je třeba zabývat se tím, které spory mohou být řešeny prostřednictvím rozhodčího řízení, a to s přihlédnutím ke specifické povaze sportu. Po vyřešení těchto dvou základních otázek může být řešeno samotné řízení. Na počátku rozhodčího řízení musí stát ujednání o podrobení se tomuto způsobu řešení sporů. Proto je nadmíru důležité věnovat náležitou pozornost rozhodčí smlouvě. Teprve, když jsou splněny všechny podmínky nutné pro zahájení rozhodčího řízení, může přijít na řadu samotný průběh řízení, jeho zakončení vydáním rozhodčího nálezu a v případě mezinárodních sporů také uznání a výkon tohoto nálezu v jiném státě, než ve kterém byl vydán.

⁴ Mudgal, M.: *Law & Sports in India*. Nagpur: LexisNexis, 2011, str. 310.

Povaha rozhodčího řízení

Zabýváme-li se rozhodčím či jinak řečeno arbitrážním řízením, musí zde být určitý subjekt, kterému je řízení svěřeno. Buďto může jít o rozhodce ad hoc, nebo o stálou rozhodčí instituci. Stálá rozhodčí instituce bývá nejčastěji označována jako rozhodčí soud, arbitrážní soud, nebo pouze jako arbitráž. Je ale zřejmé, že samotné označení nemůže zaručit, že se jedná skutečně o rozhodčí soud, před kterým může být vedeno rozhodčí řízení. Ostatně aby vůbec mohlo jít o rozhodčí řízení, musí být naplněny předpoklady obsažené v závazných právních normách, ať již se jedná o vnitrostátní zákony, nebo o mezinárodní smlouvy. V těchto normách lze nalézt odpověď na otázku, které náležitosti musí být splněny, aby určitý proces bylo možné považovat za rozhodčí řízení před rozhodčím soudem.

V mezinárodním sportovním právu má význam zabývat se zásadně otázkou, zda určitý orgán, ať je jeho založení předvídáno pravidly sportovní organizace, nebo ho taková organizace zřizuje mimo svou organizační hierarchii, je stálým rozhodčím soudem či pouhým interním orgánem v rámci sportovní organizační struktury. Jedněmi ze základních kritérií, podle kterých je o povaze takového orgánu rozhodováno, jsou nestrannost a nezávislost. Orgán, který nesplňuje ani tato základní kritéria, nemůže být rozhodčím soudem.

To platí i v případech, kdy takový orgán nese označení arbitráž či rozhodčí soud. Judikaturou byly opakovaně odstraněny pochybnosti ohledně povahy z celosvětového hlediska zřejmě nejvýznamnějšího stálého rozhodčího soudu ve světě sportu, kterým je Sportovní arbitrážní soud v Lausanne⁵ (dále také jen „CAS“). Vedle něj však existuje ve světě sportu mnoho dalších orgánů, které aspirují na to, být skutečným rozhodčím soudem. Je možné zmínit např. FIA Contract Recognition Board anebo Basketball

⁵ Jeho francouzský název zní „Le Tribunal Arbitral du Sport“ a je zkracován jako „TAS“. Vedle francouzštiny je druhým pracovním jazykem angličtina a tak je rozhodčí soud znám také jako „Court of Arbitration for Sport“. V České republice je znám spíše pod anglickou zkratkou „CAS“. Dva nejvýznamnější rozsudky, týkající se povahy CAS vynesl švýcarský Nejvyšší soud ve věcech Gundel/FEI and CAS (BGE 119 II 271) a Lazutina, Danilova/IOC, ISF (BGE 129 III 445).

Arbitral Tribunal. K povaze prvně jmenovaného orgánu z oblasti motorsportu se vyjadřují ve svém článku např. Kohler a Peter.⁶

V příslušné kapitole této práce jsou tak rozebírána kritéria, která ze své podstaty musí splňovat stálý rozhodčí soud a jsou jimi poměřovány orgány řešící mezinárodní sportovní spory, které mohou budít dojem, že se o stálý rozhodčí soud jedná, a to za účelem zhodnocení, zda tomu tak skutečně je.

Arbitrabilita

Arbitrabilita, nebo také přípustnost rozhodčí smlouvy, je další klíčovou otázkou z pohledu řešení nejen sportovních sporů prostřednictvím rozhodčího řízení. Její zodpovězení umožňuje vymezit okruh vztahů, které mohou být posuzovány v rozhodčím řízení a ohledně kterých může být prostřednictvím rozhodčí smlouvy derogována pravomoc soudu rozhodovat daný spor. V případě řešení sporů v mezinárodním sportovním právu je jasné, že předmět sporů musí nějakým způsobem souviset se sportem. Již však nemusí být jasné, zda se má tedy jednat o všechny takové spory, nebo jen o některé, a popřípadě které.

Na prvním místě je vždy nutné vycházet z právních norem, kterými je vázán příslušný rozhodčí soud. Jedná se zejména o zákonná ustanovení, jež stanoví, které spory mohou být řešeny v rozhodčím řízení. Sportovní arbitrážní soudy jsou však specializovanými stálými rozhodčími soudy. S tím se pojí to, že tyto arbitráže jsou většinou oprávněny rozhodovat v užším rozsahu sporů, než jak plyne z obecně závazných norem.

⁶ Kohler, G., Peter, H.: Formula 1 Racing and Arbitration: The FIA Tailor-Made System for Fast Track Dispute Resolution. Arbitration International, Vol. 17, No. 2, 2001, str. 173n.

K tomuto zúžení rozsahu možných sporů dochází prostřednictvím pravidel obsažených v řádech sportovních rozhodčích soudů. Pak tedy záleží na znění těchto řádů. Například pokud jde o Sportovní arbitrážní soud v Lausanne, tak ten je oprávněn rozhodovat všechny spory se sportem související, přičemž pokud by zde byla pochybnost, které to jsou, je možné odkázat na Sternheimera a Laye, kteří poukazují na to, že CAS ještě nikdy neodmítl rozhodnout z toho důvodu, že by spor neměl spojitost se sportem.⁷ Záleží tedy také na ambicích toho kterého rozhodčího soudu. Ještě je nutno dodat, že o sporech čistě sportovní povahy, ve kterých je např. zpochybňováno rozhodnutí rozhodčího na hřišti, rozhodčí soudy zásadně nerozhodují. Stejně negativně se k nim staví i soudy obecné.

Předmětem této kapitoly je ověřit, nakolik je vymezení sporů, které mohou být rozhodovány sportovními rozhodčími soudy, užší oproti zákonnému vymezení arbitrability a dále klasifikovat jednotlivé typy sportovních sporů.

Rozhodčí smlouvy

Jestliže je určen pro rozhodování sporu příslušný orgán, který je skutečným rozhodčím soudem a současně je vymezeno, které spory může projednávat, pak je možné zabývat se již předložením konkrétního sporu k rozhodnutí. *Conditio sine qua non* je však v takovém případě platná rozhodčí smlouva. Stejně jako to platí v rozhodčím řízení obecně, tak i ve sportovní arbitráži mohou být rozlišovány dva základní typy rozhodčí smlouvy, a to rozhodčí doložka a smlouva o rozhodci. V praxi však zjevně převládají rozhodčí doložky.

Specifikem rozhodčích doložek ve světě sportu je to, že bývají zakotveny v pravidlech sportovních organizací. Pak je ale třeba řešit, zda v případě, kdy se sportovec či klub při vstupu do sportovní organizace zaváže dodržovat sportovní

⁷ Sternheimer, W., Le Lay, H.: Arbitrages ordinaires pouvant être soumis au Tribunal Arbitral du Sport. Bulletin TAS, 1/2012, str. 52.

pravidla, je tím také uzavřena platná rozhodčí smlouva. V tomto bodě záleží na přístupu jednotlivých právních řádů. Proto je vždy vhodnější, když jsou rozhodčí doložky uzavírány samostatně, jak je ostatně často doporučováno. Za všechny možno uvést např. odkaz Bredowa na německou judikaturu.⁸

Cílem právě uvedené kapitoly je zejména ověřit, zda jsou sportovní spory projednávány na základě platných rozhodčích smluv.

Vlastní průběh rozhodčího řízení

Oddíl věnovaný vlastnímu průběhu rozhodčího řízení zahrnuje široký okruh témat k zamyšlení. Základním pramenem tohoto oddílu jsou řady sportovních rozhodčích soudů. Ty nesmí být v rozporu s právem státu, které je pro příslušný rozhodčí soud závazné. Nejdůležitějším řádem v oblasti sportovní arbitráže je ten, kterým se řídí rozhodčí řízení před Sportovním arbitrážním soudem v Lausanne.⁹ Pravidla obsažená v tomto řádu musí být v souladu se švýcarským právem. Význam zmiňovaného řádu tkví i v tom, že slouží jako vzor pro řady jiných sportovních arbitráží.

Proces rozhodčího řízení ve sportovních sporech je v mnohém podobný standardním arbitrážím. Vymyká se však např. určením práva rozhodného pro meritorní posouzení předmětu sporu. Rozhodci se totiž mají řídit kromě všeobecně závazných právních norem rozhodného práva také pravidly relevantních sportovních organizací. A nezřídka rozhodují pouze podle těchto pravidel. Projevem specializace sportovních rozhodčích soudů je i to, že rozhodci by měly být v zásadě pouze osoby znalé sportovních a právních poměrů. Zvláštností rozhodčího řízení před Sportovním arbitrážním soudem v Lausanne je to, že rozlišuje rozhodčí řízení, jejichž předmětem je

⁸ Bredow, J.: The German Court of Arbitration for Sport – a contribution for strengthening sports law in Germany. Yearbook on international arbitration, Vol. 1, 2010, str. 284.

⁹ Aktuální znění tohoto řádu je zveřejněno na webové adrese [http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/4962/5048/0/Code20201320corrections20finales20\(en\).pdf](http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/4962/5048/0/Code20201320corrections20finales20(en).pdf).

určitý smluvní nárok a řízení, jejichž předmětem je rozhodnutí orgánu sportovní organizace. Řád stanoví pro oba druhy řízení rozdílná pravidla. Samostatnou otázkou, kterou je také třeba řešit, je uznání a výkon rozhodčích nálezů.

V rámci tohoto oddílu tak jde zejména o seznámení s průběhem rozhodčího řízení před Sportovním arbitrážním soudem v Lausanne.

1.4. Soudní a alternativní řešení sportovních sporů

Pokud jde o rozhodování sporů majících vazbu na sportovní činnost, mohou být rozhodujícími orgány bezesporu rovněž obecné soudy. V právním státě jsou soudy oprávněny a zároveň povinny projednat veškeré představitelné spory. Denegatio iustitiae je nepřipustné. Proto nemohou být ani sportovní spory vyloučeny z rozsahu jejich rozhodování. Ve světě sportu však soudní řízení není příliš oblíbeným způsobem řešení sporů.

Sportovní činnost se odehrává v rámci sportovně organizační hierarchie. V jejím rámci také dochází v souladu s vnitřními pravidly k prvotnímu řešení určitých sporů. Například podle českého právního řádu může být rozhodnutí vnitřního orgánu, proti kterému již není možno využít vnitřního opravného prostředku, předloženo obecnému soudu k posouzení, zda nedošlo k porušení stanov či zákona. Pro rozhodování obecných soudů je specifické to, že je třeba více respektovat hranice jednotlivých právních řádů, což platí zejména v procesní oblasti. To je také další důvod, proč je vhodnější řešit sportovní spory mimo soudní řízení.

V právě popsané kapitole má být dána odpověď na otázku, které sportovní spory je tedy vhodné či nutné projednávat před obecnými soudy? Soudy mohou projednávat jednak spory, ve kterých je napadáno rozhodnutí orgánu sportovní organizace. Jaký je

však postoj samotných soudů k projednávání těchto sporů demonstruje např. Healey.¹⁰ Pak ovšem existují spory, které nemohou být rozhodnuty vnitřním orgánem sportovní organizace. Jde kupříkladu o spory ohledně náhrady škody na zdraví. V takových případech je věc typicky rozhodována přímo obecnými soudy. Důležitá úloha obecných soudů v souvislosti s řešením mezinárodních sportovních sporů spočívá v posuzování rozhodčích nálezů v případech žádostí o jejich zrušení či v případech jejich uznávání a výkonu. Pamatovat je třeba i na nadnárodní soudy, jako je Soudní dvůr Evropské unie, který řeší spory ohledně porušování povinností stanovených právem Evropské unie.

Řešení sporů alternativními způsoby doplňuje rozhodování arbitrážních a obecných soudů. Zřejmě nejdůležitější alternativní metodou řešení sportovních sporů je mediace. Je to dáno především tím, že Sportovní arbitrážní soud v Lausanne umožňuje řešit sportovní spory prostřednictvím mediace a k tomuto účelu zavedl i zvláštní pravidla pro mediaci. Mediací se však nedají řešit všechny sportovní spory. Například spory disciplinární povahy nejsou pro tento způsob řešení vhodné. Zastáncem řešení sportovních sporů prostřednictvím mediace je Blackshaw, který se snaží poukazovat především na všechny její výhody.¹¹ Na druhou stranu je ale třeba říci, že mediace není pro řešení sportovních sporů v praxi téměř využívána. Důvody, proč tomu tak je, se zabývá např. Loorbach.¹² Jiné alternativní způsoby řešení sporů rovněž nejsou příliš využívány.

Účelem zařazení této části disertační práce je jednak zkompletovat všechny v úvahu přicházející metody řešení sportovních sporů, a dále blíže charakterizovat mediaci, s tím, že má být potvrzeno, že jde pouze o okrajový způsob řešení sportovních sporů.

¹⁰ Healey, D.: *Sport and the Law*, UNSW Press, 2005, str. 81.

¹¹ Blackshaw, I.: *Sport, Mediation and Arbitration*. T.M.C. Asser Press, 2009.

¹² Loorbach, J.: *Sport and Mediation in the Netherlands*. *International Sports Law Journal*, 2/2002, str. 26.

1.5. Olympijské hry a řešení sporů

Olympijské hry jsou událostí, na které se dá dobře prezentovat řešení sportovních sporů v praxi. Hlavní roli při řešení sporů měl Sportovní arbitrážní soud v Lausanne, který při příležitosti podobně významných sportovních událostí zřizuje v místě konání svou tzv. Ad hoc divizi. Navzdory názvu má tento orgán povahu stálého rozhodčího soudu, protože právně je lokalizován rovněž v Lausanne a jedná se tak podle švýcarského práva stále o Sportovní arbitrážní soud v Lausanne.

Řízení před Ad hoc divizí má oproti průběhu standardního sportovního rozhodčího řízení svá specifika. Jde např. o lhůtu dvaceti čtyř hodin pro rozhodnutí, jiné rozhodné právo pro věcné posouzení sporu, či o možnost pokračovat ve sporu ve standardním řízení.

Hlavním cílem této kapitoly je reflektovat řešení sportovních sporů, ke kterým dochází v souvislosti s olympijskými hrami.

II. VYMEZENÍ POJMU MEZINÁRODNÍ SPORTOVNÍ SPOR

2.1. Sport

Pod pojmem sport si lze jistě představit celou řadu aktivit. Může se jednat např. o fyzickou nenáročnou hru šach, o něco fyzicky náročnější poklus městem při cestě do práce, školní fotbal v hodinách tělesné výchovy, fotbalové utkání profesionálních ligových fotbalistů, mistrovství světa v krasobruslení či soupeření sportovců¹³ na olympijských hrách. Jak je zřejmé, sport může mít mnoho podob a někdy nemusí ani panovat shoda na tom, zda určitá aktivita sportem je, nebo není. S ohledem na jeho možné široké výklady musí být pojem sportu pro účely této práce blíže vymezen.

Základním kritériem, podle něhož je možné sportovní činnosti rozlišovat, je míra amatérismu, resp. profesionality, se kterou je vykonáván. Obsahem práce je pouze profesionální sport, kterým se zde rozumí organizovaný sport, ve kterém jsou sportovci odměňováni za svůj výkon, čímž si současně obstarávají prostředky na živobytí. Bylo by sice jistě zajímavé zabývat se např. spory ohledně náhrady škody vzniklé amatérským sportovcům, často také s přítomným mezinárodním prvkem¹⁴, v této práci však bude pozornost orientována jiným směrem.

Status profesionálního sportovce je rozlišován v pravidlech jednotlivých sportovních organizací. Samotné členství v některé ze sportovních organizací (dále rovněž označovaných jako „federace“, „asociace“, „unie“ či „spolek“) neznamena, že můžeme automaticky mluvit o profesionálně vykonávaném sportu. Sportovní organizace rozlišují mezi profesionálními a amatérskými sportovci, stejně jako mezi

¹³ Jednotným termínem „sportovci“ budou v textu pro zjednodušení označováni sportovci i sportovkyně.

¹⁴ Jako příklad je možné uvést úrazy při lyžování v zahraničí.

profesionálními a amatérskými soutěžemi či kluby a přiznávají jim dle jejich statusu rozdílná práva a povinnosti.¹⁵

Sporty je dále možné členit na individuální a kolektivní. Toto členění se však nikterak nedotýká následujícího obsahu práce, jelikož v mezinárodním sportu dochází k relevantním sporům jak ve sportech individuálních, tak kolektivních.

S profesionálním statusem úzce souvisí otázka způsobu výkonu sportu formou zaměstnání nebo podnikatelské činnosti. Co se týče sportovců kolektivních sportů, mají obvykle právní postavení zaměstnanců nebo jim obdobné.¹⁶ Sportovci v individuálních sportech mají nejčastěji postavení osob samostatně výdělečně činných nebo podnikajících.¹⁷ Sportovní kluby a organizace lze v této souvislosti členit podle toho, zda vykonávají svou činnost za účelem zisku na ziskové a neziskové organizace.¹⁸ Subjekty založenými za účelem zisku jsou obvykle podnikající sportovní kluby nejvyšší úrovně. Lze konstatovat, že účastníky sportovních sporů jsou subjekty v postavení zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných, podnikatelů jakož i subjekty neziskového charakteru.

2.2. Subjekty

K tomu, aby mohlo dojít ke sporu, musí existovat nejméně dva subjekty s rozdílným pohledem na věc. Zásadně na celém světě platí, že subjektem sporu mohou být fyzické osoby, dále uměle konstruované a právě uznané entity vzniklé sdružováním osob nebo majetku označované obvykle jako osoby právnické, nad nimi stojící státy,

¹⁵ Srov. např. Směrnici pro evidenci profesionálních a neamatérských smluv Fotbalové asociace České republiky (http://nv.fotbal.cz/ftp/cmfs/legislativa/stanovy/07_Smernice_pro_evidenci_smluv_2.doc), nebo Soutěžní a disciplinární řád Českého svazu ledního hokeje (http://www.cslh.cz/dokument/1192-soutezni_disciplinari_rad_130430.pdf).

¹⁶ V České republice však toto neplatí a není zcela zřejmé, kam tuto kategorii subjektů právně zařadit.

¹⁷ Srov. rozsudek SDEU čj. C-51/96 a C-191/97, SbSD, 2000.

¹⁸ Srov. např. Cox, N., Schuster, A.: *Sport and the Law*. Dublin: First Law Limited, 2004, str. 19.

které v některých vztazích vystupují ve stejné pozici jako soukromé právnické osoby a sdružení států v podobě mezinárodních organizací.

Fyzické a právnické osoby vystupují jako účastníci sporu na úrovni vnitrostátní, zatímco státy a mezinárodní organizace se střetávají obvykle na úrovni mezinárodní. Ačkoliv zde bylo použito označení mezinárodní, nejedná se v tomto případě o oblast, která by byla relevantní z pohledu mezinárodního sportovního práva, jelikož zmíněné subjekty mají veřejnoprávní povahu a spory, ve kterých státy a mezinárodní organizace vystupují ve sféře mezinárodního práva veřejného, nijak nezasahují do oblasti sportu.

Mezinárodní sport a spory, ke kterým v něm dochází, spadají pod rozsah právní regulace mezinárodního práva soukromého. Předmětem tohoto práva jsou soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem. V čem může spočívat mezinárodní prvek při řešení sportovních sporů, bude objasněno níže v části blíže věnované mezinárodnímu prvku.

Kromě účastníků bývá dalším základním subjektem při řešení sporů subjekt, který stojí nad účastníky a o jejich sporu rozhoduje, jestliže účastníci nejsou schopni jej vyřešit sami. Může jít o stát v pozici veřejnoprávní právnické osoby rozhodující prostřednictvím obecných soudů jakožto státních orgánů. Dále může jít o rozhodce, fyzické osoby rozhodující ad hoc nebo v rámci působení při stálém rozhodčím soudu, kteří rozhodují spor na základě pověření stran sporu.¹⁹ Spory mohou být na základě pověření stran rozhodovány také jiným alternativním způsobem, jako je např. mediace, při které je spor svěřen fyzickým osobám v roli mediátorů. Konečně, pro sportovní spory je typické jejich řešení prostřednictvím interních orgánů sportovních organizací.²⁰

¹⁹ K významu rozhodčího řízení a jeho vlivu na formování zvláštních norem *lex sportiva* a *lex ludica* ovlivňujících sportovní svět viz Mitten, M., Opie, H.: "Sports law": implications for the development of international, comparative, and national law and global dispute resolution. Bulletin TAS, 1/2012, str. 5.

²⁰ Příkladem prolínání více způsobů řešení sporů v jedné věci je dopingový spor sprintera Reynoldse, který řešily sportovní organizace, rozhodci i soudy. Blíže viz např. Nafziger, J.: International Sports Law

Organizační struktura

Ve sportovních sporech a sportu vůbec vystupují v pozici účastníků obvykle dále uvedené subjekty. Na prvním místě jsou to sportovci, jakožto fyzické osoby. Na dalším stupni figurují již osoby právnické, kterými jsou sportovními kluby. Celosvětově značně rozšířenou právní formou sportovních klubů je spolek. V závislosti na sportu a míře profesionalismu ovšem připadají v úvahu i další formy právnických osob. V nejatraktivnějších českých sportech mají kluby na vrcholové úrovni pravidelně formu akciové společnosti. Oproti tomu jsou vyšší stupně organizační struktury vytvářeny zásadně formou spolku, což koresponduje níže uvedenému pyramidovému modelu sportovní organizace.

Existují dva základní typy sportovní organizační struktury, pyramidový model²¹ a model uzavřené soutěže. Pyramidový model je převažujícím typem organizační hierarchie a na jeho principu je organizován i sport v České republice. Model uzavřené soutěže se objevuje zejména v Severní Americe a týká se nejvyšší úrovně některých kolektivních sportů.

Podstatou pyramidové struktury je sdružování jednotlivých článků sportovní organizace od nejnižších, kterými jsou sportovci, až po jedinou zastřešující entitu, kterou je zpravidla mezinárodní sportovní organizace. Model uzavřené soutěže je charakteristický, jak již vyplývá z jeho označení, vytvořením stabilní jednotky složené z určitého počtu klubů, které mají účast v soutěži dlouhodobě garantovanu. V tomto modelu nefunguje systém postupů či sestupů mezi soutěžemi, protože soutěž má pouze jednu úroveň.

as a Process for Resolving Disputes. ICLQ 45, 1996, str. 134n., nebo Thornton, P.: Sports Law. London: Jones and Bartlett Publishers, 2011, str. 735n.

²¹ Vybíral, P.: Odpovědnost a ručení v souvislosti s činností sportovních klubů a organizací, in Odpovědnost a ručení v právu obchodních společností. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, str. 150n.

V České republice je sport organizován zásadně na pyramidovém principu, i když např. v ledním hokeji či fotbalu poslední dobou dochází k určitému doplnění pyramidového modelu prvky modelu uzavřené soutěže.²² Základní organizační stupeň je tvořen sportovními kluby. Tyto kluby se dále sdružují a vytváří sportovní organizace. Sportovní organizace mohou mít také více stupňů, přičemž jsou na území jednoho státu zastřešeny národní sportovní organizací. Na této úrovni však sportovní organizace nekončí, jelikož jedním z významných znaků sportovního soutěžení je jeho přeshraniční dosah. I národní sportovní organizace se ještě dále sdružují, a to v rámci mezinárodních sportovních organizací.

Zvláštní povaha sportovních sporů

Na rozdíl od běžných vnitrostátních či mezinárodních sporů mezi fyzickými a právnickými osobami je většina sportovních sporů amatérské i profesionální povahy dotčena zvláštností vyplývajících ze sportovní organizační struktury založené na hierarchickém principu. Toto specifikum spočívá v podřízení se sportovních subjektů nadřízeným sportovním organizacím a jimi stanoveným mechanismům řešení sporů. Strany sportovních sporů jsou v důsledku toho omezeny ve svobodě zvolit si způsob řešení jejich sporu libovolně dle své úvahy.

S právě uvedeným souvisí také to, že oproti sporům mimo sportovní oblast ve sportovních sporech zásadně nedochází k institucionalizovanému řešení střetu dvou či více sportovců. Absence horizontálních sporů základních subjektů sportovní hierarchie je opět dána sportovní organizační strukturou a její sdružovací povahou. Pokud totiž dojde mezi dvěma sportovci k situaci, ve které stojí jejich zájmy proti sobě, obvykle je na ni pamatováno pravidly sportovní organizace tak, že nápravu vůči rušiteli sjednává namísto dotčeného sportovce sportovní organizace, resp. její orgán. O sporu řešeném

²² V ledním hokeji jsou profesionální kluby nejvyšší úrovně sdruženy v Asociaci profesionálních klubů ledního hokeje a současně jsou i členy Českého svazu ledního hokeje, který zastřešuje tento sport v České republice. Obdobně je tomu v případě Ligové fotbalové asociace a Fotbalové asociace České republiky. Pyramidový princip se zde projevuje propustností nejvyšší sportovní ligové úrovně. Prvky uzavřené soutěže spočívají v postupu klubů nejvyšší soutěže nezávislém na národní sportovní organizaci např. v některých významných ekonomických otázkách.

přímo zúčastněnými sportovci se však dá uvažovat např. v případě způsobení fyzické újmy při výkonu sportovní činnosti a následného vymáhání jejího odškodnění.

Uvedené omezení se však týká pouze sporů, na které pravidla sportovních organizací pamatují. Ostatní spory, ač souvisejí s profesionálním sportem, mohou být řešeny způsobem závislejícím pouze na stranách sporu. Typicky pokud půjde o spor mezi sportovcem a sportovní organizací ohledně porušení disciplinárních pravidel, bude muset sportovec při jeho řešení postupovat způsobem stanoveným sportovní organizací, které je členem. Pokud se však ten samý sportovec dostane do sporu se svým sponzorem, bude záležet pouze na stranách sporu, zda se kupříkladu rozhodnou svůj spor řešit ihned soudní cestou. Důvodem je to, že sponzor je externím subjektem nacházejícím se mimo dosah pravidel sportovní organizace.

Další zvláštností sportovních sporů je poměrně častá pluralita účastníků na některé ze stran sporu. Příčina opět spočívá ve sdružovacím principu a mnohosti sportovních subjektů dotčených jedním konkrétním jednáním. Oproti běžným soukromoprávním vztahům, které jsou nejčastější dvoustranné, dotýkají se právní jednání v oblasti sportu často více subjektů, které jsou procesně legitimovány k případným sporům. Jestliže v běžných sporech hovoříme o předmětu sporu, resp. předmětu právního vztahu, kterým je obvykle nějaká věc, resp. právo, pak v případě sportovních sporů je často předmětem právního vztahu s trochou nadsázky osoba sportovce a přesněji řečeno práva vůči němu. Dojde-li např. ke sporu ohledně přestupu sportovce z jednoho klubu do druhého, budou jím dotčeny kromě sportovce i oba zúčastněné kluby.

2.3. Mezinárodní prvek

Důvodů, proč se zabývat sportovními spory s mezinárodním prvkem je více.²³ Ať se jedná o vysokou míru globalizace v tomto odvětví projevující se relativně snadným přeshraničním pohybem sportovců a pořádáním mezinárodních soutěží, nebo o větší význam sporů obsahujících mezinárodní prvek, jeden důvod nad ostatními převažuje. Tento důvod je dán pyramidovou organizační strukturou většiny sportů a dominantní rolí Sportovního arbitrážního soudu v Lausanne.²⁴ Ve sportovním světě totiž není nic neobvyklého, když je i do řešení původně vnitrostátního sporu následně zapojena také mezinárodní sportovní organizace a posléze případně i CAS.

Obecně platí, že o řešení sporů s mezinárodním prvkem hovoříme, jestliže mezinárodní prvek je obsažen v samotné projednávané věci, anebo méně často v případech, kdy mezinárodní prvek spočívá čistě v procesní stránce sporu, aniž by byl přítomen v projednávané věci. Mezinárodní prvek v projednávané věci může být dán v subjektech sporu, předmětu sporu, právní skutečnosti významné pro spor, resp. v právním vztahu souvisejícím se sporem, nebo ve více těchto okolnostech současně.²⁵

Mezinárodní prvek v subjektech sporu

Mezinárodní prvek spočívající v subjektech sporu je zřejmě nejčastější příčinou mezinárodní povahy sportovních sporů.²⁶ Jen zřídka bude mezinárodní povaha sporu dána pouze např. předmětem sporu, aniž by současně spočívala také v subjektech sporu.

²³ Právě význam mezinárodního prvku v oblasti sportu je častým důvodem absence vnitrostátních právních úprav sportu. Srov. Beloff, M.: Is There a Lex Sportiva? *International Sports Law Review*, 3/2005, str. 51.

²⁴ K významu CAS viz např. Plantey, A.: Quelques Observations sur L'Arbitrage Sportif International. A propos d'un Recent Arret du Tribunal Federal Suisse, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, str. 59.

²⁵ Srov. Kučera, Z.: *Mezinárodní právo soukromé*. Brno: Doplněk, 2009, str. 18.

²⁶ Za mezinárodní považuje sportovní spory mezi stranami z různých států Brilliantova. Viz Brilliantova, A.: *Sport Arbitration as a Means of Considering Sport Disputes (Comparative-Legal Aspect)*. *Russian Law: Theory and Practice*, 1/2005, str. 77.

Elementárními subjekty sportovního světa jsou sportovci. Jak bylo uvedeno výše ohledně zvláštní povahy sportovních sporů, spory, ve kterých by proti sobě stáli jako účastníci pouze sportovci, zdaleka nejsou typickým druhem sporů. Přesto, jestliže by šlo o státní příslušníky různých států, jednalo by se v takovém případě o spor s mezinárodním prvkem. Jako příklad může být uveden spor o náhradu škody způsobené českému hokejistovi finským protihráčem úmyslným zákrokem v rozporu s pravidly během zápasu finské ligové soutěže.

Mezinárodní prvek je dále přítomen ve sporech mezi sportovci určité státní příslušnosti a kluby či sportovními organizacemi sídlícími v jiné zemi. Obdobně také ve sporech mezi kluby, sportovními organizacemi, nebo mezi kluby a sportovními organizacemi sídlícími v různých státech bude přítomen mezinárodní prvek. Dojde-li tedy ke sporu např. mezi českým fotbalistou působícím v anglickém klubu a anglickou sportovní organizací, jíž je klub členem, bude se jednat o spor s mezinárodním prvkem, resp. o mezinárodní sportovní spor.

Jako více problematický se může jevit spor, ve kterém figuruje klub sídlící v určité zemi a další subjekt z téže země. Na první pohled by se o situaci s mezinárodním prvkem jednat nemělo. V případě sportovních klubů nejvyšší úrovně není ovšem ve světě výjimkou, že kluby sídlí v jednom státě, jejich vlastníky jsou subjekty, které jsou příslušníky jiného státu a personální substrát klubu, zejména samotní hráči, je třeba i z větší části tvořen státními příslušníky dalších států. Pak by při posuzování osobního statutu, tedy práva, podle kterého bude posuzován vznik a existence klubu, kdo za něj jedná či její vnitřní korporátní vztahy, měla být přítomnost mezinárodního prvku brána v potaz.

Opačně by tomu mělo zřejmě být ve vztazích, do kterých vstupují tyto kluby navenek, v okamžiku, kdy druhou stranou bude příslušník téhož státu. V těchto vztazích by se totiž mělo jednat o vztah dvou tuzemských osob. Výše řečené platí i pro některé

sportovní organizace, mezi nimi především mezinárodní, které jsou sice subjektem dle práva některého státu, jejich členové jsou však ze států odlišných.

Jako příklad může sloužit německý házenkářský klub vlastněný tureckým státním příslušníkem, ve kterém tvoří mužstvo z jedné poloviny němečtí občané a z druhé cizí státní příslušníci. Bez ohledu na osobní status, mezinárodní povaha sporu mezi tímto klubem a jeho hráči by za podmínky, že by neplynula z jiných okolností, závisela na tom, zda sportovec je či není německým občanem.

Mezinárodní prvek v předmětu sporu

Aniž by byl mezinárodní prvek obsažen v subjektech nebo jiných okolnostech, může spočívat také pouze v předmětu sporu, resp. v předmětu právního vztahu, o který ve sporu jde. Předmětem sportovních sporů bývají záležitosti týkající se disciplinárních či dopingových provinění, účasti na sportovních soutěžích, nebo smluvních závazků souvisejících s profesionálními smlouvami a přestupy.²⁷

Ve sportovních sporech, jejichž předmětem je disciplinární, nebo dopingové provinění, může být dán mezinárodní prvek, kromě jiných okolností, tím, že k nim dojde během mezinárodní soutěže. V takovém případě se ovšem jedná spíše o mezinárodní prvek spočívající ve skutečnosti významné pro spor, než v předmětu sporu, jelikož předmětem sporu je samo provinění, resp. hrozící sankce.

Významný je mezinárodní prvek obsažený ve sporech ohledně účasti na mezinárodních sportovních soutěžích.²⁸ V těchto případech spočívá mezinárodní prvek

²⁷ Mitten a Opie se zmiňují o označování disciplinárních a přestupových pravidel sportovních organizací jako „*private global law*“. Viz Mitten, M., Opie, H.: „Sports law”: implications for the development of international, comparative, and national law and global dispute resolution. Bulletin TAS, 1/2012, str. 7.

²⁸ Pojem mezinárodního sportu se v této souvislosti zabývá i Nafziger. Viz Nafziger, J.: Dispute Resolution in the Arena of International Sports Competition. The American Journal of Comparative Law. Vol. 50, 2002, str. 176.

ve skutečnosti, že předmětem sporu je účast na soutěži mezinárodního charakteru, bez ohledu na případné další okolnosti. Příkladem může být spor sportovce s jeho národní sportovní organizací ohledně účasti na olympijských hrách.²⁹ Pokud by šlo pouze o účast např. na vnitrostátním mistrovství, mezinárodní prvek v předmětu sporu by zde nebyl. Klíčovou je zde totiž mezinárodní povaha soutěže.

Pokud jde o přestupy a profesionální smlouvy³⁰, mezinárodní prvek je v těchto případech primárně dán subjekty. Jestliže se spor z profesionální smlouvy bude dotýkat např. sportovce a zahraničního klubu, bude možné případně hovořit i o mezinárodním prvku také v předmětu sporu.

Mezinárodní prvek spočívající v jiné okolnosti

Jak již bylo uvedeno výše v souvislosti s mezinárodním prvkem spočívajícím v subjektech sporu a osobním statutem klubů a sportovních organizací, u těchto subjektů, jež mají prostřednictvím svého sídla vazbu na určitý stát, může být nezdůvodnitelná vazba i na další státy, a to především díky zahraničním členům těchto subjektů. Tato okolnost, kdy společníky či zaměstnanci právnické osoby jsou zahraniční subjekty, jejichž státní příslušnost je odlišná od státu sídla právnické osoby, v běžných právních vztazích nehraje z hlediska přítomnosti mezinárodního prvku roli a takové právní vztahy, do nichž vstupují subjekty sídlící v témže státě, jsou považovány za vnitrostátní.

V případě sportovních klubů vlastněných cizinci, ve kterých převažují zahraniční sportovci, a které vstupují do právních vztahů s třetími osobami, by se snad

²⁹ Srov. případ řecko-římského zápasníka Lindlanda a jeho spor ohledně účasti na olympijských hrách, viz Blackshaw, I.: *SPORT, MEDIATION AND ARBITRATION*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2009, str. 97.

³⁰ Blíže k těmto smlouvám viz např. Kučera, V.: *Specifické smluvní vztahy ve sportovním právu*, in *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, str. 145n.

dalo uvažovat o existenci mezinárodního prvku v tomto vztahu založené okolností spočívající ve výše uvedené vysoké účasti zahraničních subjektů na činnosti klubu.

U národních sportovních organizací může být mezinárodní prvek spatřován v členství těchto organizací v nad nimi stojících mezinárodních organizacích. U mezinárodních sportovních organizací, obdobně jako je uvedeno výše v případě klubů, by se dal mezinárodní prvek dovozovat z mezinárodního složení jejich členských organizací a také z toho, že jejich úkolem je mezinárodně sjednotit činnost všech členských organizací.

Konečně, s největší mírou jistoty lze usuzovat na přítomnost mezinárodního prvku ve vztazích sportovců, klubů a sportovních organizací z okolnosti, že všechny tyto subjekty jsou obvykle vázány jedněmi pravidly příslušné mezinárodní sportovní organizace, třebaže nutně nejsou všechny jejími přímými členy.³¹

Mezinárodní prvek v procesní stránce sportovního sporu

I v situacích, kdy by samotná projednávaná věc mezinárodní prvek neobsahovala, může mezinárodní povaha vyplývat pouze z procesní stránky sporu. Typicky se jedná o situaci, kdy je spor rozhodován subjektem z jiné země, než ke které se váží všechny další skutečnosti případu včetně účastníků sporu. Může jít také o případy, kdy v čistě vnitrostátním sporu je potřeba učinit některý procesní úkon v zahraničí.

Na základě závazných sportovních pravidel, nebo dohody sporných stran, jsou strany sporu povinny, resp. oprávněny řešit svůj spor, někdy teprve po vyčerpání dalších prostředků, u subjektu, který se nachází v jiné zemi. Tímto subjektem bude nejčastěji

³¹ K dosahu mezinárodních pravidel a jejich možného omezení viz Králík, M.: *Právo ve sportu*. Praha: Beck, 2001, str. 133.

mezinárodní sportovní organizace, resp. její orgán, nebo rozhodčí soud. Tak se může původně vnitrostátní spor, např. mezi českým sportovcem a českou sportovní organizací, dostat k orgánu zastřešující mezinárodní sportovní organizace sídlící v jiné zemi, anebo k rozhodčímu soudu, kterým je obvykle CAS sídlící ve Švýcarsku.³²

2.4. Shrnutí

V rámci této kapitoly došlo ke stručnému rozpracování a kategorizaci stěžejních konceptů relevantních z hlediska uchopení celé práce. K těmto konceptům patří především vymezení sportu a sportovců, a to především profesionálních. Dále byly zmíněny některé stupně kategorizace sportu a způsobů výkonu činnosti profesionálních sportovců. Významná část této kapitoly byla věnována problematice mezinárodního prvku a konkrétně tomu, v čem nejčastěji mezinárodní prvek při rozhodování sportovních sporů spočívá.

Mezinárodní prvek typicky spočívá v některém z hmotněprávních prvků samotné projednávané věci. Mezinárodní prvek v projednávané věci může být dán v subjektech sporu, předmětu sporu, právní skutečnosti významné pro spor, resp. v právním vztahu souvisejícím se sporem, nebo ve více těchto okolnostech současně. Nejčastěji spočívá mezinárodní prvek v subjektech sporu, proto je v této části práce demonstrativní metodou uveden výčet některých modelových situací vážících se právě k subjektům.

³² Blíže se k mezinárodní povaze sporu dle švýcarského práva viz Sternheimer, W., Le Lay, H.: Arbitrages ordinaires pouvant être soumis au Tribunal Arbitral du Sport. Bulletin TAS, 1/2012, str. 50.

III. ŘEŠENÍ SPORŮ NA ÚROVNI SPORTOVNÍCH ORGANIZACÍ

3.1. Úvod k řešení sporů uvnitř sportovních organizací

Prvním stupněm, na kterém obvykle začíná řešení sportovních sporů, je prostředí sportovní organizace, jež zajišťuje organizaci sportu, při kterém ke sporu došlo. To je především dáno příslušnými pravidly, kterými jsou sportovci vázáni, a které jim stanoví povinnosti mimo jiné i pokud se jedná o řešení sportovních sporů. Tento rys plyne ze sdružovací, resp. spolkové povahy organizovaného sportu a je možné jej pozorovat v zásadě ve všech zemích, v nichž sport hraje alespoň nějakou roli. V naprosté většině případů teprve po vyčerpání vnitřních mechanismů sportovních organizací dochází k řešení sportovních sporů před arbitráží, soudy nebo prostřednictvím alternativních metod řešení sporů.

Dalším neopominutelným faktorem při řešení sportovních sporů uvnitř sportovních organizací je pyramidová struktura sportovně organizační hierarchie rozšířená po celém světě coby jeden ze dvou základních druhů organizace. Existence více stupňů sportovních organizací má za následek potřebu důkladného vymezení kompetencí mezi jednotlivými stupni, a to také v oblasti řešení sporů. Vzhledem k tomu, že sportovní organizace stojící na vrcholu v organizační struktuře toho kterého sportu je spolkem sdružujícím sportovní organizace nižšího stupně, stanoví také pro své členské organizace jednotná pravidla, která by měly tyto členské organizace dodržovat a pokud jde o tu část pravidel, jež se dotýká činnosti samotných sportovců, měly by zajistit jejich dodržování i ze strany těchto sportovců.

Při tvorbě pravidel sportovních organizací, kterými se řídí i řešení sporů uvnitř těchto organizací, je tedy třeba respektovat organizační stupeň, na kterém se nachází příslušná organizace a míru autonomie poskytnutou jí při tvorbě pravidel sportovní organizací, jejímiž pravidly je sama vázána. Jinými slovy řečeno, na vrcholu stojící

sportovní organizace určuje pravidla závazná pro její členské organizace a rozsah možnosti odchýlení se od nich.

Toto postavení by se dalo přirovnat k fungování federativního modelu státního zřízení³³, kde jak federace, jednotlivé státy i nižší územní celky mají vymezeno své postavení a kompetence, přičemž vše zastřešuje federace. Na druhou stranu by však bylo možné pozorovat i podstatný rozdíl mezi federací států a mezinárodní sportovní federací. Chce-li totiž být zejména národní sportovní organizace reálně provozuschopná a zajistit svým členům např. možnost výkonu jejich aktivit i v jiných zemích, nezbývá jí nic jiného, než se stát členem mezinárodní federace příslušného sportu. K tomu, aby fungoval smysluplně stát, však oproti tomu sjednocování a členství v určitém širším celku není nutně potřeba.

Ať již se jedná o národní či mezinárodní sportovní organizace, obvykle jsou to právnické osoby založené v právní formě přípustné dle práva konkrétního státu. Skutečnost, že je organizace označována jako mezinárodní a jejími členy jsou národní sportovní organizace, nic nemění na tom, že byla založena a existuje jako vnitrostátní subjekt v souladu s vnitrostátními právními předpisy. Z tohoto důvodu podléhá činnost každé sportovní organizace více či méně rozsáhlým právním normám, které musí respektovat a od kterých se nemůže odchýlit.

Na sportovní organizace je třeba pohlížet jako na do značné míry autonomní právní entity.³⁴ Tento závěr se neomezuje pouze na české sportovní organizace. V důsledku značné autonomie poskytnuté právními řády a vysoké organizační provázanosti sportovních subjektů způsobené především hierarchickou strukturou,

³³ Srov. Kohout, D.: Uplatnění zásad tzv. spravedlivého procesu v rámci orgánů občanských sdružení v oblasti sportu, in *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, str. 121.

³⁴ Sportovní autonomii někteří přirovnávají např. k autonomii církevní. Viz Paulsson, J.: *Arbitration of International Sport Disputes*, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, str. 41.

účastí v olympijském hnutí a bojem proti dopingu je možné hovořit dokonce o tzv. celosvětové „sportovní rodině“.

Autonomie poskytnutá sportovním organizacím právními řády je však omezena jejich začleněním do právě zmíněné sportovní rodiny. I když český právní řád sportovním organizacím neukládá, jak konkrétně by měly upravit své vnitřní vztahy, přesto je zde značné omezení v podobě dobrovolného podřízení se sportovní organizace nadřízené organizaci. Zejména jde o členství českých sportovních organizací v mezinárodních sportovních organizacích a v návaznosti na to podřízení se jejich pravidlům.

S autonomií úzce souvisí i otázka monopolního postavení sportovních organizací. Chce-li se sportovec či klub, nebo případně i jiný subjekt účastnit určité soutěže, musí mu to umožnit pravidla organizace, která příslušnou soutěž pořádá. Obvykle bude podmínkou členství či registrace v pořádající organizaci. Ve většině sportovních odvětví se přitom časem vyvinulo přirozené monopolní postavení konkrétní sportovní organizace, resp. celé pyramidové struktury v daném sportovním odvětví.³⁵ Proto, jestliže chce sportovec či klub vykonávat svou činnost na profesionální úrovni, nezbyvá mu, než se již existujícím strukturám podřídí.

3.2. Soukromoprávní a veřejnoprávní povaha organizovaného sportu

Je otázkou, jakou povahu mají právní normy regulující sdružování, resp. činnost spolků. Zejména je důležité rozlišovat mezi normami veřejnoprávní a soukromoprávní povahy. S tím souvisí i otázka, jak nahlížet na samotné sportovní organizace. Zda se jedná o subjekty soukromoprávní či veřejnoprávní.

³⁵ Příkladem může být organizační hierarchie ve fotbale, kde je český fotbalista členem určitého klubu a současně je registrovaným hráčem FAČR. FAČR je členem UEFA a FIFA.

Otázka soukromoprávní či veřejnoprávní povahy řešení sporů uvnitř sportovních organizací má význam z hlediska zásad formujících průběh těchto řízení a možnosti obracet se případně s žádostí o konečné vyřešení sporu na orgány civilního, nebo správního soudnictví. Na vyřešení této otázky také závisí možnost a míra použití právních norem mezinárodního práva soukromého v souvislosti s činností sportovních organizací.

Na povahu řízení vedeného orgánem sportovní organizace lze usuzovat jednak ze soukromoprávního, resp. veřejnoprávního charakteru sportovní organizace jako subjektu, v rámci nějž je spor řešen, a také z právních norem regulujících její činnost.

V České republice je aktuálně činnost sportovních organizací upravena v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále také jen OZ³⁶). Nově jsou v něm právnické osoby zřízené k naplňování společného zájmu a splňující další zákonné podmínky, mezi které spadají také sportovní organizace, označovány jako „spolky“. Před účinností OZ byla činnost sportovních organizací založena na ustanoveních zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (dále také jen „ZOS“), který upravoval činnost právnických osob označovaných jako „sdružení“. Tento zákon také stanovil, že sdružení zásadně nesmějí vykonávat funkci státních orgánů.³⁷ Soukromoprávní povaha spolků se dá dovozovat i z podřazení jejich právní úpravy pod rozsah OZ.

Z procesního hlediska je pro určení povahy řízení v rámci sportovní organizace určující ustanovení § 258 OZ, podle něhož může být před soudem namítána neplatnost rozhodnutí orgánu spolku z důvodu jeho rozporu se zákonem nebo stanovami. Není zde sice na rozdíl od § 15 odst. 2 ZOS výslovně řečeno, že soudy mají v řízení postupovat dle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále také jen „OSŘ“), přesto by se ale vzhledem k soukromoprávní povaze OZ, jehož ustanovení dává možnost soudně napadnout rozhodnutí spolku, mělo postupovat v řízeních předvídaných § 258 OZ dle

³⁶ Zejména ust. § 214 až 302 OZ.

³⁷ Viz ust. § 5 ZOS.

OSŘ. Výše uvedené skutečnosti by nasvědčovaly soukromoprávní povaze řízení probíhajících v rámci sportovních organizací, resp. soukromoprávní povaze sportovních organizací samotných.

Při aplikaci OSŘ v soudních řízeních, jejichž předmětem bylo rozhodnutí sportovního či jiného sdružení, však vyvstávala další otázka, a to zda má být postupováno dle části páté OSŘ věnované řízení ve věcech plynoucích ze vztahů soukromého práva, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem označovaným legislativní zkratkou za „správní orgán“. Aplikace těchto zvláštních ustanovení OSŘ byla dovozována z toho, že v případě orgánu sdružení se jedná o orgán zájmové nebo profesní samosprávy, který spadá pod onu zmiňovanou zkratku správního orgánu. Judikatura se ovšem k aplikaci části páté OSŘ na soudní řízení ohledně rozhodnutí sdružení stavěla negativně a označovala toto řízení za „občanské soudní řízení sui generis“.^{38,39} V postoji soudů lze tedy rovněž spatřovat argumentaci ve prospěch soukromoprávního charakteru sportovních organizací a jejich rozhodování. Nic by na tom neměl změnit ani přesun právní úpravy sdružení do OZ, jenž by měl právě naopak tento náhled posílit.

Z výše uvedeného vyplývá, že z pohledu českého práva je možné nahlížet na sportovní organizace a jejich rozhodování soukromoprávní optikou.

Tak tomu ovšem nemusí být v jiných zemích. Nejasná je soukromoprávní či veřejnoprávní povaha činnosti sportovních organizací např. v zemích právní oblasti common law.⁴⁰ Oproti tomu kupř. portugalské soudy se při posuzování rozhodnutí o pozastavení sportovní licence a činnosti sportovce přiklonily k názoru, že takové

³⁸ Viz rozhodnutí ÚS sp. zn. II. ÚS 452/98.

³⁹ Obdobný postoj v odborné literatuře s tím, že nejde o správní soudnictví, zastávají např. autoři učebnice správního práva Hendrych, D. a kol.: *Správní právo. Obecná část*. 7. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 607.

⁴⁰ Srov. Kelly, E.: *Judicial Review of Sports Bodies' Decisions: Comparable Common Law Perspectives*. ISLR, 4/2011, str. 71, nebo Cox, N., Schuster, A.: *Sport and the Law*. Dublin: First Law Limited, 2004, str. 32 až 39.

rozhodnutí má povahu správního aktu podle předpisů veřejného správního práva.⁴¹ Rovněž ve Francii⁴² je zřejmá přítomnost veřejnoprávního prvku v určitých typech rozhodování sportovních organizací. Jedná se o případy, ve kterých je sportovní organizaci svěřen výkon veřejné správy ze zákona.⁴³ Právě veřejnoprávní charakter rozhodování však někdy způsobuje obtíže při dalším pokračování řešení sporu mimo samotnou organizaci.⁴⁴

Co se týče Švýcarska, tedy nejdůležitější země z hlediska mezinárodního sportovního práva, kterou je z toho důvodu, že zde sídlí kromě CAS také velké množství nejvýznamnějších mezinárodních sportovních organizací,⁴⁵ jako např. Mezinárodní olympijský výbor (dále také jen „MOV“), WADA, fotbalová FIFA, hokejová IIHF, basketbalová FIBA, plavecká FINA, cyklistická UCI, lyžařská FIS či bruslařská ISU, je situace při posuzování soukromoprávního či veřejnoprávního charakteru sportovních organizací zřízených a rozhodujících v souladu se švýcarským právem podobná jako v České republice.

Činnost sportovních organizací a jiných spolků je upravena ve švýcarském občanském zákoníku (dále také jen „ŠOZ“)⁴⁶, zejména v jeho čl. 60 až 79. Tento zákon umožňuje v čl. 75⁴⁷, stejně jako český OZ, napadnout soudně rozhodnutí spolku

⁴¹ Meirim, J. M.: Justice, What Justice? ISLR, 2/2007, str. 24.

⁴² Ve Francii sídlí např. mezinárodní automobilová federace FIA.

⁴³ Blíže k rozlišování rozhodovací činnosti francouzských sportovních organizací v závislosti na tom, zda byly pověřeny výkonem veřejné správy a k tomu, o která rozhodnutí se jedná, viz Chev  , L.: La justice sportive. Paris: Gualino   diteur, 2012, str. 110n.

⁴⁴ K nemožnosti řešit spor prost  řednictvím rozhodčího řídění srov. Marmayou, J.: The “Chambre Arbitrale du Sport” (CAS): a New Body for Dispute Settlement in French Sport. ISLJ, 1-2/2010, str. 12.

⁴⁵ Srov. Mitten, M., Opie, H.: “Sports law”: implications for the development of international, comparative, and national law and global dispute resolution. Bulletin TAS, 1/2012, str. 10.

⁴⁶ Code civil suisse du 10 décembre 1907, Etat le 1  r juillet 2013 (<http://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19070042/index.html>).

⁴⁷ Blíže k tomuto ustanovení viz Valloni, L., Pachmann, T.: Sports Law in Switzerland. Kluwer Law International, 2011, str. 46.

z důvodu jeho rozporu se zákonem, nebo stanovami. A stejně jako v České republice by o věci měly rozhodovat soudy civilní.⁴⁸

Na základě výše uvedeného lze dojít k závěru, že činnost sportovních organizací by měla vždy vykazovat přinejmenším známky soukromoprávního charakteru, přičemž tento bude obvykle spíše převládat. Záleží také na konkrétním předmětu sporu, který je orgánem sportovní organizace projednáván. Posuzování platnosti přestupové smlouvy mezi sportovními kluby se může jevit jako soukromoprávní jednání spíše než posuzování možného disciplinárního provinění, které může vykazovat více veřejnoprávních znaků. Přes tuto diferenciaci sporů řešených uvnitř jedné sportovní organizace však záleží zejména na právním řádu rozhodném pro příslušnou sportovní organizaci, zda se taková diferenciace promítne i do právní úpravy orgánů a řízení, ve kterém je možné rozhodnutí sportovních organizací napadat, a jejich soukromoprávní, resp. veřejnoprávní povahy.

3.3. Mechanismy řešení sporů uvnitř sportovních organizací

Mechanismy, resp. způsoby řešení sporů uvnitř sportovních organizací se odvíjejí od právního řádu, kterým se ta či ona sportovní organizace řídí. V zásadě mohou být rozlišovány právní řády, které řešení sporů uvnitř sportovních organizací upravují výslovně,⁴⁹ a právní řády, které ponechávají úpravu řešení sporů uvnitř sportovní organizace na organizaci samotné.^{50,51} Tyto právní řády regulují činnost sportovních organizací či spolků obecně bez ohledu na to, jestli se jedná o sportovní

⁴⁸ Dokladem toho je např. rozhodování Obchodního soudu kantonu Curych o zrušení rozhodnutí vydaného orgánem FIFA. Viz rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu BGE 4A_490/2009 (<http://www.bger.ch/index/jurisdiction/jurisdiction-inherit-template/jurisdiction-recht/jurisdiction-recht-urteile2000.htm>).

⁴⁹ Např. slovenský zákon č. 300/2008 Z.z., o organizácii a podpore športu. Tento zákon upravuje v § 24 až 27 rozhodování sporů v průběhu i mimo konkrétní hry a disciplinární řízení a opatření s tím, že u disciplinárních opatření ponechává stanovení jejich konkrétních sazeb na sportovních organizacích.

⁵⁰ Např. český OZ a jeho úprava spolků. Na rozdíl od Slovenské republiky nebyl v České republice dosud přijat zvláštní zákon o sportu. Úprava obsažená v zákoně č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, je v tomto ohledu zcela nedostačující.

⁵¹ Srov. Healey, D.: *Sport and the Law*. UNSW Press, 2005, str. 80.

organizaci národní nebo mezinárodní, protože jak již bylo uvedeno výše i mezinárodní sportovní organizace podléhá právnímu řádu určité země. Pro účely této práce se jeví jako praktické zabývat se řešením sporů zejména uvnitř českých sportovních organizací a v návaznosti na to řešením sporů uvnitř mezinárodních sportovních organizací, jichž jsou národní sportovní organizace členem a jimiž budou nejčastěji spolky řídicí se švýcarským právem.

Činnost českých sportovních organizací⁵² je regulována ustanoveními OZ. Téměř všechny tyto organizace však byly založeny podle ZOS. Podle § 3 odst. 3 ZOS práva a povinnosti člena sdružení měly upravovat stanovy sdružení. Toto ustanovení poskytovalo sportovním organizacím a jiným sdružením širokou diskreci při úpravě vnitřního fungování sdružení. Obdobně je tomu i podle OZ, který je na základě svých přechodných ustanovení⁵³ závazný i pro sdružení vzniklá dle ZOS. Dle § 218 písm. c) OZ musí stanovy obsahovat práva a povinnosti členů vůči spolku, nebo alespoň určení způsobu, jak jim budou tato práva a povinnosti vznikat. Z ustanovení § 243 OZ plyne, že orgány, které musí mít každý spolek, jsou statutární orgán a nejvyšší orgán spolku, přičemž na jejich pojmenování v zásadě nezáleží. Zřízení dalších orgánů záleží na vůli spolku. Mezi orgány každé sportovní organizace by ovšem neměly chybět orgány pověřené řešením sporů vzniklých uvnitř organizace.

Ačkoliv se vnitřní předpisy jednotlivých sportovních organizací in concreto liší, je možné pozorovat okruhy pravidel, která jsou všem organizacím společná. Základ jednotlivých vnitřních předpisů by měl být dán ve stanovách. Je nasnadě, že všechny organizace musí stanovit soutěžní pravidla toho kterého sportu, která se aplikují v okamžiku průběhu soutěže. Dále organizace stanoví podmínky členství, registrací či licencí, které jsou podstatné z hlediska možnosti vůbec se účastnit sportovních soutěží. Zvláštním druhem pravidel jsou disciplinární pravidla, která vymezují zakázaná jednání, tresty za ně ukládané a orgány⁵⁴ a průběh řízení, ve kterém se o trestech rozhoduje.

⁵² Tedy těch, které byly založeny podle českého práva a jsou zapsány v českém veřejném rejstříku.

⁵³ Ust. § 3045 odst. 1 OZ.

⁵⁴ Označované jako disciplinární komise.

V kolektivních sportech jsou významná také přestupová pravidla. Z pohledu řešení sporů jsou klíčová pravidla vymezující příslušné vnitřní orgány řešící spory, jejich kompetence a řízení před nimi.⁵⁵ Tyto orgány jsou oprávněny rozhodovat o sporech svěřených do jejich kompetence, které se mohou týkat záležitostí souvisejících s kterýmkoliv z výše uvedených okruhů pravidel. Pravidla obvykle stanoví několikainstanční systém orgánů řešících spory, který umožňuje zjednat nápravu stále ještě uvnitř sportovní organizace, aniž by bylo nutné jí dosahovat v soudním nebo rozhodčím řízení.⁵⁶

Dříve, než bude pojednáno o mechanismech řešení sporů uvnitř mezinárodních sportovních organizací, mělo by být na tomto místě uvedeno, jestli a jak existenci mezinárodního prvku, který spočívá v okolnostech uvedených výše v první kapitole této práce, reflektují ve svých pravidlech i české sportovní organizace.

Na prvním místě je třeba zmínit mezinárodní prvek spočívající v členství či registraci sportovce-cizince v české sportovní organizaci. Tato situace není nikterak neobvyklá a samotná skutečnost, že se jedná o cizince, by neměla být důvodem pro stanovení odlišných podmínek členství, nebo registrace oproti tuzemským sportovcům.⁵⁷ Ačkoliv OZ výslovně neupravuje členství cizinců v českých spolcích, tato možnost se dá dovodit přímo z ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod (dále také jen „LZPS“).⁵⁸ Ve smyslu zákazu diskriminace cizinců, kteří

⁵⁵ Tyto orgány jsou označovány kupř. jako revizní, odvolací nebo arbitrážní komise.

⁵⁶ Nutnost víceinstančního řízení uvnitř spolků dovedl Ústavní soud z ustanovení § 15 odst. 1 ZOS, které pojednávalo o rozhodnutí orgánu, proti němuž již nebylo dle stanov opravného prostředku. Viz nálezn. sp. zn. I. ÚS 3486/10.

⁵⁷ Např. dle čl. 2 odst. 1 Registračního řádu FAČR cizinec při své registraci uvede v přihlášce oproti tuzemskému sportovci pouze právně skutečnost, že je cizincem. Omezení je stanoveno v čl. 1 odst. 2, podle kterého nesmí být žadatel registrován v zahraniční fotbalové asociaci. Toto omezení však platí jak pro cizí, tak pro tuzemské fotbalisty. Viz http://www.fotbal.cz/img/cmfs/komise/legislativa/registracni_rad_04032014.doc. Oproti tomu zvláštní licence pro zahraniční hráče upravuje ČBF ve Směrnici o startu zahraničních hráčů v družstvech oddílů a klubů ČR. Viz http://www.cbfcz.cz/ftp/data/rady-2013/smernice_zahr_hraci_2013.pdf.

⁵⁸ Viz čl. 20 odst. 1 ve spojení s čl. 42 odst. 2 LZPS.

jsou občany Evropské unie, ve sportu se opakovaně vyjádřil i Soudní dvůr Evropské unie.⁵⁹

S členstvím a registrací sportovců v kolektivních sportech úzce souvisí problematika jejich přestupů. Mezinárodní prvek bude obsažen v přestupu tuzemského sportovce či cizince z tuzemského klubu do klubu zahraničního a přestupu cizince či tuzemského sportovce ze zahraničního klubu do klubu tuzemského. Pro tyto situace slouží tzv. „transferkarty“, jejichž účelem je zajistit, aby byl sportovec členem pouze jednoho klubu a působil jen v rámci jedné národní sportovní organizace. I když na zmiňované přestupy pamatují ve svých pravidlech jak národní, tak i mezinárodní sportovní organizace, spory spojené s mezinárodními přestupy ve výše uvedeném smyslu jsou obvykle kompetentní řešit orgány mezinárodních sportovních organizací.⁶⁰

V posledních letech se stále častěji objevuje také mezinárodní prvek spočívající v členství klubů různé státní příslušnosti v jedné sportovní organizaci, resp. soutěži či lize. Nejedná se však o členství v mezinárodní sportovní organizaci pořádající mezinárodní soutěž. Svým charakterem se tento druh uspořádání podobá spíše vnitrostátním sportovním soutěžím. Možné jsou varianty od účasti pouze jednoho či několika málo klubů na soutěži organizované národní sportovní organizací po soutěže organizované zcela či relativně nezávisle na národních sportovních organizacích.⁶¹

⁵⁹ Jedním z jeho nejvýznamnějších rozhodnutí v této oblasti byl rozsudek ve věci „Bosman“ C-415/93, SbSD, 1995.

⁶⁰ Ve fotbale to plyne ze Statusových a přestupových pravidel FIFA (viz http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/regulations_on_the_status_and_transfer_of_players_en_33410.pdf). V ledním hokeji z Pravidel IIHF o mezinárodních přestupech (viz http://www.iihf.com/fileadmin/user_upload/PDF/Sport/2013_IIHF_International_Transfer_Regulations_20130204.pdf).

⁶¹ Příkladem si lze představit účast českého hokejového klubu v soutěži vedené neziskovou právnickou osobou, které se účastní kluby z dalších států, a která je pouze smluvně a nikoliv člensky vázána k některé z národních hokejových federací. Tento český klub, resp. právnická osoba založená podle českého práva, může i nemusí být členem ČSLH. Kluby, které jsou členem ČSLH a s jeho souhlasem se účastní zahraniční soutěže, jsou v Části II. Přestupního řádu pro kluby extraligy a I. ligy označovány jako „kluby zahraniční soutěže“ (viz http://www.cslh.cz/dokument/1576-prestupni_rad_140404.pdf).

Obdobně jako v případě české právní úpravy spolků poskytují i švýcarské právní normy regulující spolky, kterými se řídí nejvýznamnější mezinárodní sportovní organizace, široký prostor pro úpravu vztahů uvnitř organizace. Dle čl. 60 odst. 2 ŠOZ by měly stanovy spolku upravovat i jeho organizaci. V rámci úpravy vnitřních vztahů jsou i švýcarské spolky oprávněny vyžadovat dodržování stanovených pravidel a sankcionovat jejich porušování.⁶² Jak je možné demonstrovat na příkladu všech mezinárodních sportovních organizací sídlících ve Švýcarsku, švýcarské právo, stejně jako české, umožňuje členství také zahraničním subjektům. Spíše na okraj je možné poznamenat, že ŠOZ počítá i s existencí ekonomicky významných spolků, mezi které lze často řadit i mezinárodní sportovní organizace a stanoví jim při splnění kritérií v čl. 69b ŠOZ povinnost externího účetního auditu.

Mezinárodní sportovní organizace sdružují zásadně národní sportovní organizace příslušného sportu. Členskou organizací za každou zemi může být organizace, která ovládá dané sportovní odvětví. Tato silná pozice bývá obvykle základní podmínkou stanovenou v pravidlech pro členství národních sportovních organizací.⁶³ Určení sportovní organizace dominantní v příslušném státě nemusí být vždy jednoduché, konečné slovo ovšem má mezinárodní sportovní organizace.⁶⁴ V některých státech je postavení národních sportovních organizací upraveno i zákonem.⁶⁵ Někdy bývají členem mezinárodní federace nejen národní organizace ale také další mezinárodní organizace, regionální povahy. Národní sportovní organizace

⁶² Blíže viz Engelbrecht, G.: Sports Law – Worldwide Enforcement Power Switzerland. ISLJ, 3-4/2007, str. 85, nebo Martens, D.: An Innovative System for Resolving Disputes in Sport (only in Sport?). ISLJ, 1-2/2011, str. 57.

⁶³ Podle čl. 7.1 Stanov FIBA musí mít zájemce o členství pod kontrolou basketbalový sport v nezávislém státě uznaném mezinárodním společenstvím. K otázce vymezení státu z hlediska sportovního světa viz např. rozhodčí nález CAS 98/201, Celtic Plc / UEFA.

⁶⁴ Z nedávné doby je možné uvést rozpory ohledně toho, zda český motocyklový sport bude v mezinárodní federaci zastupovat Autoklub České republiky nebo Český svaz motocyklového sportu. Jiným případem byl spor mezinárodních bruslařských federací ohledně členství v Mezinárodním olympijském výboru. Viz Nafziger, J.: International sports law. Ardsley, NY: Transnational Publishers, 2004, str. 116.

⁶⁵ Např. v Rusku jen jedna organizace může dostat státní pověření a být tak celo-ruskou sportovní organizací. Viz Rogachev, D.: New Legislation on Sport in Russia. ISLJ, 1-2/2009, str. 124. Na Slovensku jsou národní sportovní organizace definovány v § 8 zákona č. 300/2008 Z.z., o organizácii a podpore športu.

mohou být v takových případech a často jsou členem více mezinárodních sportovních organizací.⁶⁶

Vzhledem k tomu, že pravidla mezinárodních federací jsou závazná pro členské národní sportovní organizace, a některá z nich musí členské organizace promítnout výslovně ve svých vlastních pravidlech, hrozí nebezpečí, že pravidla či rozhodnutí mezinárodní federace budou sice v souladu s právním řádem rozhodným pro mezinárodní federaci, nikoliv však s právem rozhodným pro národní členské organizace.⁶⁷ Z tohoto důvodu musí být pravidla mezinárodní federace natolik otevřená, aby poskytovala členským organizacím dostatečný prostor při stanovení vlastních národních pravidel, která by tak mohla být v souladu jednak s pravidly nadřízené organizace a jednak v souladu s právním řádem země, ve které organizace působí.

Co se týče obsahu a účelu pravidel mezinárodních sportovních organizací, stejně jako je tomu na národní úrovni, tak také na mezinárodní úrovni jsou organizovány vlastní mezinárodní sportovní soutěže. Na rozdíl od soutěží pořádaných národními sportovními organizacemi, ve kterých je také často, jak na něj bylo poukázáno výše, přítomen mezinárodní prvek, v soutěžích pořádaných mezinárodními sportovními organizacemi by tento prvek měl být obsažen vždy. Mezinárodní federace pořádají soutěže, kterých se účastní sportovci a kluby náležející k příslušným národním sportovním organizacím. V případě kolektivních sportů jsou mezinárodní soutěže obvykle spíše doplňkovými, resp. mimořádnými soutěžemi doplňujícími soutěže pořádané národními organizacemi.⁶⁸ V individuálních sportech jsou však mezinárodní soutěže pro profesionální sportovce poměrně obvyklou záležitostí.⁶⁹

⁶⁶ Např. česká FAČR je členem evropské fotbalové asociace UEFA a zároveň i mezinárodní federace FIFA. Členem FIFA je také UEFA.

⁶⁷ Srov. Tarasti, L.: *Interplay Between Doping Sanctions Imposed by a Criminal Court and by a Sport Organization*. ISLJ, 3-4/2007, str. 17.

⁶⁸ Jedná se např. o mistrovství světa národních týmů nebo pohárové soutěže nejlepších klubů z členských národních organizací.

⁶⁹ Např. nejlepší čeští i zahraniční lyžaři se běžně účastní zásadně mezinárodních soutěží.

Pro účely regulace mezinárodních soutěží stanoví mezinárodní federace obdobná pravidla jako národní organizace. Jedná se opět o úpravu vlastního průběhu soutěže, podmínek účasti na soutěži, disciplinárních pravidel, včetně dopingových, a řešení sporů spolu s úpravou příslušných orgánů. Spory týkající se mezinárodních soutěží tak bývají řešeny orgány mezinárodních sportovních organizací, které soutěže pořádají.⁷⁰

Mezinárodní organizace dále řeší i spory nesouvisející s mezinárodní soutěží vzniklé mezi jejich členskými národními organizacemi navzájem či subjekty příslušnými k různým národním organizacím. Jedná se o spory, ve kterých mezinárodní prvek spočívá v subjektech sporu, jako je tomu např. v případě přestupu sportovců mezi kluby z různých národních organizací. Spory mohou vznikat na mezinárodní úrovni také z důvodu mezinárodního rozšíření národních sankcí.⁷¹

Mezinárodní sportovní federace příslušných sportů jsou navzájem na sobě nezávislé. Přesto existuje jedna organizace, která nejvýznamnější federace zastřešuje a podílí se tak na vytváření celosvětového sportovního hnutí. Touto organizací je Mezinárodní olympijský výbor. Jedná se o spolek založený v souladu s čl. 60 ŠOZ se sídlem v Lausanne.

3.4. Členství

Při řešení sporů uvnitř sportovních organizací a jiných spolků je nezbytné zabývat se otázkou členství ve spolku a jejím významem z hlediska možnosti řešit spory před interními orgány spolku a případně možnosti jejich rozhodnutí rozporovat soudně. Základním principem utváření hierarchické organizační spolkové struktury je řetězení členství, při kterém jsou sportovci, jakožto základní subjekty, členy svých klubů, které

⁷⁰ Srov. Mudgal, M.: *Law and Sports in India, Development Issues and Challenges*. New Delhi: LexisNexis, 2010, str. 306.

⁷¹ Srov. Chev  , L.: *La justice sportive*. Paris: Gualino   diteur, 2012, str. 177.

jsou členy národních sportovních organizací, a ty jsou členy mezinárodních sportovních organizací. Od této základní struktury však existují odchylky.

Na národní úrovni je důležitá především otázka přípustnosti členství sportovce v národní organizaci. Záleží na každé sportovní organizaci, jak se s otázkou členství ve svých pravidlech vypořádá. Podle toho je možné rozlišovat organizace v závislosti na tom, zda sportovcům připouští pouze členství v klubech, nebo také ve sportovních organizacích samotných. Na úrovni národní i mezinárodní zase může docházet a často dochází k tomu, že sportovní organizace je členem i jiné národní či mezinárodní sportovní organizace, mimo organizační strukturu vlastního sportu, sdružující organizace z různých sportovních odvětví.⁷² Tato členství se odráží ve vzájemných právech a povinnostech organizací, a to včetně oblasti řešení sporů, přičemž mohou být zdrojem kompetenčních komplikací.

Jestliže tedy existují sportovní organizace, které jsou založeny pouze na řetězení členství, aniž by připouštěly možnost členství sportovce přímo v samotné organizaci⁷³, vzniká nutně otázka, zda a jak je tím ovlivněn vztah mezi sportovní organizací a subjekty, které nejsou jejími členy. Někdejší ZOS výslovně stanovil, že sdružení nesmějí ukládat povinnosti občanům, kteří nejsou jejich členy.⁷⁴ Stávající úprava v OZ takovýto zákaz již neobsahuje. Sportovní organizace se snaží řešit svůj vztah vůči sportovcům-nečlenům tak, že mechanismy sdružovacího práva doplňují, dalo by se říci, smluvně závazkovými vztahy.⁷⁵ V důsledku tohoto přístupu bývají pravidla sportovních organizací od nejvyššího stupně po nejnižší závazná pro sportovce a další příslušné subjekty na základě povinnosti každého člena⁷⁶, stanovené v pravidlech organizace, jíž

⁷² Na národní úrovni jsou české sportovní organizace členy např. Českého olympijského výboru či České unie sportu, na mezinárodní úrovni jsou mezinárodní sportovní organizace členy např. Mezinárodního olympijského výboru.

⁷³ Blíže viz např. Steingruber, A.: *Sports Arbitration: Determination of the Applicable Regulations and Rules of Law and their Interpretation*. ISLJ, 3-4/2010, str. 55.

⁷⁴ Ust. § 5 ZOS.

⁷⁵ CAS v jednom ze svých nálezů označil vztah mezi sportovcem a federací jako vztah soukromoprávní povahy. Viz rozhodčí nález CAS 2001/A/317, A. / FILA.

⁷⁶ Např. sportovní klub, který je členem národní sportovní organizace, zaváže sportovce v členské přihlášce k dodržování všech pravidel příslušné národní i mezinárodní sportovní organizace. Sám klub je

je členem, zavázat své vlastní členy k dodržování všech pravidel, kterými je sám vázán. Tuto praxi vázanosti nečlenů pravidly založenou na obligační bázi připouští i české soudnictví.⁷⁷

V závislosti na členském vztahu ke sportovní organizaci bývají sportovci někdy označováni jako členové přímí nebo nepřímí.⁷⁸ Právní úprava obsažená v ZOS i ŠOZ však v příslušných ustanoveních věnovaných zrušení rozhodnutí spolku pamatovala pouze na přímé členy, jimž dávala možnost rozhodnutí spolku napadat. Česká i švýcarská justice ovšem aplikaci příslušných zákonných ustanovení týkajících se zrušení rozhodnutí spolku rozšířila i na nečleny.⁷⁹ V nové právní úpravě OZ je již na nečleny pamatováno, jelikož rozhodnutí spolku mohou napadat i ti, kteří na tom mají zájem hodný právní ochrany.⁸⁰

Právní úpravu členství a možnost přímých i nepřímých členů dosáhnout zrušení rozhodnutí sportovní organizace je třeba odlišovat od faktických vztahů uvnitř sportovních organizací. Právní předpisy i vnitřní předpisy sportovních organizací sice zajišťují přímým i nepřímým členům mnoho práv, jejich skutečná realizace ovšem závisí z velké míry na postoji samotných organizací. Vzhledem k monopolnímu postavení těchto organizací nezřídka převáží ve sporech mezi nimi a účastnickými sportovními subjekty názor sportovních organizací, které jej mohou prosazovat např. i navzdory rozhodnutím soudů.⁸¹

stejným způsobem vázán k dodržování pravidel mezinárodní organizace, které je členem jeho národní organizace.

⁷⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu 28 Cdo 2865/2006.

⁷⁸ Viz např. rozhodčí nálezy TAS 2009/A/1928 & 1929, *Olympique Lyonnais c. US Soccer Federation* (Sonia Bompastor & Camille Abily).

⁷⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu 28 Cdo 2865/2006 a rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu BGE 119 II 271.

⁸⁰ Ust. § 258 odst. 1 OZ.

⁸¹ Srov. Gábriš, T.: *Športové právo*. Bratislava: Eurokódex, 2011, str. 436 a 440.

3.5. Vztah jednotlivých způsobů řešení sporů

Kromě úpravy interních způsobů řešení sportovních sporů je v pravidlech sportovních organizací často pamatováno i na řešení sporů vně organizace, resp. na pokračování sporu řešeného nejprve interně a až následně vně sportovní organizace. Přitom je však třeba rozlišovat, zda přístup, který sportovní organizace ve svých pravidlech zastávají vůči externímu řešení sporů, je v souladu s právním řádem pro ně rozhodným, nebo ne. Obecně se dá konstatovat, že sportovní organizace nerady připouští jakékoliv řešení sporů mimo rámec organizace. Vyplývá to z jejich již zmiňovaného autonomního a monopolního charakteru. Přesto ale obvykle pravidla obsahují ustanovení vymezující přímo či nepřímo vztah mezi interním řešením sporů a soudním, rozhodčím nebo alternativním řízením.⁸² Porušení těchto pravidel pověřujících řešením sporu určitý orgán a zakazujících řešit spor jiným způsobem může být i zákonem daným důvodem neplatnosti rozhodnutí vydaného v rozporu s pravidly sportovní organizace.⁸³

Jinou otázkou je vymezení kompetence mezi jednotlivými stupni sportovních organizací, při kterém by mělo být jasně patrné již z pravidel mezinárodních sportovních organizací stojících na vrcholu struktury, které spory mají být řešeny jejich orgány, a které musí, nebo mohou řešit jejich členské organizace samy.

Čemu však sportovní organizace nemohou zabránit, jsou řízení vedená veřejnými orgány z jejich úřední moci. Zejména to platí o trestních řízeních vedených v souvislosti s užíváním a šířením zakázaných látek, korupcí a manipulací sportovních soutěží. V těchto případech je totiž předmětem sporu jednak porušení pravidel sportovní organizace, současně s tím ovšem i otázka porušení zákonných norem obecně závazných pro všechny osoby včetně sportovců a ostatních sportovních subjektů. Jedná

⁸² Viz např. Blackshaw, I.: *Sport, Mediation and Arbitration*. The Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2009, str. 122n.

⁸³ Tak je tomu např. v Rumunsku. Blíže viz Voicu, A.: *Romania's Court of Sports Arbitration: Establishment, Competences, Organization and Functioning*. ISLJ, 1-2/2006, str. 115.

se o dvě odlišné linie založené na totožném skutku, ale rozdílném právním základu. Řešení na úrovni sportovní organizace plyne z právních vztahů sdružovací a případně smluvní povahy, kdežto trestní řízení vedené soudem je založeno na principech veřejného práva, čemuž odpovídají i rozdílné procesní postupy.⁸⁴ Vztahům mezi jednotlivými způsoby řešení sporů bude věnována pozornost také v následujících kapitlách.

3.6. Vlastní procesní postupy a zásady řešení sporů

Procesní postupy a zásady řešení sporů řešených orgány mezinárodních sportovních federací i národních organizací se v zásadě neliší. Na podobu procesních pravidel sportovních organizací má vliv několik faktorů. Záleží zejména na povaze předmětného řízení, zda jde o řízení soukromoprávní či veřejnoprávní, zda existují zvláštní právní předpisy upravující toto řízení a dále na druhu interního řízení v rámci sportovní organizace. I při vědomí tohoto rozlišování však existují procesní zásady, které by měly být společné všem řízením.

Při tvorbě pravidel řešení sporů uvnitř sportovních organizací by mělo být jedním z důležitých cílů zajištění zásad procesní spravedlnosti pro subjekty, o kterých se jedná. Konkrétní postupy řešení sporů a zajištění procesní spravedlnosti se liší v první řadě podle toho, jaký je sportovně-právní vztah mezi tím, kdo o sporu rozhoduje, a tím, o kterém je rozhodováno. Vzhledem k tomu, že rozhodovat bude vždy orgán sportovní organizace, je třeba považovat sportovní organizaci za jeden z procesních subjektů. V závislosti na předmětu sporu je pak dalším procesním subjektem sportovec, sportovní klub či sportovní organizace. Podstatné je však jejich postavení vůči sportovní organizaci, jejíž orgán o sporu rozhoduje. Tato organizace totiž může současně spor rozhodovat a zároveň být i subjektem dotčeným předmětem sporu.

⁸⁴ K otázce zjištění a použití důkazů v souvislosti se současně probíhajícím disciplinárním a soudním řízením viz např. Tarasti, L.: Interplay Between Doping Sanctions Imposed by a Criminal Court and by a Sport Organization. ISLJ, 3-4/2007, str. 16.

Tak tomu je zejména v disciplinárních a dopingových sporech. Oproti tomu ve sporech týkajících se především smluvních vztahů jsou účastníky řízení alespoň dva členské nebo registrované subjekty v rámci příslušné sportovní organizace. Sportovní organizace obvykle zřizují více orgánů určených k řešení sporů. Tato pluralita je dána jednak více instančním řízením a jednak diferenciací řízení podle předmětu sporu. Není ale vyloučeno, aby pro řešení veškerých sporů uvnitř sportovní organizace byl zřízen pouze orgán jediný.

V situacích, kdy ve sporu sportovní organizace figuruje současně jako „žalobce i soudce“, jako je tomu typicky v dopingových a dalších disciplinárních sporech, se ještě více zvyšuje potřeba a význam procesních pravidel stojících na zásadách umožňujících dosažení spravedlivého procesu. Tato potřeba je také přímo úměrná výši hrozící sankce, resp. hodnotě sporu.⁸⁵ Ve sporech disciplinární povahy se sportovec nachází vzhledem k výše uvedenému postavení sportovní organizace, která o něm rozhoduje, ve slabším procesním postavení. Záleží vždy na konkrétních pravidlech, zda umožňují sportovci jeho handicap snížit.

Jako vodítko při určení těch procesních zásad, které by měly být v pravidlech sportovních organizací zahrnuty, slouží Světový antidopingový kodex (dále také jen „Kodex“)⁸⁶ vydaný Světovou antidopingovou agenturou⁸⁷ (dále také jen „WADA“). V čl. 8.1 Kodexu jsou obsaženy zásady, které by sportovní organizace vázané Kodexem měly dodržovat při projednávání dopingových sporů. Většina těchto zásad je ovšem aplikovatelná i na ostatní druhy sporů.

První uvedenou zásadou je zásada včasného projednání sporu. Je zřejmé, že v případech, kdy zahájení řízení záleží na samotném rozhodujícím orgánu sportovní

⁸⁵ Srov. Healey, D.: *Sport and the Law*. UNSW Press, 2005, str. 82.

⁸⁶ Viz anglické znění http://www.wada-ama.org/Documents/World_Anti-Doping_Program/WADP-The-Code/WADA_Anti-Doping_CODE_2009_EN.pdf. Pro české znění viz http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2009.pdf.

⁸⁷ World Anti-Doping Agency.

organizace, neměl by být začátek řízení bezdůvodně oddalován. Tato zásada není uplatnitelná v řízeních zahajovaných na návrh, jako jsou např. řízení ohledně smluvních závazků mezi kluby a sportovci. S touto zásadou souvisí další, podle které má být sportovec řádně a včas informován o dopingovém, resp. jiném disciplinárním obvinění, které je mu kladeno za vinu.

Třetí zásada spočívá ve spravedlnosti a nestrannosti rozhodujícího orgánu. Oproti soudnímu a rozhodčímu řízení zde není uvedena zásada nezávislosti. Důvodem je to, že členové orgánů rozhodujících spory uvnitř sportovních organizací nemohou být zásadně v důsledku způsobu svého ustanovení do funkce jiným orgánem téže organizace na této organizaci nezávislí a vlivem členství či registrace ve sportovní organizaci nemohou být zcela nezávislí ani na členských a registrovaných sportovcích, klubech a dalších sportovních subjektech.

Další zásadou je právo nechat se na vlastní náklady při projednávání sporu zastoupit.⁸⁸ Toto právo ale neznamená, že by si rozhodující orgán nemohl v případě potřeby vyžádat i osobní výpověď sportovce. Významnou zásadou je také právo být slyšen, resp. právo vyjádřit se k obvinění z disciplinárního provinění či tvrzení druhé strany sporu. Jedná se obdobně jako v případě výše uvedených zásad o klasickou zásadu zachovávanou v civilním, trestním i správním řízení. Rozhodující orgány by vždy měly poskytnout osobám, o kterých rozhodují, prostor vyjádřit se k předmětu sporu. Neméně významnou základní procesní zásadou je právo předkládat důkazy.⁸⁹ V Kodexu se tato zásada uvádí s výhradou možnosti odepřít písemné či telefonické svědectví. Jednou ze zásad je právo na tlumočníka, ačkoliv i zde je v Kodexu stanovena s výhradou, že jeho volba a rozhodnutí o tom, kdo ponese náklady na něj vynaložené, jsou ponechány na rozhodujícím orgánu.

⁸⁸ Ani toto právo však nemusí být sportovci poskytnuto nezbytně vždy a ve všech druzích sportovních sporů. Srov. např. Healey, D.: *Sport and the Law*. UNSW Press, 2005, str. 84-85.

⁸⁹ K úloze dokazování a váze jednotlivých důkazů ve sportu viz např. Beloff, M.: *Finding out the Facts: The role of the Sports Disciplinary Tribunal*. ISLR, 2/2002, str. 35-37.

Poslední ze zásad vypočtených v čl. 8.1 Kodexu se týká rozhodnutí orgánů sportovních organizací. Tato rozhodnutí by měla být přijímána bez průtahů, v písemné formě a s odůvodněním.⁹⁰

Zásady uvedené v Kodexu se sice týkají regulace dopingových řízení, jejich aplikovatelnost je ovšem možné rozšířit i na další disciplinární řízení a většinu z nich také na spory smluvní povahy. Ohledně uvedených zásad je třeba podotknout, že se jedná o pouhé „minimum“, které by měly sportovní organizace účastníkům sporů zajistit. Nic však nebrání tomu, aby jim poskytli výhodnější procesní pravidla. Podle návrhu aktualizovaného znění Kodexu připravovaného pro rok 2015 má dojít v čl. 8.1 ke změně výčtu jednotlivých zásad spravedlivého procesu. Oproti současnému znění nový návrh neobsahuje výslovný výčet všech výše uvedených zásad a odkazuje na principy plynoucí z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále také jen „ÚOLPZS“).⁹¹

Ustanovení čl. 6 odst. 1 ÚOLPZS obsahuje zásady spravedlivého procesu, které by měly být uplatňovány v rámci civilního i trestního soudního řízení a rovněž ve správním řízení, jestliže v nich má být rozhodováno o občanských právech, závazcích nebo o oprávněnosti trestního, resp. správního obvinění.⁹² Těmito zásadami jsou zásada veřejnosti řízení a vyhlášení rozhodnutí, přiměřená doba řízení a nezávislost a nestrannost rozhodujícího orgánu. Co se týče veřejnosti řízení, ÚOLPZS připouští i možnost jejího omezení. V případě trestních řízení stanoví ÚOLPZS v čl. 6 odst. 2 a 3 další zásady spravedlivého procesu. Je to zásada presumpce neviny, právo být neprodleně a v jazyce, kterému účastník rozumí, seznámen s obviněním, přiměřený čas k přípravě obhajoby, právo na vlastní obhajobu a právo na zástupce, a to i bezplatného, možnost vyslyšet a dát vyslyšet svědky a právo na bezplatnou pomoc tlumočníka.

⁹⁰ K frekvenci výskytu rozhodnutí vydaných bez odůvodnění srov. Blackshaw, I.: ASA Judicial Training Day 16 May 2009. The Rules of Natural Justice: What Are They and Why Are They Important in Sports Disciplinary Cases? ISLJ, 1-2/2009, str. 134.

⁹¹ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, č. 209/1992 Sb.

⁹² V ÚOLPZS sice není správní řízení zmíněno výslovně, přiměřené rozšíření aplikace čl. 6 odst. 1 ÚOLPZS i na toto řízení ovšem vyplývá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Viz např. rozhodnutí *Albert a Le Compte v. Belgie*, stížnost č. 7299/75, 7496/76.

Vzhledem k tomu, že tyto zásady spravedlivého procesu by v souladu s čl. 6 odst. 1 ÚOLPZS měly zavazovat veřejné orgány zřízené zákonem, jejich aplikace orgány sportovních organizací při řízeních podle interních pravidel by neměla být povinná.⁹³ Aplikaci zásad uvedených v čl. 6 ÚOLPZS by však účastníci řízení jistě uvítali, jelikož by posilovala jejich procesní postavení ještě více než čl. 8.1 Kodexu.

Dalším nadnárodním dokumentem obsahujícím základní procesní zásady, které nacházejí, nebo by měly najít uplatnění také v řízeních před orgány sportovních organizací, je Listina základních práv Evropské unie (dále také jen „LZPEU“). Tento dokument obsahuje zásady správního řízení v čl. 41 a zásady soudního řízení v čl. 47 až 50. Ani tato ustanovení by však neměla být pro sportovní organizace a jejich orgány přímo závazná, jelikož je není možné považovat za orgány Evropské unie a ani za soudní orgány. Oproti výše zmiňovaným zásadám vyplývajícím z ustanovení ÚOLPZS a Kodexu je v LZPEU navíc stanovena v čl. 41 zásada možnosti nahlížet do spisu, v čl. 49 zásada přiměřenosti trestu a v čl. 50 zásada netrestat v trestním řízení dvakrát za jeden skutek.⁹⁴

V České republice je právo na spravedlivý proces zakotveno na ústavní úrovni v čl. 36 až 40 LZPS. V těchto ustanoveních se nachází zásady soudního i správního řízení. Na obsah procesních pravidel sportovních organizací mohou mít tedy zásady tam uvedené pouze nepřímý vliv. Z uvedených zásad je třeba uvést zejména zásadu nestrannosti a nezávislosti rozhodujícího orgánu, možnost nápravy správního rozhodnutí soudem, právo na právní pomoc, právo na tlumočníka, rovnost účastníků řízení, právo vyjadřovat se k důkazům, právo na veřejné projednání věci, právo na projednání věci bez zbytečných průtahů a zásadu presumpce nevinu. Z tohoto výčtu je zřejmé, že ne všechny tyto zásady jsou uplatnitelné na řízení před orgány sportovních organizací. Již výše byla věnována pozornost např. nemožnosti dodržet zásadu

⁹³ K otázce možnosti aplikace ÚOLPZS v souvislosti s činností sportovních organizací srov. Soek, J.: *The Athlete's Right to Respect for his Private Life and his Home*. ISLJ, 3-4/2008, str. 9.

⁹⁴ Tato zásada ovšem nevylučuje možnost postihnout týž skutek v jiném než trestním řízení, jako je typicky disciplinární řízení uvnitř sportovní organizace.

nezávislosti rozhodujících orgánů. Rovněž uplatňování zásady veřejnosti nenachází při interním řešení sporů uplatnění, jelikož opačný postup by byl v rozporu s autonomií sportovních organizací.

Z hlediska řízení před orgány nejvýznamnějších mezinárodních sportovních organizací je podstatná právní úprava spravedlivého procesu a jeho zásad ve Švýcarsku, kde tyto organizace sídlí. Také ve Švýcarsku, obdobně jako v České republice, je žádoucí při vytváření pravidel pro řešení sporů uvnitř sportovních organizací přihlížet především k zásadám spravedlivého procesu obsaženým v základním ústavním právním předpise, kterým je Federální ústava Švýcarské konfederace (dále také jen „FÚŠK“).⁹⁵ Relevantní ustanovení jsou obsažena v čl. 29 až 32 FÚŠK. Tyto zásady se týkají soudního i správního řízení a v podstatě odpovídají zásadám uvedeným v LZPS. Oproti LZPS zakotvuje FÚŠK v čl. 30 odst. 2 právo žalovaného v civilním sporu být žalován před soudem v místě svého domicilu. Aplikace právě této zásady v interních řízeních mezinárodních sportovních organizací je však vzhledem k obvyklému průběhu těchto řízení těžko představitelná, a to tím méně v řízeních, jejichž účastníkem či účastníky jsou zahraniční subjekty.

Zásadní vliv na obsah pravidel sportovních organizací včetně pravidel upravujících řešení sporů má rozhodovací činnost CAS. Tento rozhodčí soud se ve svých nálezech zabývá mimo jiné i obsahem pravidel mezinárodních i národních sportovních organizací a řízeními vedenými na základě těchto pravidel. S ohledem na závaznost jeho rozhodnutí jsou sportovní organizace nezřídka nuceny i ke změně svých pravidel.⁹⁶ Co se týče rozhodčích nálezů CAS, ve kterých došlo k posuzování průběhu řízení před orgány sportovních organizací a pravidel těchto organizací z hlediska dodržování zásad procesní spravedlnosti, z rozhodovací praxe CAS lze vypožorovat

⁹⁵ Constitution fédérale de la Confédération suisse du 18 avril 1999, Etat le 3 mars 2013 (<http://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19995395/index.html>).

⁹⁶ Tak byla např. Britská olympijská asociace nucena k úpravě svých pravidel s odkazem na dřívější rozhodnutí CAS. Viz rozhodčí nálezy CAS 2011/A/2658, BOA v. WADA.

rozhodčí nálezy, které odkazují na švýcarské právo, resp. na FÚŠK, normy přirozeného práva a normy veřejného pořádku a nálezy, které odkazují rovněž na ÚOLPZS.

Mezi tato rozhodnutí spadá např. rozhodčí nález, ve kterém se CAS vyjadřuje k problematice hodnocení důkazů. V tomto rozhodnutí je v souvislosti s disciplinárním řízením uvnitř sportovních organizací uvedeno, že toto hodnocení by nemělo být automaticky prováděno tak, jako by tomu bylo v trestním řízení. Při hodnocení důkazů by měly být brány na zřetel zásady procesního veřejného pořádku plynoucí z rozhodovací činnosti švýcarského Nejvyššího soudu (dále také jen „ŠNS“)⁹⁷. Mezi těmito zásadami je třeba vyzdvihnout přiměřenou délku řízení a nestrannost rozhodujícího orgánu.⁹⁸ V jiném rozhodnutí CAS dospěl k závěru, že v okamžiku, kdy orgán sportovní organizace jedná v pozici obdobné pozici soudu, jako je tomu v případě disciplinárních řízení, měl by postupovat v souladu se základními zásadami procesní spravedlnosti. Konkrétní zásady však v tomto nálezu neuvádí.⁹⁹ Rozhodčí soud se vyjádřil také k použitelnosti důkazu získaného porušením některého z práv účastníka řízení. Použitelnost takto získaného důkazu nevyloučil pod podmínkou převažujícího veřejného zájmu na jeho použití. Dostatečný veřejný zájem je dán podle CAS např. v případě boje proti doping.¹⁰⁰

Mezi rozhodnutími CAS poměřujícími pravidla, průběh řešení sporů a rozhodnutí uvnitř sportovních organizací s ustanoveními ÚOLPZS je možné uvést např. rozhodčí nález potvrzující výše uvedený závěr o neaplikovatelnosti trestněprávních procesních zásad v interních řízeních, jako jsou zásady in dubio pro reo, nulla poena sine culpa či presumpce nevin, které jsou zakotveny v čl. 6 ÚOLPZS.¹⁰¹

⁹⁷ Tribunal fédéral.

⁹⁸ Rozhodčí nález TAS 2011/A/2433, Amadou Diakite c. FIFA.

⁹⁹ Rozhodčí nález CAS 2008/O/1483, AHF, KzHF, KHA v. IHF.

¹⁰⁰ Rozhodčí nález CAS 2007/A/1396 & 1402, WADA & UCI v. Alejandro Valverde & RFEC.

¹⁰¹ Rozhodčí nález CAS 2001/A/317, A. / FILA.

Bez ohledu na jakékoliv normy národního či mezinárodního původu se CAS zabýval také možností orgánu sportovní organizace postupovat při řešení sporu na základě norem *lex sportiva*, tedy norem upravujících vztahy, ke kterým dochází v souvislosti se sportem, majících původ v praxi a zvyklostech vytvářených sportovními subjekty a v rozhodovací činnosti orgánů rozhodujících sportovní spory.¹⁰² V konkrétním případě rozhodoval CAS o přípustnosti uložení sankce, se kterou pravidla výslovně nepočítala a jejíž základ byl spatřován pouze v konceptu *lex sportiva*. Takový postup orgánu sportovní organizace CAS sice nevyloučil, jako nutnou podmínku však stanovil předvídatelnost dané normy *lex sportiva*.¹⁰³

Důležitou procesní otázkou je unesení důkazního břemene a jeho přenesení na druhou stranu sporu. Řešení této otázky je mimořádně významné především v dopingových sporech. V dopingových sporech založených na zásadě objektivní odpovědnosti sportovce je povinností sportovní organizace dokázat, že došlo k porušení dopingového provinění. K unesení důkazního břemene v takovém případě bude nutné prokázat dopingové provinění v míře vymezené anglickým výrazem „comfortable satisfaction”. Jedná o se o míru prokázání dopingového provinění, která se nachází mezi mírou prokázání nade vší pochybnost („beyond reasonable doubt“) a prokázáním s větší mírou pravděpodobnosti („balance of probabilities“). K unesení důkazního břemene ohledně dopingového tvrzení běžně slouží pozitivní dopingový laboratorní nález, postačovat by mělo ovšem i důvěryhodné a nezpochybněné svědectví.¹⁰⁴ V okamžiku unesení důkazního břemene ohledně dopingového tvrzení dochází k přenesení důkazního břemene na sportovce, který se může vyhnout udělení sankce tím, že prokáže, že zakázaná látka se dostala do jeho těla bez jeho zavinění a jakým způsobem k tomu došlo, a to alespoň s 51 % mírou pravděpodobnosti.¹⁰⁵

¹⁰² Blíže ke konceptu *lex sportiva* viz např. Siekmann, R., Soek, J.: *Lex Sportiva: What is Sports Law?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2012, nebo Latty, F.: *La Lex Sportiva: Recherche Sur Le Droit Transnational*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2007.

¹⁰³ Rozhodčí nález CAS 2008/A/1545, Andrea Anderson et al. v. IOC.

¹⁰⁴ Rozhodčí nález CAS 2004/O/649, USADA v. G.

¹⁰⁵ Rozhodčí nález CAS 2011/A/2384 & CAS 2011/A/2386, UCI v. Alberto Contador & RFEC / WADA v. Alberto Contador & RFEC.

3.7. Shrnutí

V rámci této části práce došlo k analýze problematiky řešení sporů v rámci, resp. uvnitř sportovních organizací. Tato problematika je přitom zásadní z toho důvodu, že ve většině případů je případné řešení těchto sporů vně sportovních organizací, tedy řešení před rozhodci, soudy nebo prostřednictvím alternativních metod řešení sporů, podmíněno jejich řešením uvnitř sportovních organizací. Tato skutečnost do značné míry souvisí s častou pyramidovou strukturou sportovních organizací, v rámci které dochází k rozdělování kompetencí na úrovni jednotlivých stupňů, a to včetně řešení případných sporů. Vnitřní pravidla jednotlivých sportovních organizací zásadně obsahují příslušnost jednotlivých stupňů k řešení určitých sporů.

Další část kapitoly je věnovaná otázce soukromoprávního, resp. veřejnoprávního charakteru sportovních organizací, v rámci nichž dochází k řešení sporů, a to opět ve vztahu ke znění příslušného právního řádu. Jako dílčí závěr k tomuto bodu lze uvést, že činnost sportovních organizací by měla vždy vykazovat přinejmenším známky soukromoprávního charakteru, přičemž tento bude obvykle spíše převládat. Významná část kapitoly byla dále věnována konkrétním mechanismům řešení sporů uvnitř sportovních organizací.

Dále existuje poměrně velké množství zásad ovlivňujících postavení účastníků interních řízení a jeho spravedlivý průběh.¹⁰⁶ Některé zásady by se měly uplatňovat ve všech druzích sportovních sporů, jiné nacházejí uplatnění jen v některých z nich. Z hlediska aplikace jednotlivých zásad procesní spravedlnosti lze rozlišovat především řízení disciplinární včetně dopingových a řízení ostatní. Z důvodu pyramidové struktury sportovních organizací zastřešené velmi často mezinárodními sportovními organizacemi sídlícími ve Švýcarsku a z důvodu vůdčí úlohy CAS při konečném rozhodování sportovních sporů jsou důležité procesní zásady uznávané podle švýcarského práva.

¹⁰⁶ Příkladem sportovního sporu demonstrujícího nedodržování zásad procesní spravedlnosti byl případ německé atletky Katrin Krabbe. Srov. Gábriš, T.: Športové právo. Bratislava: Eurokódex, 2011, str. 439. K nekompetentnosti rozhodujícího

Úlohou CAS, jakožto mezinárodního rozhodčího soudu, je procesní zásady ve své rozhodovací praxi sjednocovat. Přitom musí vycházet ze zásad jak kontinentálního práva, tak zásad právní větve common law.

IV. ŘEŠENÍ SPORŮ PROSTŘEDNICTVÍM ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ

4.1. Povaha rozhodčího řízení

4.1.1. Obecné otázky sportovního rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení, resp. arbitráž¹⁰⁷ patří v současné době mezi základní způsoby řešení sporů v soukromoprávní sféře, a to nikoliv pouze ve sféře obchodní.¹⁰⁸ Dle stran sporu je možné rozlišovat například rozhodčí řízení týkající se sporů mezi podnikateli, sporů mezi podnikateli a suverénními státy, či sporů mezi podnikateli a spotřebiteli. Někam na rozhraní sporů podnikatelských, zaměstnaneckých a spotřebitelských lze zařadit sportovní rozhodčí řízení. Spojení sportu a rozhodčího řízení je v několika ohledech specifické. Zvláštnost sportovní arbitráže spočívá zejména v organizovanosti a vzájemném propojení subjektů, které jsou stranami rozhodčího řízení.

Před sportovním rozhodčím soudem proti sobě obvykle stojí sportovní subjekty, které jsou součástí jedné sportovně organizační struktury, jako např. sportovní kluby, které jsou členy dvou rozdílných národních sportovních organizací sdružených v příslušné mezinárodní sportovní federaci. Proti sobě však může stát ve sporu také samotná zastřešující organizace a některý z jejích přímých či nepřímých členských sportovních subjektů. Výjimkou jsou některé dopingové spory, v nichž proti sobě stojí sportovní subjekty náležející k jedné sportovně organizační struktuře a WADA či národní antidopingový orgán. Tyto antidopingové instituce totiž nejsou součástí příslušné sportovní pyramidy.

S ohledem na základní zásadu řešení sportovních sporů, spočívající v řešení těchto sporů nejprve uvnitř sportovních organizací v rámci interních mechanismů

¹⁰⁷ K pojmu rozhodčího řízení viz např. Růžicka, K.: Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. 2. Rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, str. 19, nebo Rozehnalová, N.: Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, str. 57.

¹⁰⁸ Obdobně k významu sportovního rozhodčího řízení viz Mudgal, M.: Law and Sports in India, Development Issues and Challenges. LexisNexis, 2010, str. 310.

majících oporu v příslušných sportovních pravidlech, bývají sportovní spory řešeny v rozhodčím řízení obvykle až po vyčerpání všech interních prostředků, které jsou v rámci sportovní organizace k dispozici. Zásadní otázkou však je, zda konkrétní řízení probíhající uvnitř sportovní organizace je stále ještě „pouhým“ interním prostředkem nápravy sporů, který je výslovně upraven či implicitně připuštěn závaznými právními předpisy, anebo již „překračuje“ oblast sdružovacího práva a je tak jiným typem řízení s jinými procesněprávními důsledky.¹⁰⁹

Předmětem tohoto oddílu je vymezení a odlišení rozhodčího řízení, jakožto alternativy soudního řízení od interních způsobů řešení sporů. Příčinou potřeby tohoto vymezení je především hojné označování interních řízení v pravidlech sportovních organizací jako rozhodčích řízení či arbitráží. Druhou příčinou je skutečnost, že právní předpisy regulující rozhodčí řízení zásadně nevylučují vedení rozhodčího řízení v rámci sportovních organizací jako jednoho z možných způsobů řešení interních sporů.¹¹⁰

Na první pohled by se mohlo zdát, že v souvislosti s mezinárodním sportovním právem je potřeba zabývat se pouze mezinárodním rozhodčím řízením. Tak tomu ovšem není. Především, právní řády ne vždy obsahují zvláštní úpravu mezinárodního rozhodčího řízení odlišnou od úpravy rozhodčího řízení vnitrostátního.¹¹¹ Dále se jednotlivé státy a jejich právní řády nemusejí shodovat ani v tom, kdy se jedná

¹⁰⁹ Srov. Blackshaw, I.: *Sport, Mediation and Arbitration*. T.M.C. Asser Press, 2009, str. 111.

¹¹⁰ Srov. Nafziger, J.: *International Sports Law as a Process for Resolving Disputes*. ICLQ 45, 1996, str. 131.

¹¹¹ Např. v České republice je základním právním předpisem regulujícím rozhodčí řízení zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Podle tohoto zákona se postupuje i v případech mezinárodního rozhodčího řízení, jestliže se v těchto řízeních má postupovat podle českého práva. Zákon č. 91/2012, o mezinárodním právu soukromém (dále také jen „ZMPS“) obsahuje pouze kolizní úpravu rozhodčí smlouvy, způsobilost cizince být rozhodcem, určení práva rozhodného pro spor auznání a výkon cizích rozhodčích nálezů, a to v poměrech s mezinárodním prvkem. Také např. v německém právu není rozlišováno rozhodčí řízení vnitrostátní a mezinárodní (viz Bělohávek, A.: *Rozhodčí řízení v zemích Evropy: (včetně překladů předpisů o rozhodčím řízení a pravidel stálých rozhodčích soudů)*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2012, str. 246. Oproti tomu např. švýcarský právní řád obsahuje právní úpravu mezinárodního rozhodčího řízení pokrývající rovněž vlastní průběh rozhodčího řízení (viz *Loi fédérale sur le droit international privé (LDIP)* du 18 décembre 1987, Etat le 1er juillet 2013).

(<http://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19870312/201307010000/291.pdf>).

o mezinárodní rozhodčí řízení a kdy o rozhodčí řízení vnitrostátní.¹¹² Z těchto důvodů je potřeba při posuzování charakteru konkrétního řízení vycházet z právní koncepce rozhodčího řízení bez rozlišování tohoto řízení na mezinárodní a vnitrostátní.

Při posuzování naplnění kritérií rozhodčího řízení je ve většině případů potřeba určit povahu konkrétního řízení a současně i povahu sportovního orgánu, jehož činnost je upravena ve zvláštních pravidlech. Jedná se tedy nejen o určení toho, zda je konkrétní řízení rozhodčím řízením, ale také toho, zda je konkrétní orgán stálým rozhodčím soudem. Primárně je třeba zkoumat povahu samotného řízení, jelikož tam, kde se nejedná o rozhodčí řízení, je otázka povahy samotného orgánu irelevantní.

Zda má určité řízení povahu rozhodčího řízení, bývá v oblasti sportovních sporů obvykle posuzováno v rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu a při uznání či výkonu cizího rozhodčího nálezu. Z hlediska praktické uplatnitelnosti rozhodnutí je v mezinárodním sportovním rozhodčím řízení a v mezinárodním rozhodčím řízení vůbec klíčové to, jak je k rozhodnutím konkrétního orgánu přistupováno v jednotlivých zemích při jejich uznání a výkonu. Není vyloučeno, aby určité rozhodnutí bylo v jedné zemi odlišné od země jeho vydání jako rozhodčí nález uznáno a v jiné zemi uznáno naopak nebylo, nebo by dokonce ani za rozhodčí nález nebylo považováno.

4.1.2. Švýcarské právo a Sportovní arbitrážní soud v Lausanne

Švýcarský právní řád obsahuje zvláštní úpravu mezinárodního rozhodčího řízení a úpravu vnitrostátního rozhodčího řízení.¹¹³ Úprava mezinárodního rozhodčího řízení

¹¹² Srov. Rozehnalová, N.: *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, str. 59n. V oblasti sportovního práva srov. Kaufmann-Kohler, G., Bartsch, P.: *The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport*, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, str. 87.

je obsažena v Kapitole 12, resp. čl. 176 až 194 švýcarského zákona o mezinárodním právu soukromém (dále také jen ŠZMPS¹¹⁴). Úprava vnitrostátního rozhodčího řízení je od roku 2011 obsažena v čl. 353 až 399 švýcarského občanského soudního řádu (dále také jen „ŠOSŘ“).¹¹⁵ Do roku 2011 bylo vnitrostátní rozhodčí řízení upraveno v dohodě uzavřené mezi jednotlivými švýcarskými kantony.¹¹⁶ Mohlo by se zdát, že z hlediska mezinárodního sportovního práva je možné vystačit pouze s právní úpravou obsaženou v ŠZMPS. Tak tomu sice skutečně ve většině případů je, nemusí tomu ale tak být vždy. Důvodem je skutečnost, že čl. 176 odst. 2 ŠZMPS umožňuje stranám vyloučit aplikaci Kapitoly 12 ŠZMPS a i na mezinárodní rozhodčí řízení aplikovat ustanovení čl. 353 až 399 ŠOSŘ. V této souvislosti není zcela namístě hovořit o úpravě obsažené v ŠOSŘ jako pouze o úpravě vnitrostátního rozhodčího řízení.

Definice mezinárodního rozhodčího řízení vyplývá z čl. 176 odst. 1 ŠZMPS. Podle tohoto ustanovení je rozhodčí řízení mezinárodní a budou se na něj aplikovat ustanovení Kapitoly 12, jestliže sídlo¹¹⁷ rozhodčího tribunálu je ve Švýcarsku a alespoň jedna ze stran sporu tam neměla v době uzavření rozhodčí smlouvy svůj domicil ani obvyklé bydliště.¹¹⁸ Rozhodčí řízení, která nesplňují uvedené podmínky, se řídí ustanoveními ŠOSŘ, ledaže se strany dohodnou na aplikaci Kapitoly 12 ŠZMPS.¹¹⁹

Jestliže v čl. 176 odst. 1 ŠZMPS je používán termín „rozhodčí tribunál“, ve třetím odstavci téhož článku¹²⁰ se v souvislosti s určením sídla rozhodčího tribunálu

¹¹³ Blíže viz např. Voser, N.: New Rules on Domestic Arbitration in Switzerland. ASA Bulletin, 28 (2010) / Issue 4, str. 753 – 766.

¹¹⁴ Loi fédérale sur le droit international privé (LDIP) du 18 décembre 1987, Etat le 1er juillet 2013 (<http://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19870312/201307010000/291.pdf>).

¹¹⁵ Code de procédure civile (CPC) du 19 décembre 2008, Etat le 1er mai 2013 (<http://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/20061121/index.html>).

¹¹⁶ Concordat sur l'arbitrage du 27 mars 1969.

¹¹⁷ K otázce lokalizace rozhodčího řízení blíže viz str. 95.

¹¹⁸ Srov. francouzské znění čl. 176 odst. 1: „*Les dispositions du présent chapitre s'appliquent à tout arbitrage si le siège du tribunal arbitral se trouve en Suisse et si au moins l'une des parties n'avait, au moment de la conclusion de la convention d'arbitrage, ni son domicile, ni sa résidence habituelle en Suisse*“.

¹¹⁹ Čl. 353 ŠOSŘ.

¹²⁰ Srov. francouzské znění čl. 176 odst. 3: „*Les parties en cause ou l'institution d'arbitrage désignée par elles ou, à défaut, les arbitres déterminent le siège du tribunal arbitral*“.

hovoří o „rozhodčí instituci“. Pojem rozhodčí instituce je možné přirovnat k českému pojmu a konceptu „stálého rozhodčího soudu“.¹²¹

Celosvětově nejvýznamnějším orgánem řešícím sportovní spory je bezesporu Sportovní arbitrážní soud v Lausanne.¹²² Dnes již není povaha tohoto orgánu jako stálého rozhodčího soudu rozhodujícího spory v oblasti sportu sporná. V minulosti se ovšem případy zpochybnění povahy CAS jako stálého rozhodčího soudu objevily.¹²³ CAS byl založen Mezinárodním olympijským výborem a svou činnost zahájil v roce 1984.¹²⁴ Tohoto roku nabyly účinnosti Stanovy CAS. Spolu se Stanovami CAS byla přijata také vlastní Procesní pravidla.¹²⁵ V roce 1994 byl v reakci na níže uvedené rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu zřízen tzv. Pařížskou smlouvou Mezinárodní výbor sportovní arbitráže („International Council of Arbitration for Sport“, dále také jen „ICAS“).¹²⁶ ICAS je švýcarskou nadací dle ust. § 80 a násl. ŠOZ se sídlem v Lausanne.¹²⁷ Primární úlohou ICAS je zabezpečovat nezávislé fungování CAS.

Rozhodčí řízení před CAS probíhá v drtivé většině případů na základě ustanovení Kapitoly 12 ŠZMPS. Dle databáze zveřejněných rozhodčích nálezů však před CAS probíhala i rozhodčí řízení v souladu s dohodou uzavřenou mezi jednotlivými švýcarskými kantony (viz výše), která byla předchůdkyní ŠOSŘ¹²⁸, resp. dle ŠOSŘ¹²⁹. Před CAS tedy v těchto případech probíhala vnitrostátní rozhodčí řízení.

¹²¹ Viz ust. § 13 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹²² Tento arbitrážní soud je znám nejčastěji pod zkratkou „CAS“, která je odrazem jeho anglického pojmenování „The Court of Arbitration for Sport“. S ohledem na švýcarské sídlo tohoto arbitrážního soudu je ovšem důležité také jeho francouzské označení „Le Tribunal Arbitral du Sport“ a z něj odvozená zkratka „TAS“. Bližší informace včetně databáze vybraných rozhodčích nálezů jsou zveřejněny na webových stránkách <http://www.tas-cas.org/>.

¹²³ Viz níže.

¹²⁴ Viz např. Simma, B.: The Court of Arbitration for sport, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, str. 21.

¹²⁵ Viz např. Rigozzi, A.: L'arbitrage international en matière de sport. Bâle: Helbing & Lichtenhahn, 2005, str. 133.

¹²⁶ Viz Maisonneuve, M.: L'arbitrage des litiges sportifs. LGDJ, 2011, str. 39.

¹²⁷ Viz např. Reeb, M.: The Role and Functions of the Court of Arbitration for Sport (CAS). ISLJ, 2/2002, str. 24, nebo Maisonneuve, M.: L'arbitrage des litiges sportifs. LGDJ, 2011, str. 40.

¹²⁸ Rozhodčí nález CAS 2010/A/2083, UCI v. J. Ullrich & Swiss Olympic.

¹²⁹ Rozhodčí nález CAS 2011/O/2574, UEFA v. FC Sion/Olympique des Alpes SA.

Stěžejním rozhodnutím, kterým byl poprvé od jeho založení potvrzen CAS jako nestranný a nezávislý rozhodčí soud, bylo rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu BGE 119 II 271 ve věci Gundel z roku 1993. Původním předmětem sporu bylo porušení pravidel Mezinárodní jezdecké federace (dále také jen „FEI“)¹³⁰ ze strany závodního jezdce na koních. Za toto porušení pravidel byl jezdec federací potrestán. Federace však ve svých pravidlech umožňovala napadnout rozhodnutí FEI před CAS. Závodní jezdec a člen FEI¹³¹ této možnosti využil a na základě uzavřené rozhodčí smlouvy ve věci rozhodoval i CAS. Ten se zabýval především rozhodnutím FEI, které nakonec změnil.

Vzhledem k tomu, že nebyl spokojen ani s rozhodnutím CAS, rozhodl se jezdec obrátit na ŠNS, a to na základě čl. 190 ŠZMPS. Tento zákon umožňuje obrátit se na ŠNS s žádostí o zrušení rozhodčího nálezu. Jezdec uvedl jako důvod napadení rozhodnutí nedostatek nestrannosti a nezávislosti CAS. Vzato do důsledku, pokud by CAS nebyl považován za řádný stálý rozhodčí soud v právním smyslu, nemohla by se na něj uplatnit ani ustanovení o zrušení rozhodčího nálezu.

Hlavní námitky spočívající v porušení nestrannosti a nezávislosti CAS se opíraly o propojení FEI a MOV, který byl zakladatelem CAS. MOV rovněž stál za financováním CAS. Propojení se projevovalo i v možnosti FEI podílet se na složení členů CAS. ŠNS však k těmto důvodům nepřihlédl. Neshledal totiž dostatečně silné propojení mezi FEI a MOV. Ani podíl FEI na složení členů CAS, resp. rozhodců nebyl shledán jako relevantní, a to z důvodu zanedbatelného počtu členů navržených FEI na jejich celkovém počtu. ŠNS tedy posuzoval spor mezi subjekty, které nebyly zakladateli CAS. Jako potencionálně problematický z hlediska nezávislosti ovšem ŠNS označil možný spor, ve kterém by jednou ze stran byl MOV, coby zakladatel CAS.

¹³⁰ Fédération Equestre Internationale.

¹³¹ Jednalo se však pouze o nepřímé členství.

V reakci na tuto zmínku ŠNS došlo ke změně organizační struktury CAS, a to takovým způsobem, že zřizovatelem CAS již nebyl samotný MOV, ale namísto něj zvláštní sdružení mezinárodních sportovních organizací ICAS. ICAS byl založen tzv. Pařížskou smlouvou uzavřenou mezi MOV, ASOIF, AIWF a ANOC.¹³² Spolu s tím došlo také k přijetí Řádu sportovního rozhodčího řízení (dále také jen „Řád“), který je členěn na dvě základní části. První, věnovanou organizační struktuře ICAS a CAS a označovanou jako „Stanovy orgánů řešících sportovní spory“ (dále také jen „Stanovy“) a druhou, která obsahuje vlastní procesní úpravu rozhodčího řízení, označovanou jako „Procesní pravidla“ (dále také jen „Řád CAS“).¹³³ Změny v obsahu Řádu je oprávněn činit ICAS.¹³⁴

Významným rozhodnutím potvrzujícím soulad této nové struktury se švýcarským právem byl rozsudek švýcarského Nejvyššího soudu BGE 129 III 445 ve věci Lazutina, Danilova z roku 2003.¹³⁵ Zde se jednalo o spor, ve kterém proti sobě stály běžkyně na lyžích účastníci se olympijských her a MOV, jakožto organizátor těchto her. Oproti případu Gundel zde byl jednou ze stran sporu před CAS také MOV, který ovšem v té době již nebyl zřizovatelem CAS, ale byl pouze jedním z členů, i když klíčovým, ICAS. Ačkoliv byl tedy spor rozhodován subjektem, na jehož založení a fungování se přímo podílela jedna ze sporných stran, bylo přesto ŠNS shledáno, že se v případě CAS jedná o stálý rozhodčí soud dle ŠZMP.¹³⁶

¹³² Jedná se o zkratky Mezinárodního olympijského výboru, Association of Summer Olympic International Federations, Association of International Winter Sports Federations a Association of National Olympic Committees. Srov. Maisonneuve, M.: *L'arbitrage des litiges sportifs*. LGDJ, 2011, str. 39 až 40.

¹³³ Aktuální znění Řádu je zveřejněno na webové adrese [http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/4962/5048/0/Code20201320corrections20finales20\(en\).pdf](http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/4962/5048/0/Code20201320corrections20finales20(en).pdf). Jednotlivé články Stanov jsou v Řádu uvozeny písmenem „S“, zatímco články Řádu CAS jsou v Řádu uvozeny písmenem „R“.

¹³⁴ Viz čl. S6 Stanov.

¹³⁵ Blíže k tomuto rozhodnutí viz např. Rigozzi, A.: *L'arbitrage international en matière de sport*. Bâle: Helbing & Lichtenhahn, 2005, str. 279 až 286.

¹³⁶ Rovněž Soudní dvůr Evropské unie (dále také jen „SDEU“) uznal ve svém rozhodnutí C-519/04 P finanční a administrativní nezávislost CAS na ICAS. Srov. také Blackshaw, I.: *Doping Is a Sporting, Not an Economic Matter*. ISLJ, 3-4/2005, str. 51.

4.1.3. České právo a sportovní rozhodčí řízení

Stejně jako švýcarské právo, ani český právní řád neobsahuje zvláštní právní úpravu sportovního rozhodčího řízení. Ačkoliv přijetí takovéto právní úpravy bylo zvažováno, nakonec příslušný návrh neprošel v roce 2013 Poslaneckou sněmovnou České republiky.¹³⁷ Rozhodčí soud pro sport, který měl být tímto zákonem zřízen jako právnická osoba se sídlem v Praze, měl rozhodovat spory majetkové povahy z právních vztahů vznikajících v oblasti sportu. Podstatné je rovněž to, že na řízení před tímto rozhodčím soudem se měla aplikovat právní úprava rozhodčího řízení obsažená v ZRŘ. V důvodové zprávě k návrhu zákona bylo uvedeno, že Rozhodčí soud pro sport měl být stálým rozhodčím soudem ve smyslu § 13 ZRŘ.

Z hlediska českého práva je právě zmiňovaná skutečnost významná, jelikož z ustanovení § 13 ZRŘ vyplývá, že stálý rozhodčí soud může být zřízen pouze zákonem nebo jeho zřízení musí jiný zákon výslovně připouštět. Pokud by tedy návrh zákona byl přijat, byl by Rozhodčí soud pro sport jedním z mála takových stálých rozhodčích soudů působících v České republice.¹³⁸ Zde je možné pro srovnání zmínit, že např. právní úprava rozhodčího řízení v SZMPS, kterou se řídí CAS, obdobné ustanovení neobsahuje.

Úprava rozhodčího řízení v České republice je obsažena v ZRŘ. Ustanovení reagující na potřebu zvláštní úpravy některých aspektů rozhodčího řízení s mezinárodním prvkem jsou obsažena v ZMPS. Konkrétně se jedná o ustanovení o rozhodčí smlouvě, způsobilosti cizince být rozhodcem, určení rozhodného práva a uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.¹³⁹ Kromě těchto ustanovení české právo oproti např. právu švýcarskému nerozlišuje vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí

¹³⁷ Návrh zákona se nachází na webové stránce <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=86779>.

¹³⁸ Nejvýznamnějším stálým rozhodčím soudem na území České republiky je Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v Praze (dále také jen „RSHKAK“).

¹³⁹ Ust. § 117 až 122 ZMPS.

řízení.¹⁴⁰ Vlastní úprava rozhodčího řízení je tedy až na výše uvedené výjimky obsažené v ZMPS upravena v ZRŘ.

S ohledem na § 13 ZRŘ je třeba konstatovat, že v současné době není v České republice žádný stálý rozhodčí soud specializovaný na oblast sportovního práva. Na tomto místě je však potřeba poukázat na zcela zásadní změnu, ke které došlo v oblasti sportovního práva a spolkového práva vůbec a kterou přinesla s účinností od 1. 1. 2014 rekodifikace soukromého práva v České republice, konkrétně nový OZ. Tato změna do jisté míry může přinášet odpověď na otázku, kdy se jedná u českých sportovních organizací o interní mechanismus řešení sporů a kdy již nikoliv, resp. kdy se jedná o rozhodčí řízení. Právní úprava spolku nově počítá se zřizováním tzv. rozhodčích komisí spolku.¹⁴¹

Ustanovení § 265 OZ ponechává na spolku, zda zřídí rozhodčí komisi či nikoliv. Pokud sportovní organizace či jiný spolek rozhodčí komisi zřídí, pak může ve stanovách také vymezit její působnost. Toto však není nutností, jelikož i v případech, kdy tak neučiní, je rozhodčí komise oprávněna ze zákona rozhodovat alespoň spory mezi členem a spolkem o placení členských příspěvků a přezkoumávat rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku. Vzhledem k tomu, že rozhodčí komise nemusí být sportovní organizací zřízena, je otázkou, který orgán určený k řešení sporů uvnitř sportovní organizace je rozhodčí komisí ve smyslu OZ. Další otázkou je, zda musí být příslušný orgán sportovní organizace výslovně označen jako rozhodčí komise, či nikoliv.

Dle § 243 OZ mohou být orgány spolku pojmenovány libovolně, nevzbudí-li tím klamný dojem o jejich povaze. S ohledem na toto ustanovení a s ohledem na právní jistotu by bylo vhodné vykládat toto ustanovení spolu s § 265 OZ tak, že rozhodčí

¹⁴⁰ Viz Pauknerová, M., Růžička, K.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, str. 176.

¹⁴¹ Ust. § 265 až 267 OZ.

komise ve smyslu § 265 OZ by měla jako rozhodčí komise být také výslovně označena. Pokud by tomu tak nebylo, došlo by právě k zákonem zakázanému vzbuzování klamného dojmu o povaze příslušného orgánu. Nic totiž nebrání sportovním organizacím v tom, aby ve svých stanovách a pravidlech koncipovaly příslušné interní způsoby řešení sporů takovým způsobem, že tyto mechanismy budou zaměnitelné s řízením před rozhodčí komisí ve smyslu § 265 OZ. Do účinnosti OZ, který nově zavádí institut rozhodčích komisí, mohlo docházet pouze k záměně interních způsobů řešení sporů ve sportovních organizacích s rozhodčím řízením ve smyslu ZRŘ. V této souvislosti je potřeba zabývat se vztahem mezi rozhodčí komisí a řízením před ní probíhajícím a rozhodčím řízením.

Ustanovení OZ věnovaná rozhodčí komisí jsou poměrně stručná. Kromě § 265 OZ je v § 266 OZ věnována pozornost členům rozhodčí komise, jejich bezúhonnosti a nepodjatosti. Pokud jde o řízení, to je zmíněno v posledním ustanovení o rozhodčí komisí, a to v § 267 OZ, přičemž toto ustanovení odkazuje dále na jiný právní předpis. Tímto předpisem je ZRŘ, který od 1. 1. 2014 upravuje ve svém § 1 mimo jiné „rozhodování sporných záležitostí náležejících do spolkové samosprávy rozhodčí komisí spolku podle občanského zákoníku“. ZRŘ obsahuje úpravu řízení před rozhodčí komisí spolku v § 40e až 40k tvořících část sedmou zákona. Vzhledem k tomu, že rozhodčí komise je v souladu s § 266 OZ určitým seskupením svých členů, mohla by se nabízet otázka, jestli mají být rozhodčí komise považovány za stálé rozhodčí soudy dle § 13 ZRŘ. Těmto úvahám ovšem zabránil zákonodárce v § 40e ZRŘ, v němž stanovil, že na rozhodování před komisí se nepoužijí ustanovení o stálých rozhodčích soudech.

Z ustanovení § 40k ZRŘ se dá dovozovat, že členové spolku, bez ohledu na to, zda se jedná o fyzické či právnické osoby, jsou považováni za slabší stranu zasluhující stejnou ochranu jako spotřebitelé. Tomu odpovídá např. i možnost dovolávat se zrušení rozhodčího nálezu komise soudem také v případech, kdy komise rozhodla ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, a to podle § 40j odst. 1 ZRŘ.

Na první pohled by se mohlo zdát, že řízení před rozhodčí komisí spolku je klasickým rozhodčím řízením, resp. jeho zvláštním druhem, jako je tomu např. v případě spotřebitelského rozhodčího řízení, jehož specifika jsou v ZRŘ rovněž zohledňována. Tomuto pohledu svědčí např. označování rozhodnutí rozhodčí komise za rozhodčí nález, překážka soudu ve věci rozhodovat¹⁴² a vůbec odkaz na použití celého ZRŘ s výhradou odchylek obsažených v jeho sedmé části obsažený v § 40e ZRŘ.

Proti tomuto přístupu lze ovšem vznést jednu podstatnou námitku. Tato námitka spočívá v nedostatku zajištění nestranného a nezávislého rozhodování rozhodčí komise sportovní organizace či jiného spolku. Tento nedostatek nestrannosti a nezávislosti rozhodčích komisí má stejné základy jako nedostatek nestrannosti a nezávislosti, kterým trpí všechny interní způsoby řešení sporů v rámci sportovních organizací. Hlavní příčinou je skutečnost, že samotný zákon předpokládá, že členy rozhodčí komise volí a odvolává členská schůze nebo shromáždění členů spolku, neurčí-li stanovy jinak.¹⁴³ Tato skutečnost by měla ve světle výše uvedeného švýcarského soudního rozhodnutí ve věci Gundel negativní důsledky při posuzování nezávislosti a nestrannosti rozhodčí komise, resp. jejích členů přinejmenším v případech, ve kterých by jednou ze stran sporu byl samotný spolek, jako např. v případech rozhodování o vyloučení člena ze spolku či ve sporech disciplinární povahy.

Korektivem možného porušení nezávislosti a nestrannosti má být ustanovení § 266 odst. 3 OZ, podle kterého je z činnosti rozhodčí komise vyloučen člen, jemuž okolnosti případu brání nebo by mohly bránit rozhodovat nepodjatě. Za takovou okolnost by v případě sporu mezi sportovní organizací a jejím členem, ať již přímým nebo nepřímým, mohla být považována volba člena rozhodčí komise orgánem sportovní organizace, která by byla jednou ze stran sporu.

¹⁴² Viz ust. § 106 OSŘ s výhradou ust. § 40h ZRŘ.

¹⁴³ Viz ust. § 266 OZ.

Zajímavý je rovněž vztah mezi ustanoveními o rozhodčí komisi obsaženými v OZ a ZRŘ. Zejména se v této souvislosti jedná o vztah mezi ustanovením § 266 odst. 3 OZ a ustanovením § 1 písm. a) a písm. b) ZRŘ. Z ustanovení § 266 odst. 3 OZ plyne, že členové rozhodčí komise by měli být nepodjatí. Ustanovení § 1 ZRŘ vymezuje rozsah působnosti ZRŘ, který se má podle písm. a) aplikovat na rozhodování majetkových sporů nezávislými a nestrannými rozhodci a podle písm. b) na rozhodování sporných záležitostí náležejících do spolkové samosprávy rozhodčí komisí spolku. Je otázkou, zda má být z této formulace a skutečnosti, že v části sedmé ZRŘ a v OZ se hovoří namísto nezávislosti a nestrannosti o nepodjatosti, dovozováno, že rozhodčí komise sportovní organizace, resp. její členové nemusejí být nestranní a nezávislí. Vzhledem k tomu, že nálezy rozhodčí komise jsou vykonatelné¹⁴⁴ a nahrazují tedy rozhodnutí nestranných a nezávislých obecných soudů, mělo by i řízení před rozhodčí komisí spolku naplňovat standardy kladené na rozhodčí řízení obecně, mezi které patří také nezávislost a nestrannost rozhodců, resp. rozhodčího řízení.¹⁴⁵

Další spornou otázkou může být to, jestli je v českém právu potřeba zvažovat a rozlišovat pouze to, zda se v konkrétním případě jedná o interní mechanismus řešení sporů či o řízení před rozhodčí komisí spolku, anebo zda zároveň nejde o rozhodčí řízení svého druhu ad hoc. Může být sporné, zda skutečnost, že sportovní organizace mohou jako svůj orgán zřídit rozhodčí komisi, která není stálým rozhodčím soudem ve smyslu § 13 ZRŘ, vylučuje, aby tyto organizace zavedly interní řešení sporů sice bez zakotvení rozhodčí komise, přesto ale prostřednictvím rozhodčího řízení.

Pokud by měl být posuzován z hlediska rozhodčího řízení určitý interní orgán sportovní organizace, pak pokud by se nejednalo o rozhodčí komisi, nemohl by takový orgán být vzhledem k § 13 ZRŘ považován za stálý rozhodčí soud a zůstávala by pouze možnost považovat řízení vedené tímto orgánem za rozhodčí řízení ad hoc. Z hlediska

¹⁴⁴ Srov. § 40j odst. 2 ZRŘ.

¹⁴⁵ K potřebě nezávislosti a nestrannosti rozhodčího řízení např. ve světle Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod srov. rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Regent Company v. Ukraine* (Application no. 773/03) [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-85681#{"itemid":\["001-85681"\]}\)](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-85681#{"itemid":["001-85681"]})).

právní jistoty a přehlednější právní aplikace by bylo vhodnější nahlížet na vztah právní úpravy rozhodčího řízení a právní úpravy rozhodčí komise tak, že pokud sportovní organizace chce, aby před jejím interním orgánem probíhalo rozhodčí řízení se s ním spojenými důsledky, měla by zřídit jako svůj orgán rozhodčí komisi. Pokud ji nezřídí, nebo pokud budou ohledně povahy tohoto orgánu jako rozhodčí komise pochybnosti, nemělo by být na tento orgán a jeho členy nahlíženo jako na rozhodčí soud a řízení před ním probíhající by nemělo být považováno za řízení rozhodčí.

Pravidla českých sportovních organizací pravidelně obsahují úpravu řešení sporů vznikajících v jejich rámci. Vzhledem k počtu těchto sportovních organizací zde bude poukázáno pro ilustraci pouze na některé z nich a jejich orgány pro řešení sporů. Na prvním místě je možné zmínit Český olympijský výbor (dále také jen „ČOV“) a jeho Rozhodčí komisi. Rozhodčí komise ČOV byla zřízena stanovami ČOV již před účinností OZ, tedy v době, kdy institut rozhodčí komise nebyl v českém právu zaveden. Vzhledem k tomu, že aktuální Jednací řád Rozhodčí komise ČOV¹⁴⁶ byl přijat a nabyl účinnosti 18. 3. 2014, je možné považovat tento orgán za rozhodčí komisi ve smyslu ustanovení 265 OZ a části sedmé ZRŘ. Matoucí je ovšem ustanovení 7.2.1. Statutu Rozhodčí komise ČOV,¹⁴⁷ tedy druhého souvisejícího dokumentu, kterým je vymezena působnost Rozhodčí komise ČOV. Toto ustanovení stanoví, že Rozhodčí komise ČOV má pravomoc rozhodovat spory podle ZRŘ. V ustanoveních 7.2.2. a 7.21., která také vymezují působnost Rozhodčí komise ČOV, však odkaz na ZRŘ není. Nejasnosti do právní povahy Rozhodčí komise ČOV vnáší rovněž ustanovení § 19 Jednacího řádu Rozhodčí komise ČOV, podle něhož je možné se „odvolat“ k CAS proti rozhodnutím Rozhodčí komise ČOV, jejichž předmět se vztahuje k olympijským hrám.¹⁴⁸ I přes některá ustanovení pravidel regulujících činnost Rozhodčí komise ČOV se dá říci, že přinejmenším některá řízení probíhající před tímto orgánem mohou být považována za rozhodčí řízení ve smyslu ZRŘ.¹⁴⁹

¹⁴⁶ <http://www.olympic.cz/upload/files/116qxrkg7h-JEDNACI-RAD-RK-2014.pdf>.

¹⁴⁷ <http://www.olympic.cz/upload/files/7f1o3xficg-STATUT-Rozhodci-komise-2013.pdf>.

¹⁴⁸ Ke „dvoustupňovému“ rozhodčímu řízení srov. str. 105.

¹⁴⁹ Obdobné orgány zřizují i národní olympijské výbory v jiných zemích. K povaze těchto orgánů a řízení před nimi probíhajících ve Francii, Belgii, Lucembursku, Itálii či Španělsku srov. např. Maisonneuve, M.: *L'arbitrage des litiges sportifs*. LGDJ, 2011, str. 52 až 62.

Sportovní organizací zastřešující zřejmě nejrozšířenější sport v České republice je fotbalová FAČR. Z pohledu rozhodčího řízení jsou z tohoto důvodu zajímavými orgány především Sbor rozhodců FAČR a Arbitrážní komise FAČR. Oba tyto orgány byly zakotveny v pravidlech FAČR již před zavedením institutu rozhodčí komise do českého právního řádu. V době před 1. 1. 2014 bylo tedy možné uvažovat pouze o tom, zda nemají tyto orgány povahu stálého rozhodčího soudu, anebo případně, zda před nimi nemůže probíhat alespoň rozhodčí řízení ad hoc. V současné době by mohly být tyto orgány považovány za rozhodčí komise ve smyslu § 265 OZ. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí Sboru rozhodců nemusí být konečné, jelikož je možné proti němu podat odvolání k Arbitrážní komisi FAČR,¹⁵⁰ nemohlo by na něj být nahlíženo jako na rozhodčí komisi, pokud by ani Arbitrážní komise FAČR nebyla rozhodčí komisí. Přezkum rozhodčího řízení interním orgánem sportovní organizace je vyloučen.¹⁵¹ Jedním z důvodů, proč by neměla být Arbitrážní komise FAČR považována za rozhodčí komisi ve smyslu § 265 OZ a řízení před ní probíhající za rozhodčí řízení dle ZRŘ, je skutečnost, že Řád rozhodčího řízení FAČR připouští v čl. 32 „obnovu řízení“ vztahující se i na rozhodnutí Arbitrážní komise FAČR. Obnova řízení však není dle ZRŘ možná. Tento zákon pouze umožňuje zrušit rozhodčí nález soudem v případech, ve kterých by obnova řízení byla možná i v občanském soudním řízení.¹⁵² Už jen z těchto důvodů by Sbor rozhodců ani Arbitrážní komise FAČR neměly být považovány za rozhodčí komise ve smyslu § 265 OZ.

4.1.4. Sportovní rozhodčí řízení v dalších zemích

V souvislosti s výše uvedenými orgány fotbalové asociace FAČR je vhodné na prvním místě této podkapitoly zmínit Rozhodcovský soud Slovenského fotbalového svazu (dále také jen „RSSFZ“)¹⁵³¹⁵⁴. RSSFZ je oproti orgánům FAČR skutečným

¹⁵⁰ Viz čl. 26 Řádu rozhodčího řízení FAČR (http://www.fotbal.cz/img/cmfs/komise/legislativa/rad_rozhodciho_rizenI_280913.doc).

¹⁵¹ Srov. § 27 ZRŘ.

¹⁵² Ust. § 31 písm. f) ZRŘ.

¹⁵³ Blíže viz např. Hlivák, M.: Postavenie a právomoc Rozhodcovského súdu Slovenského futbalového zväzu, in Jánošíková, L., Čorba, J.: Športové právo. Bratislava: Eurokódex, 2012, str. 95 až 105.

rozhodčím soudem, resp. přesněji řečeno stálým rozhodčím soudem založeným v souladu se slovenským právním řádem, a to konkrétně v souladu s § 12 až 15 zákona č. 244/2002 Z.z., o rozhodcovském konaní (dále také jen „ZRK“). Důvodem, pro který není třeba o povaze tohoto rozhodčího soudu pochybovat, je zejména skutečnost, že RSSFZ figuruje v seznamu stálých rozhodčích soudů vedeném dle § 12a ZRK slovenským ministerstvem spravedlnosti. Tak tomu je navzdory tomu, že RSSFZ byl založen přímo slovenským fotbalovým svazem¹⁵⁵, což je možné považovat za rizikový faktor z hlediska nestrannosti a nezávislosti rozhodčího řízení. Při srovnání RSSFZ s výše zmiňovanými orgány FAČR stojí za povšimnutí rovněž fakt, že jak FAČR, tak slovenský fotbalový svaz jsou členy FIFA a jsou tedy vázány stejnými pravidly, mezi které patří také mimo jiné čl. 68 odst. 3 Stanov FIFA¹⁵⁶, podle něhož mají členské asociace zajistit, aby vyjmenované spory mohly být řešeny v rozhodčím řízení, a to probíhajícím buď v rámci samotné asociace, anebo před CAS. Na provedení tohoto článku českou a slovenskou fotbalovou asociací je možné demonstrovat rozdílný přístup těchto organizací, ačkoliv i slovenská fotbalová asociace, v jejímž rámci funguje skutečný rozhodčí soud, umožňuje řešení sporů s mezinárodním prvkem v konečné instanci před CAS¹⁵⁷.

Další, z pohledu rozhodčího řízení významnou institucí řešící sportovní spory je Basketbalový arbitrážní soud¹⁵⁸ (dále také jen „BAT“) zřízený Mezinárodní basketbalovou federací FIBA¹⁵⁹. Na rozdíl od slovenského RSSFZ není sice BAT veden v zákonem zřízené evidenci stálých rozhodčích soudů, přesto je možné jej za stálý rozhodčí soud považovat. Vzhledem k sídlu BAT, které se nachází ve švýcarské Ženevě, měl by být BAT posuzován podle stejných kritérií jako CAS. Dle čl. 1.1

¹⁵⁴ Budoucnost RSSFZ je ovšem nejistá, a to vzhledem k chystané novele, na základě které má být zřízen zvláštní sportovní rozhodčí soud přímo ze zákona. Viz

http://www.ucps.sk/KOMORA_SFZ_PRE_RIESENIE_SPOROV_aktualizacia_prispevku.

¹⁵⁵ Viz čl. 65 Stanov SFZ (http://www.ucps.sk/Stany_SFZ_2012_platne_znenie).

¹⁵⁶ Viz

http://www.fifa.com/mm/document/AFederation/Generic/02/14/97/88/FIFAStatuten2013_E_Neutral.pdf.

¹⁵⁷ Viz čl. 13 Stanov SFZ.

¹⁵⁸ Basketball arbitral tribunal. Dříve působící pod označením FIBA Arbitral Tribunal, srov. Blackshaw, I.: The FIBA Arbitral Tribunal (FAT). ISLJ, 1-2/2009, str. 65 až 67.

¹⁵⁹ Viz čl. 289 až 302 Vnitřních pravidel FIBA, 2010 – Kniha 3 (<http://www.fiba.com/downloads/Regulations/2012/FIBABook3AG.pdf>).

Rozhodčího řádu BAT¹⁶⁰ nemá tento rozhodčí soud pravomoc rozhodovat ve sporech, které by se týkaly přímo FIBA. Dá se usuzovat, že tímto pravidlem bylo učiněno zadost výhradě ŠNS vyřčené v rozhodnutí BGE 119 II 271 ve věci Gundel, která se týkala hrozby nedodržení nezávislosti a nestrannosti rozhodčího řízení ve sporech, ve kterých by byl účastníkem zřizovatel rozhodčího soudu. BAT vyřešil požadavek ŠNS pouhým vyloučením příslušných sporů ze své pravomoci, oproti CAS, který stejný požadavek řešil institucionálním oddělením CAS od svého původního zřizovatele. Potvrzení deklarované povahy řízení před BAT¹⁶¹ jako skutečného rozhodčího řízení je možné dovozovat např. z rozhodnutí ŠNS BGE 4A_198/2012, ve kterém bylo neúspěšně napadáno rozhodnutí BAT a ŠNS tak měl možnost vyjádřit se i k povaze předmětného řízení, což ovšem neučinil, čímž povahu rozhodčího řízení nepřímým potvrdil.

Jako další příklad sportovního rozhodčího řízení, resp. stálého sportovního rozhodčího soudu je možné uvést Německý sportovní arbitrážní soud¹⁶² (dále také jen „DS“). Na rozdíl od CAS, RSSFZ i BAT byl DS zřízen „vně světa sportovních organizací“, a to při Německém institutu pro rozhodčí řízení¹⁶³ (dále také jen „DIS“). Vzhledem k tomu, že DIS je uznávaným německým stálým rozhodčím soudem, je možné považovat také jím vydaný Rozhodčí řád DS¹⁶⁴ za předpis obsahující pravidla rozhodčího řízení vydaná v souladu s německou právní úpravou rozhodčího řízení¹⁶⁵.

Ačkoliv v následujících podkapitolách budou blíže rozebrány nejvýznamnější aspekty rozhodčího řízení probíhajícího před výše uvedenými rozhodčími soudy, orgánů, resp. institucí, u kterých bylo či je možné posuzovat, zda řízení před nimi

¹⁶⁰ http://www.fiba.com/downloads/v3_expe/bat/BATArbitrationRules1May2014.PDF.

¹⁶¹ V čl. 2.2 Rozhodčího řádu BAT je stanoveno, že rozhodčí řízení před BAT probíhá podle Kapitoly 12 ŠZMPS.

¹⁶² Deutsche Sportschiedsgericht. Blíže viz <http://www.dis-sportschiedsgericht.de/> či Bredow, J.: The German Court of Arbitration for Sport – a contribution for strengthening sports law in Germany. Yearbook on International Arbitration, Vol. 1, 2010, str. 281 až 289.

¹⁶³ Deutsche Institution für Schiedsgerichtsbarkeit e. V. Blíže viz <http://www.dis-arb.de/de/>.

¹⁶⁴ <http://www.dis-arb.de/de/16/regeln/dis-sportschiedsgerichtsordnungen-08-id25>.

¹⁶⁵ Ust. § 1025 až 1066 Zivilprozessordnung In der Fassung der Bekanntmachung vom 05. 12. 2005 (BGBl. I S. 3202, ber. 2006 I S. 431, 2007 I S. 1781), viz <http://www.gesetze-im-internet.de/zpo/BJNR005330950.html>.

probíhající je rozhodčím řízením, byla, resp. je řada dalších¹⁶⁶. Na tomto místě budou dále zmíněny pouze některé z nich.

Významným příkladem řízení, které probíhalo před interním orgánem mezinárodní sportovní organizace a u něhož přicházelo v úvahu posouzení jeho povahy s ohledem na jeho nezávislost a nestrannost, bylo do roku 2001 řízení před Rozhodčím panelem¹⁶⁷ Mezinárodní atletické federace¹⁶⁸ (dále také jen „IAAF“). Jednalo se o interní orgán IAAF pro řešení sporů v oblasti atletiky, jehož členové byli vybírání řídícím orgánem IAAF. Rozhodnutí Rozhodčího panelu IAAF byla v některých zemích¹⁶⁹ považována za rozhodčí nálezy dle Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů¹⁷⁰ (dále také jen „Newyorská úmluva“).

Rozhodčí řízení z oblasti motorsportu, jehož nezávislost a nestrannost byla posuzována rozhodnutím anglického soudu, může být vedeno před Výborem pro uznání smluv¹⁷¹ (dále také jen „CRB“) Mezinárodní automobilové federace¹⁷² (dále také jen „FIA“). CRB vznikl na základě dohody FIA s týmy Formule 1.¹⁷³ Anglický Vrchní soud se povahou CRB zabýval ve věci *Walkinshaw v. Diniz* [2000] 2 All E.R. (Comm.) 237 (Q.B.) a shledal řízení vedené před CRB nezávislým a nestranným rozhodčím řízením.

¹⁶⁶ Viz např. Hayes, P.: *Current Problems in the Resolution of Sporting Disputes in Australia*. ISLR 2/2004, str. 22n., Schultz, T.: *Sailing Away from Judicial Interference: Arbitrating the America's Cup*. ISLJ 1-2/2006, str. 27n., Dogauchi, M.: *The Activities of the Japan Sports Arbitration Agency*. ISLJ 1-2/2005, str. 3n., Smith de-Bruin, M.: *An Irish Court of Arbitration for Sport*, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, str. 294n.

¹⁶⁷ Arbitration panel.

¹⁶⁸ International Association of Athletics Federations.

¹⁶⁹ Jednalo se o Spojené státy americké a Německo. Viz Vedder, Ch. *The Heritage of Two Decades of Arbitration in Doping-Related Disputes*. ISLJ 3-4/2005. Str. 18. K dalším podrobnostem ohledně fungování Rozhodčího panelu IAAF tamtéž.

¹⁷⁰ Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, č. 74/1959 Sb.

¹⁷¹ Contract Recognition Board.

¹⁷² Fédération Internationale de l'Automobile.

¹⁷³ Blíže viz Kohler, G., Peter, H.: *Formula 1 Racing and Arbitration: The FIA Tailor-Made System for Fast Track Dispute Resolution*. *Arbitration International*, Vol. 17, No. 2, 2001, str. 173 až 210.

Přímo zákonem je dána povinnost, resp. možnost řešení některých sportovních sporů prostřednictvím rozhodčího řízení ve Spojených státech amerických. Na rozdíl např. od České republiky, je ve Spojených státech amerických oblast sportu poměrně komplexním způsobem regulována zvláštním zákonem¹⁷⁴. Tato právní úprava¹⁷⁵ dává možnost sportovním subjektům dotčeným vymezenými rozhodnutími Olympijského výboru Spojených států¹⁷⁶ obrátit se na Americkou rozhodčí asociaci¹⁷⁷ (dále také jen „AAA“) s žádostí o projednání sporu v rozhodčím řízení. Také sportovní organizace, která by chtěla mít statut zastřešující národní sportovní organizace dle zákona, musí souhlasit s tím, že vymezené sportovní spory budou řešeny prostřednictvím rozhodčího řízení před AAA, které se bude řídit jím vydaným rozhodčím řádem přizpůsobeným pro řešení sportovních sporů.¹⁷⁸ V případě AAA se podobně, jako je tomu u DS, nejedná o rozhodčí soud, na jehož zřízení by se podílela některá sportovní organizace, a u kterého by tedy bylo možné mít pochybnosti o tom, zda nejde pouze o její interní orgán řešení sporů. Je třeba také uvést, že výše uvedeným zákonem se neřídí např. chod kanadskoamerické Národní hokejové ligy¹⁷⁹ (dále také jen „NHL“). Přesto i tato organizace odkazuje ve své kolektivní smlouvě¹⁸⁰ na rozhodčí řád vydaný AAA.

K povaze řízení, resp. orgánů či institucí, před nimiž příslušná řízení probíhají, se ve svých rozhodnutích vyjadřuje také CAS a v návaznosti na některá jeho rozhodnutí také švýcarský Nejvyšší soud. V souvislosti s posouzením překážky věci rozhodnuté se CAS¹⁸¹ zabýval povahou Rozhodčího institutu izraelské fotbalové asociace. Povahu tohoto orgánu, na nějž odkazují pravidla izraelské fotbalové asociace, bylo třeba zkoumat proto, aby CAS mohl případně uznat dříve vydané rozhodnutí tohoto orgánu za rozhodčí nález ve smyslu Newyorské úmluvy. CAS dospěl ve svém rozhodnutí k závěru, že rozhodnutí Rozhodčího institutu izraelské fotbalové asociace je třeba

¹⁷⁴ Ted Stevens Olympic and Amateur Sports Act (codified at 36 U.S.C. Sec. 220501 et seq. of the United States Code).

¹⁷⁵ 36 U.S.C. § 220529 (<http://www.law.cornell.edu/uscode/text/36/220529>).

¹⁷⁶ United States Olympic Committee.

¹⁷⁷ American Arbitration Association. Blíže viz <https://www.adr.org/aaa>.

¹⁷⁸ 36 U.S.C. § 220522 (<http://www.law.cornell.edu/uscode/text/36/220522>).

¹⁷⁹ National hockey league.

¹⁸⁰ Např. čl. 17.6 Collective Bargaining Agreement

(http://www.nhl.com/nhl/en/v3/ext/CBA2012/NHL_NHLP_A_2013_CBA.pdf).

¹⁸¹ Rozhodčí nález CAS 2010/A/2091, Dennis Lachter v. Derek Boateng Owusu.

považovat za rozhodčí nález, a řízení, na základě kterého byl vydán, je řízením rozhodčím. Svůj postoj CAS odůvodnil zejména odkazem na dřívější rozhodnutí izraelských soudů, které považovaly řízení vedené před Rozhodčím institutem izraelské fotbalové asociace za rozhodčí řízení podle izraelských právních předpisů upravujících rozhodčí řízení.

Právní povahou brazilského Nejvyššího soudu pro sport a fotbal se zabýval obdobně jako ve věci týkající se samotného CAS švýcarský Nejvyšší soud, a to ve svém rozhodnutí 4A_460/2008¹⁸². V průběhu řízení před ŠNS bylo namítáno, že výše uvedený Nejvyšší soud pro sport a fotbal není orgánem brazilské fotbalové asociace, a proto by se na jeho rozhodnutí nemělo pohlížet jako na rozhodnutí vydané v rámci této asociace a jako takového by se jej neměla týkat možnost odvolání se proti němu stanovená pravidly FIFA. ŠNS ovšem ve svém rozhodnutí odkázal na zjištění CAS, který o věci¹⁸³ rozhodoval před ním, a který shledal Nejvyšší soud pro sport a fotbal interním orgánem brazilské fotbalové asociace, a to aniž by se zabýval skutečností, zda se jedná o rozhodčí soud či nikoliv¹⁸⁴. CAS dospěl ke svému závěru provedením tzv. testu samostatnosti¹⁸⁵, kterým zkoumal propojení určité entity se sportovní organizací s tím, že v případě oddělení Nejvyššího soudu pro sport a fotbal od brazilské fotbalové asociace by ztratila jeho existence zcela na významu. Na tomto příkladu je možné demonstrovat, že určitá entita může být sice rozhodčím soudem ve smyslu příslušných právních předpisů (což CAS ani ŠNS nevyloučil), současně je na ni možné ovšem nahlížet rovněž jako na interní orgán sportovní organizace, což ostatně koresponduje i s českou právní úpravou rozhodčích komisí spolků.

¹⁸² Viz Patocchi, P. M., Scherer, M.: *Swiss International Sports Arbitration Reports*. Huntington: Juris Publishing, 2012, str. 333.

¹⁸³ Rozhodčí nález CAS 2007/A/1370, FIFA v. STJD & CBF & Mr Ricardo Lucas Dodô, CAS 2007/A/1376, WADA v. STJD & CBF & Mr Ricardo Lucas Dodô.

¹⁸⁴ Prokázání této skutečnosti není potřeba mít za zcela nezbytné, jelikož i pokud by v daném případě Nejvyšší soud pro sport a fotbal rozhodoval jako rozhodčí soud, nevylučovalo by to možnost přezkumu jeho rozhodčího nálezu jiným rozhodčím soudem.

¹⁸⁵ Tzv. „stand-alone test“.

4.1.5. Shrnutí základních podmínek sportovního rozhodčího řízení

Samotná skutečnost, že určitý orgán řešení sportovních sporů je vnitřním orgánem některé ze sportovních organizací, nevylučuje, aby tento orgán byl současně i stálým rozhodčím soudem, nebo aby, i pokud by stálým rozhodčím soudem nebyl, řízení před ním probíhající bylo rozhodčím řízením. Tento závěr platí jak pro národní, tak i mezinárodní sportovní organizace. Rizikem je v těchto případech možné nedodržení nestrannosti a nezávislosti rozhodčího řízení z důvodu úzkého spojení rozhodců s příslušnou sportovní organizací. V tomto ohledu ovšem není možné činit obecné závěry, jelikož nestrannost a nezávislost konkrétního řízení bude vždy posuzována podle práva, kterým se rozhodčí řízení řídí. Vzhledem k zásadnímu významu zásady nestrannosti a nezávislosti rozhodčího řízení je nutné ovšem počítat při případném uplatňování rozhodčích nálezů v dalších zemích rovněž s právní úpravou těchto zemí.

Aby měly sportovní organizace jistotu, že řešení jimi vymezených sporů bude probíhat v režimu rozhodčího řízení, musely by tyto spory svěřit osvědčeným stálým rozhodčím soudům, třebaže nespecializovaným na oblast sportovních sporů, na jejichž zřízení se žádným způsobem nepodílely. Je však na druhou stranu pochopitelné, že sportovní organizace mají zájem, aby jejich spory projednávali rozhodci, kteří dané sportovní oblasti rozumí nejlépe. V rámci naplnění této snahy by však vždy mělo být pamatováno na zajištění nestrannosti a nezávislosti zvoleného řízení. Rozhodne-li se sportovní organizace pro řešení sporů prostřednictvím rozhodčího řízení organizovaného uvnitř vlastní hierarchické struktury, měla by alespoň vyloučit z okruhu možných sporů ty spory, ve kterých by sama figurovala jako účastník řízení. Druhým způsobem, kterým je možné si zajistit dostačující nestrannost a nezávislost a současně také vliv na složení a chod stálého sportovního rozhodčího soudu je podílení se na jeho zřízení a chodu pouze nepřímo, a to prostřednictvím zřízení „mezistupně“, který by stál mezi sportovní organizací a rozhodčím soudem.

Z případů demonstrovaných v této kapitole vyplývá, že sportovní rozhodčí řízení se může opírat na prvním místě o zvláštní právní úpravu konkrétního státu, jejímž účelem je regulace právě této oblasti. V takových případech se dá presumovat, že případné odchylky od obecné úpravy rozhodčího řízení jsou záměrem zákonodárce. Pokud tato úprava neexistuje, je potřeba vycházet z obecné právní úpravy rozhodčího řízení doplněné o požadavky kladené na sportovní rozhodčí řízení zejména rozhodovací praxí obecných soudů. Ani soulad sportovního rozhodčího řízení s normami konkrétního vnitrostátního právního řádu ovšem nemůže zaručit uznání a výkon rozhodčích nálezů v jiných zemích.

4.2. Arbitrabilita

4.2.1. Arbitrabilita obecně

Jestliže okruh sporů, které mohou být projednávány před vnitřními orgány sportovních organizací, vyplývá z poměrně široké a leckdy téměř neomezené autonomie poskytované právními předpisy sportovním organizacím a jiným spolkům, pak totéž neplatí o okruhu sporů, které mohou být projednávány v rozhodčím řízení. Jednotlivé právní řády totiž pravidelně výslovně vymezují, které spory mohou být rozhodovány prostřednictvím rozhodčího řízení.

V českém právním řádu je okruh sporů, které mohou být řešeny rozhodčím řízením, spojen s možností uzavřít ohledně těchto sporů rozhodčí smlouvu.¹⁸⁶ Jinak řečeno, v českém právním řádu se arbitrabilitou rozumí přípustnost rozhodčí smlouvy.¹⁸⁷ Vzhledem k tomu, že uzavření rozhodčí smlouvy je základní podmínkou řešení sporu prostřednictvím rozhodčího řízení, pak je možné rozumět arbitrabilitou nejen přípustnost samotné rozhodčí smlouvy, ale také přípustnost celého rozhodčího řízení.

¹⁸⁶ Srov. § 2 ZRŘ.

¹⁸⁷ Srov. § 117 ZMPS.

V důsledku rozdílných právních úprav okruhů sporů projednatelných v rozhodčím řízení v jednotlivých státech může docházet k soutěžení právních řádů v tom, který umožní projednat v rozhodčím řízení širší okruh otázek. Toto soutěžení v oblasti mezinárodního rozhodčího řízení je ovšem do značné míry limitováno potřebou výkonu rozhodčích nálezů, který může být často odepřen s odůvodněním, že spor arbitrovatelný v místě vydání rozhodčího nálezu není arbitrovatelný ve státě, kde se žádá o jeho uznání.¹⁸⁸

Právní řády mohou upravovat rozhodčí řízení obecně, aniž by rozlišovaly jednotlivé druhy sporů, které mohou být v rámci arbitrability projednávány, nebo obsahují vedle obecné úpravy i úpravu zvláštní, resp. odchylky od obecné úpravy, respektující určitý druh rozhodčího řízení. K rozlišování dle druhů sporů dochází také v řádech stálých rozhodčích soudů, kterých může být vydáno jedním rozhodčím soudem i více, a to právě v závislosti na druzích sporů, které mají upravovat.¹⁸⁹

Arbitrabilita je primárně založena a vymezena obsahem konkrétní právní úpravy. Právní řády však obvykle nebrání tomu, aby zejména stálé rozhodčí soudy rozhodovaly pouze užší okruh sporů, než které by mohly rozhodovat dle příslušné právní úpravy. Tak dochází ke vzniku specializovaných rozhodčích soudů, mezi které je možné řadit také sportovní rozhodčí soudy.

¹⁸⁸ Srov. čl. II odst. 1 a čl. V odst. 2 písm. a) Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Blíže k otázce arbitrability v mezinárodním rozhodčím řízení např. Born, G.: *International Arbitration Law and Practice*. Kluwer Law International, 2012, str. 82 až 86.

¹⁸⁹ Viz např. řády vydané RSHKAK (Řád, Zvláštní dodatek Řádu pro rozhodčí řízení on-line, Řád pro řešení sporů o domény .cz, Řád pro vnitrostátní úhradové spory ve zdravotnictví, Zvláštní dodatek Řádu pro rozhodčí řízení pro spotřebitelské spory), které jsou zveřejněny na webové adrese <http://www.soud.cz/rady>.

4.2.2. Arbitrabilita podle švýcarského práva a Sportovní arbitrážní soud v Lausanne

Vzhledem ke švýcarské právní úpravě rozhodčího řízení, která je obsažena v ŠZMPS a ŠOSŘ, a skutečnosti, že před CAS může probíhat rozhodčí řízení podle obou těchto předpisů, je potřeba také otázku arbitrability posuzovat podle obou těchto předpisů. Oproti vymezení arbitrability v § 2 ZRŘ vycházejícímu z přípustnosti rozhodčí smlouvy vychází švýcarská právní úprava arbitrability primárně z předmětu rozhodčího řízení.

Dle ustanovení čl. 177 ŠZMPS může být předmětem rozhodčího řízení jakýkoliv spor majetkové povahy. Sporem majetkové povahy je třeba rozumět spor, jehož předmětem je nárok vyjádřitelný penězi, resp. jakákoliv přímá či nepřímá hodnota ocenitelná penězi.¹⁹⁰ Dle ustanovení čl. 354 ŠOSŘ mohou být předmětem rozhodčího řízení všechny nároky, se kterými mohou strany volně disponovat. V případě rozhodčího řízení dle ŠZMPS není tedy nutnou podmínkou arbitrability možnost volné dispozice s nároky, které jsou předmětem sporu. Oproti tomu dle ŠOSŘ mohou být předmětem rozhodčího řízení kromě majetkových nároků i nároky nemajetkové, a to za podmínky, že s nimi mohou strany volně disponovat.¹⁹¹ Je zjevné, že podmínky arbitrability sporu se v obou právních úpravách liší. Uvedeného rozdílu je možné i využít, a to v případech, které by byly arbitrovatelné pouze podle jedné z právních úprav a podle druhé nikoliv.¹⁹² Důvodem je možnost volby mezi oběma právními předpisy navzájem, která je umožněna oběma těmito úpravami.¹⁹³

¹⁹⁰ Viz definice vycházející ze švýcarské judikatury in Müller, Ch.: *International Arbitration: A Guide to the Complete Swiss Case Law (Unreported and Reported)*. Schulthess, 2004, str. 20.

¹⁹¹ Srov. arbitrabilitu dle Dohody uzavřené mezi jednotlivými švýcarskými kantony (Concordat sur l'arbitrage du 27 mars 1969). Viz Wyler, R.: *La convention d'arbitrage en droit du sport*. Zeitschrift für schweizerisches Recht, 1/1997, str. 45.

¹⁹² Dle judikatury švýcarského Nejvyššího soudu (rozhodnutí 4A_71/2010) není možné s pracovněprávními nároky, resp. s některými z nich, volně disponovat a spory tohoto druhu tedy nejsou ve vnitrostátním rozhodčím řízení arbitrovatelné. Toto omezení ovšem neplatí pro mezinárodní rozhodčí řízení dle ŠZMPS. Je otázkou, zda je v této souvislosti možné obdobně nahlížet také na dopingové spory, které sice CAS běžně projednává, ale o možnosti disponovat s předmětem dopingového sporu lze pochybovat.

¹⁹³ Viz § 176 odst. 2 ŠZMPS a § 353 odst. 2 ŠOSŘ.

Z výše uvedeného právního základu musel vycházet při tvorbě svého Řádu také CAS. Arbitrovatelné spory před CAS, tedy spory, kterými je CAS oprávněn se zabývat, je možné dovozovat z čl. R27 Řádu CAS. V tomto ustanovení je uvedeno, že Řád CAS se použije kdykoliv, kdy se strany dohodnou předložit spor související se sportem před CAS. Tyto spory se mohou týkat zásadních otázek souvisejících se sportem, nebo majetkových či jiných otázek vztahujících se k výkonu či rozvoji sportu a obecně mohou zahrnovat jakoukoliv činnost či záležitost související se sportem.¹⁹⁴

Jak je zřejmé z ustanovení Řádu, je CAS oprávněn navzdory poměrně obsáhlému čl. R27 rozhodovat pouze užší okruh sporů, než by mu náleželo dle čl. 177 ŠZMPS a čl. 354 ŠOSŘ. Tento fakt odpovídá jeho povaze specializovaného rozhodčího soudu.¹⁹⁵ Pokud jde o srovnání vymezení arbitrability obsažené v ŠZMPS, ŠOSŘ a Řádu, Řád obsahuje shodně s čl. 177 ŠZMPS zmínku o majetkových sporech, neobsahuje ovšem jako výslovnou podmínku možnost stran s nárokem volně disponovat, tak jak je stanovena v čl. 354 ŠOSŘ. Ačkoliv se formulace v čl. R27 Řádu jeví na první pohled tak, že majetkové spory jsou pouze jedním druhem možných sporů, celý tento článek je potřeba vykládat v souladu s ustanovením čl. 177 ŠZMPS, a tedy tak, že každý spor projednávaný před CAS v sobě musí zahrnovat i majetkový aspekt. Tak by tomu být nemuselo ve zřídkaových případech, ve kterých by řízení před CAS mělo povahu vnitrostátního rozhodčího řízení a aplikoval by se na něj tedy čl. 354 ŠOSŘ.

Dostatečně průkazným způsobem vymezení sporů, které jsou arbitrovatelné v řízení před CAS, je analýza rozhodovací praxe tohoto rozhodčího soudu. Zřejmě

¹⁹⁴ Srov. výňatek z originálního francouzského znění čl. 27 Řádu CAS: „*Le présent Règlement de procédure s'applique lorsque les parties sont convenues de soumettre au TAS un litige relatif au sport...*“, „*Ces litiges peuvent porter sur des questions de principe relatives au sport ou sur des questions pécuniaires ou autres relatives à la pratique ou au développement du sport et peut inclure plus généralement toute activité ou affaire relative au sport*“.

¹⁹⁵ CAS se vyjádřil ke své „specializaci“ a některým jejím důsledkům např. v rozhodčím nálezu CAS 2011/O/2574, UEFA v. FC Sion/Olympique des Alpes SA.

nejpodstatnější informací je to, že CAS ještě nikdy po dobu trvání své rozhodovací praxe neodmítl zabývat se sporem s odůvodněním, že by neměl spojitost se sportem.¹⁹⁶ CAS tedy vykládá svou pravomoc co do arbitrability široce a při posuzování toho, zda má spor souvislost se sportem, respektuje společnou vůli stran, jež mu svůj spor předkládají.¹⁹⁷

V rámci rozhodovací praxe CAS jsou rozlišovány dva základní druhy sporů. Jedná se o spory tzv. „řádné“ a spory tzv. „odvolací“. Rozlišování těchto sporů je dáno organizačním uspořádáním CAS, ve kterém je rozlišována tzv. „Řádná rozhodčí divize“ a tzv. „Odvolací rozhodčí divize“^{198,199} Uvedené rozlišování se ovšem neodráží v samotném vymezení sporů, které je CAS oprávněn rozhodovat. Vymezení těchto sporů v čl. R27 Řádu CAS se totiž vztahuje na spory projednávané oběma zmiňovanými divizemi CAS. Co je však odlišné, je publikace, resp. důvěrnost, rozhodčích nálezů vydaných v rámci každé z těchto dvou divizí. Zásadně veřejné jsou rozhodčí nálezy vydané v rámci řádných sporů, kdežto rozhodčí nálezy vydané v rámci odvolacích sporů se zásadně nepublikují.²⁰⁰ Při demonstraci sporů arbitrovatelných před CAS tak budou analyzovány především rozhodčí nálezy ve sporech odvolacích, jelikož jednak tvoří většinu zveřejněných rozhodnutí CAS a rovněž proto, že předmět těchto sporů může být zásadně projednán i jako spor řádný.

¹⁹⁶ Tato informace platí k roku 2012. Srov. Sternheimer, W., Le Lay, H.: Arbitrages ordinaires pouvant être soumis au Tribunal Arbitral du Sport. Bulletin TAS, 1/2012, str. 52 či Reeb, M.: The Role and Functions of the Court of Arbitration for Sport (CAS). ISLJ, 2/2002, str. 21.

¹⁹⁷ Viz Sternheimer, W., Le Lay, H.: Arbitrages ordinaires pouvant être soumis au Tribunal Arbitral du Sport. Bulletin TAS, 1/2012, str. 52.

¹⁹⁸ V anglickém znění jsou označovány jako „Ordinary Arbitration Division“ a „Appeals Arbitration Division“. Viz čl. S20 Řádu. V českých publikacích je možné se setkat např. také s označením „řádný arbitrážní panel“ a „odvolací arbitrážní panel“ (viz např. Hamerník, P.: Rozhodčí řízení u Arbitrážního soudu pro sport. Právní rozhledy, 4/2007, str. 135). Takové označení však není zcela přesné, jelikož pojem „panel“ je v Řádu CAS používán k označení jednoho či tří rozhodců rozhodujících již v konkrétní věci.

¹⁹⁹ Blíže k těmto divizím viz str. 103.

²⁰⁰ Blíže k publikaci rozhodčích nálezů CAS viz str. 106.

Odvolací spory se od řádných sporů liší tím, že bez ohledu na samotný předmět, resp. obsah sporu, se žaloba vztahuje k rozhodnutí sportovní organizace²⁰¹. Spory mohou být členěny podle toho, co bylo předmětem příslušných rozhodnutí sportovních organizací. Předmětem těchto rozhodnutí mohou být záležitosti vymezené v příslušném právním řádu závazném pro sportovní organizaci a také především v jejích pravidlech.

Velkou část odvolacích sporů řešených před CAS tvoří spory týkající se dopingových provinění.²⁰² Příčinou je široké zapojení sportovních subjektů, mezinárodními sportovními organizacemi počínaje a sportovci konče, do celosvětového boje proti dopingů organizovaného pod záštitou WADA. V souvislosti se zmiňovaným širokým zapojením sportovních subjektů do boje proti dopingů je třeba zmínit, že v důsledku této skutečnosti je CAS oprávněn rozhodovat spory vzniklé také v rámci těch sportovních organizací, které by jinak jeho pravomoc v jiných druzích sporů než dopingových původně nestanovily.

Spory dopingové povahy spadají do širšího okruhu disciplinárních sporů. Sportovní organizace pravidelně stanoví svým přímým i nepřímým členům disciplinární pravidla, jejichž účelem je zajištění řádného chodu celé sportovní organizační struktury a také vlastní sportovní soutěže.²⁰³ U těchto sporů často dochází k ukládání trestu zákazu činnosti v různém rozsahu. Maximálním možným trestem bývá doživotní zákaz jakéhokoliv působení v rámci příslušné sportovní organizace.²⁰⁴

²⁰¹ Skutečnost, že žaloba je v odvolacích sporech spojena s určitým rozhodnutím sportovní organizace, resp. jejího orgánu, neznamená, že tato sportovní organizace bude vždy také účastníkem rozhodčího řízení.

²⁰² Mezi dopingovými případy vzbuzujícími značnou pozornost jsou často případy špičkových cyklistů, jako např. někdejších vítězů Tour de France Alberta Contadora nebo Floyda Landise (rozhodčí nález CAS 2011/A/2384 & CAS 2011/A/2386, UCI v. Alberto Contador & RFEC / WADA v. Alberto Contador & RFEC, resp. rozhodčí nález CAS 2007/A/1394, Floyd Landis v. USADA). Oproti tomu případem Lance Armstronga, který byl dodatečně zbaven sedmi titulů vítěze Tour de France, se CAS nezabýval.

²⁰³ Jako příklad jiného než dopingového disciplinárního sporu může být uveden spor týkající se vynucení si povinnosti klubu dodržovat rozhodnutí orgánu sportovní organizace (rozhodčí nález CAS 2006/A/1008, Rayo Vallecano de Madrid SAD v. FIFA).

²⁰⁴ Viz např. doživotní zákaz působení ve fotbale uložený rozhodčím ovlivňujícím nezákonným způsobem výsledky utkání (rozhodčí nález CAS 2010/A/2172, O. v. UEFA).

Kromě těchto sporů jsou dalším významným okruhem sporů řešených před CAS spory ohledně možnosti účasti sportovců nebo klubů na konkrétní sportovní soutěži. Oproti disciplinárním sporům nebývají tyto spory spojeny se sankcionováním sportovních subjektů a souvisí obvykle s naplněním kritérií podmiňujících účast v konkrétní soutěži spočívajících např. ve státní příslušnosti²⁰⁵ či dosavadních výsledcích sportovních subjektů²⁰⁶.

Konečně zvláštním druhem odvolacích sporů jsou spory mezi sportovními subjekty, ke kterým sice dochází v rámci příslušné sportovní organizace, ale týkají se vztahů soukromoprávního charakteru. Typickým příkladem jsou spory ohledně přestupu sportovce mezi příslušnými kluby.²⁰⁷ Dalšími spory smluvní povahy jsou také spory týkající se zaměstnaneckých a jiných smluvních vztahů mezi sportovcem a klubem²⁰⁸. K tomuto druhu sporů dochází zásadně v oblasti kolektivních sportů.

Navíc kromě výše uvedených odvolacích sporů mohou být předmětem řádných sporů řešených CAS i záležitosti, na jejichž řešení nebývá v pravidlech sportovních organizací běžně pamatováno. Může se jednat o spory mezi sportovními subjekty v rámci příslušné sportovní organizace, ale i o spory, ve kterých figurují také mimosportovní subjekty. Může se jednat zejména o spory smluvní povahy, jejichž pouto se sportem je ve srovnání s odvolacími spory sice slabší, ale přesto existuje v takové míře, aby byl naplněn požadavek stanovený v čl. R27 Řádu CAS. Takovým sporem může být např. spor týkající se sponzoringu mezi sponzorem a klubem či sportovcem, nebo spor ohledně vysílacích práv mezi mediální společností a sportovní organizací, resp. její marketingovou agenturou.

Dle čl. R27 Řádu CAS je nutnou podmínkou arbitrovatelnosti sporu před CAS již zmiňovaná souvislost se sportem. Paradoxem ovšem je, že spory čistě sportovní

²⁰⁵ Viz např. rozhodčí nález CAS 2010/A/2071, IFA v. FAI, Kearns & FIFA.

²⁰⁶ Viz např. rozhodčí nález CAS 2008/A/1615, HMPF v. UIPM, AOC, MPA & Angela Darby.

²⁰⁷ Viz např. rozhodčí nález CAS 2006/A/1018, C.A. River Plate v. Hamburger S.V.

²⁰⁸ Viz např. rozhodčí nález CAS 2008/A/1644, M. v. Chelsea Football Club Ltd.

povahy se však CAS zabývat odmítá. Jedná se o okruh sporů týkajících se rozhodnutí učiněných rozhodčími výhradně v přímé souvislosti s vlastním výkonem sportovní soutěže při aplikaci příslušných pravidel samotné hry či soutěže.²⁰⁹ K tomu, aby se CAS zabýval takovýmto druhem sporu, muselo by být rozhodnutí, které je předmětem sporu, učiněno arbitrárně, ve zlém víře, při porušení vlastní povinnosti, s úmyslem někoho poškodit²¹⁰ nebo by jím muselo dojít ke spáchání deliktu²¹¹. Důvodem zdrženlivého postoje CAS vůči sporům čistě sportovní povahy je jeho obava z hrozícího zahlcení velkým množstvím sporů tohoto druhu.²¹²

Dále existuje také ještě okruh sporů, u kterých nemusí být zcela jisté, zda se jimi CAS bude zabývat či nikoliv. Základní podmínky arbitrability obsažené v čl. 177 ŠZMPS a čl. 354 ŠOSŘ mohou být totiž dle judikatury ŠNS²¹³ omezeny veřejným pořádkem²¹⁴. Není však zcela jasné, zda se má jednat o veřejný pořádek švýcarský, jiné země či dokonce mezinárodní^{215,216}. Relevantní mohou být v tomto ohledu především normy jednotlivých právních řádů zakládající výlučnou příslušnost vnitrostátních orgánů pro určité druhy sporů, resp. nepřipouštějící řešení určitých sporů prostřednictvím rozhodčího řízení. Typicky se může jednat o oblast pracovněprávních sporů.²¹⁷ Dle CAS²¹⁸ by měly být cizí normy tohoto druhu posuzovány optikou čl. 19

²⁰⁹ Srov. rozhodčí nález CAS ad hoc Division OG 00/013, Bernardo Segura / IAAF a rozhodčí nález TAS Chambre ad hoc JO 96/006, M. / AIBA.

²¹⁰ Srov. Carter, J.: *The Law of International Sports Disputes*, in: Dixit, R.: *International Law: Issues and Challenges*. Serials Publications, 2009, str. 123.

²¹¹ Srov. rozhodčí nález CAS ad hoc Division OG 02/007, Korean Olympic Committee (KOC) / International Skating Union (ISU). Další možná výjimka týkající se aplikace pravidel, která neumožňují diskreci rozhodčího, je naznačena v rozhodčím nálezu CAS 2001/A/354, IHA / LHF & FIH & CAS 2001/A/355, LHF / FIH. K tomu srov. Hamerník, P.: *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012, Str. 15.

²¹² Viz rozhodčí nález CAS ad hoc Division OG 02/007, Korean Olympic Committee (KOC) / International Skating Union (ISU).

²¹³ Viz rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu BGE 118 II 353.

²¹⁴ K těmto a dalším sporům problematickým z pohledu arbitrability blíže viz např. Maisonneuve, M.: *L'arbitrage des litiges sportifs*. LGDJ, 2011, str. 250 až 266 nebo Rigozzi, A.: *L'arbitrage international en matière de sport*. Bâle: Helbing & Lichtenhahn, 2005, str. 383 až 397.

²¹⁵ K pojmu „veřejný pořádek“ srov. např. Brodec, J.: *Pojem „evropský veřejný pořádek“ v judikatuře ESD a Ústavního soudu ČR*. Jurisprudence, 2006, č. 8, str. 7.

²¹⁶ Blíže viz Sternheimer, W., Le Lay, H.: *Arbitrages ordinaires pouvant être soumis au Tribunal Arbitral du Sport*. Bulletin TAS, 1/2012, str. 50.

²¹⁷ Mezi země, které omezují možnost rozhodčího řízení v pracovněprávních věcech, patří např. Francie či Belgie. Naopak jako příklad zemí vstřícných k uzavírání rozhodčích smluv v pracovněprávních sporech je možné uvést např. Anglii, Nizozemsko či Švédsko. Viz Poudret, J. F., Besson, S.: *Comparative Law of International Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2007, str. 313. K nutně použitelným normám

ŠZMPS, který upravuje aplikaci nutně použitelných ustanovení zahraničního práva, jež je možná v případech, ve kterých má na tom účastník z pohledu švýcarského práva legitimní a zjevně převažující zájem. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem není možné se s jistotou spoléhat na to, že určité spory, které by nebyly dle právních řádů jiných zemí arbitrovatelné, nebudou arbitrovatelné ani před CAS. V případě, že by se však CAS takovýmto sporem zabýval, byl by jeho rozhodčí nález v příslušné jiné zemi jen obtížně vykonatelný.

4.2.3. Arbitrabilita a další sportovní rozhodčí řízení

Arbitrabilita RSSFZ

Ve souvislosti s arbitrabilitou a spory před RSSFZ je nezbytné na prvním místě uvést, že zákon č. 300/2008 Z.z., o organizácii a podpore športu se rozhodčím řízením nezabývá, ale řeší spory vznikající v oblasti sportu v obecné rovině. Problematika příslušnosti orgánů jednotlivých národních sportovních svazů a jejich pravidel je v tomto zákoně v obecné rovině řešena odkazem na vnitřní pravidla jednotlivých sportovních soutěží a stanovy národních sportovních svazů.²¹⁹

Na obecné úrovni je ve slovenském právním řádu otázka arbitrability řešena v ustanovení § 1 zákona č. 244/2002 Z.z., o rozhodcovskom konaní. Jednou z podmínek pro připuštění rozhodčího řízení je možnost uzavřít smír v rámci soudního řízení. Při porovnání relevantních částí této normy a českého ZRŘ si nelze nepovšimnout analogického pojetí této základní podmínky arbitrability. Také ZRŘ totiž váže přípustnost rozhodčího řízení na možnost stran uzavřít smír o předmětu sporu.

z oblasti pracovního práva ve Francii a Belgii srov. např. Silance, L.: *Les sports et le droit*. Paris: De Boeck, 1998, str. 385.

²¹⁸ Viz Sternheimer, W., Le Lay, H.: *Arbitrages ordinaires pouvant être soumis au Tribunal Arbitral du Sport*. Bulletin TAS, 1/2012, str. 51.

²¹⁹ Viz § 25 odst. 3 zákona č. 300/2008 Z.z., o organizácii a podpore športu.

Pokud jde o konkrétní zakotvení arbitrability RSSFZ a jeho pravidel, je stěžejním předpisem Štatút rozhodcovského súdu Slovenského futbalového zväzu,²²⁰ který vychází ze znění čl. 13 (Riešenie sporov) a čl. 65 (Právomoc rozhodcovského súdu) Stanov Slovenského futbalového zväzu.²²¹ RSSFZ je považován za stálý rozhodčí soud v souladu s § 12 zákona č. 244/2002 Z.z., o rozhodcovskom konaní. Rozsah kompetencí RSSFZ je vymezen především v § 1 odst. 2 a 3 Štatútu rozhodcovského súdu Slovenského futbalového zväzu, a to jak pozitivním, tak negativním výčtem jednotlivých oblastí a druhů potencionálních sporů. Jako příklad pozitivního výčtu lze uvést spory Slovenského futbalového zväzu, jeho členů a registrovaných hráčů se sportovními svazy, kluby, dalšími členy apod.

Arbitrabilita BAT

V oblasti alternativního řešení sporů v basketbalu hraje významnou roli Basketbalový arbitrážní soud (BAT), jehož zakotvení je obsaženo v Knize 3 Vnitřních pravidel FIBA,²²² a to konkrétně v čl. 289 až 302. Pokud jde o právní zakotvení arbitrability BAT na zákonné úrovni, lze na tomto místě poukázat na skutečnost, že zde platí režim jako v případě úpravy vztahující se k CAS, neboť také BAT byl zřízen podle švýcarského práva a řídí se tedy Kapitoulou 12 ŠZMPS. Stěžejní podmínkou arbitrability podle čl. 177 ŠZMPS je, že se musí jednat o spor majetkové povahy. Jak bývá obvyklé, řídí se také činnost BAT vlastním vnitřním Rozhodčím řádem.²²³ Otázka sporů řešených před BAT je pouze velmi obecně a povrchně řešena v preambuli a v čl. 1 Rozhodčího řádu BAT, z nichž vyplývá příslušnost BAT k řešení sporů v oblasti basketbalu za podmínky, že obě (resp. všechny) strany sporu souhlasí s jeho řešením právě před BAT. Konkrétnější je v tomto smyslu zejména čl. 291 Vnitřních pravidel FIBA, kde se uvádí, že BAT je příslušný především k řešení sporů mezi hráči, kluby a agenty.

²²⁰ Viz Štatút rozhodcovského súdu Slovenského futbalového zväzu. Dostupné z: http://www.futbalsfz.sk/fileadmin/user_upload/SFZ_official/Statuty_komisii/20131122_RS_Statut_kons_znenie.pdf.

²²¹ Viz Stanovy SFZ (http://www.ucps.sk/Stany_SFZ_2012_platne_znenie).

²²² Viz Vnitřní pravidla FIBA, Kniha 3 (<http://www.fiba.com/downloads/Regulations/2012/FIBABook3AG.pdf>).

²²³ Viz Rozhodčí řád BAT (http://www.fiba.com/downloads/v3_expe/bat/BATArbitrationRules1May2014.PDF).

Ve srovnání s CAS se přitom v rámci BAT zásadně jedná o spory na plnění smluv, ve kterých nefiguruje rozhodnutí orgánu sportovní organizace, jako je tomu v případě odvolacího řízení před CAS.

Arbitrabilita DS

Německý sportovní arbitrážní soud (DS) byl založen v rámci Německého institutu pro rozhodčí řízení (DIS). Právní úprava arbitrability je v německém právním řádu zakotvena především § 1030 německého občanského soudního řádu (ZPO).²²⁴ Ustanovení § 1030 obsahuje podmínky pro přípustnost rozhodčího řízení. Předmětem rozhodčího řízení může být jakýkoliv nárok majetkové povahy. Nemajetkové nároky pouze pod podmínkou, že jde o spory, v rámci nichž mohou strany uzavřít smír. Jak již bylo uvedeno výše, Rozhodčí řád DS, který obsahuje především procesněprávní pravidla, byl vytvořen v rámci DIS. Ve srovnání s výše uvedenými orgány lze konstatovat, že výčet sporů spadajících do kompetence DS je přitom pojat poměrně široce a zahrnuje různé oblasti soukromoprávní sféry sportu. Jako příklad lze uvést spory týkající se přestupů hráčů, spory v oblasti sponzoringu, spory týkající se vysílacích práv atd.²²⁵

²²⁴ Zivilprozessordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 5. Dezember 2005 (BGBl. I S. 3202; 2006 I S. 431; 2007 I S. 1781).

²²⁵ K tomu blíže viz Bredow, J.: The German Court of Arbitration for Sport – a contribution for strengthening sports law in Germany. Yearbook on International Arbitration, Vol. 1, 2010, str. 283.

4.2.4. Shrnutí – sportovní spory, které mohou být předmětem rozhodčího řízení

Spory, které mohou být řešeny v mezinárodním sportovním právu, je možné členit především na spory disciplinární povahy včetně sporů dopingových a spory ostatní, mezi které spadají např. spory týkající se účasti na sportovních soutěžích či spory smluvní povahy. Na jedné straně je vždy třeba se řídit arbitibilitou sporů vymezenou zákonem, na druhé je ovšem navíc nutné počítat i se specializací sportovních rozhodčích soudů, které v důsledku svého zaměření mají okruh před nimi projednatelných sporů oproti zákonu zúžen.

4.3. Rozhodčí smlouvy

4.3.1. Rozhodčí smlouvy obecně

Rozhodčí smlouva²²⁶ je základní podmínkou zahájení rozhodčího řízení. Je možné rozlišovat tři základní typy rozhodčí smlouvy²²⁷. Jedná se o rozhodčí doložku, která se může vztahovat na budoucí spory z vymezeného právního vztahu, tzv. „neomezený kompromis“ vztahující se na budoucí spory z vymezeného okruhu právních vztahů, nebo o smlouvu o rozhodci, která se týká sporu již vzniklého. Všechny tyto typy rozhodčí smlouvy mohou být uzavřeny v podobě samostatné listiny či dokumentu, nebo mohou být součástí listiny či dokumentu jiného.

V případě rozhodčích smluv ve vztazích s mezinárodním prvkem včetně vztahů z oblasti sportu, je potřeba vyřešit otázku rozhodného práva, kterým se mají tyto rozhodčí smlouvy řídit. Obvykle je potřeba se především zabývat právem rozhodným pro vlastní náležitosti, resp. obsah smlouvy. Krom toho bývá zvlášť posuzováno právo

²²⁶ K definici rozhodčí smlouvy srov. např. Růžicka, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. Rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, str. 36 či Rozehnalová, N.: *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, str. 124n.

²²⁷ Srov. např. Růžicka, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. Rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, str. 40n.

rozhodné pro formu smlouvy. Právě formální stránka, resp. podoba rozhodčí smlouvy představuje nejvýznamnější a také nejproblematictější otázku v oblasti rozhodčích smluv uzavíraných v mezinárodním sportu.

Požadavky na obsahové a formální náležitosti rozhodčí smlouvy se tedy mohou stát od státu lišit. Základní formální požadavek spočívá v nutnosti písemné formy rozhodčí smlouvy. Písemná forma ovšem není vyžadována jako podmínka platnosti rozhodčí smlouvy ve všech státech, na což pamatuje také Newyorská úmluva²²⁸, která je nejdůležitější mezinárodní smlouvou dotýkající se mimo jiné i problematiky formy rozhodčích smluv. S ohledem na právní vztahy v mezinárodním sportu je nezbytné uzavírat rozhodčí smlouvy takovým způsobem, aby odpovídaly co možná nejširšímu okruhu právních řádů.

4.3.2. Sportovní arbitrážní soud v Lausanne a rozhodčí smlouvy podle švýcarského práva

Švýcarská právní úprava rozhodčích smluv v mezinárodním rozhodčím řízení je obsažena zejména v čl. 178 ŠZMPS. Co do formy rozhodčí smlouvy, obsahuje toto ustanovení jako podmínku platnosti rozhodčí smlouvy její písemnou formu či použití takových komunikačních prostředků, které umožňují zachycení jejího písemného obsahu. Pokud se jedná o náležitosti rozhodčí smlouvy, ty musí odpovídat právu zvolenému stranami, nebo právu rozhodnému pro smlouvu, resp. jiný předmět sporu, anebo postačí, odpovídají-li právu švýcarskému. Rovněž z pohledu vnitrostátního rozhodčího řízení je vyžadována písemná forma, nebo forma umožňující zachycení písemného obsahu smlouvy²²⁹.

²²⁸ Srov. čl. II Newyorské úmluvy.

²²⁹ Srov. čl. 357 a 358 ŠOSŘ.

Rozhodčí řízení před CAS může být zahájeno pouze na základě takové rozhodčí smlouvy, která odpovídá kritériím uvedeným výše. Základní odkaz na přípustné typy rozhodčí smlouvy je obsažen v čl. R27 Řádu CAS. Dle tohoto článku rozhoduje CAS na základě rozhodčí doložky²³⁰ obsažené ve smlouvě či pravidlech nebo dodatečně uzavřené smlouvy o rozhodci²³¹, a to v řádném rozhodčím řízení. V odvolacím rozhodčím řízení rozhoduje CAS na základě „odvolání“ proti rozhodnutí sportovní organizace, jestliže tak stanoví stanovy či pravidla této organizace, nebo zvláštní smlouva²³². Z formulace, podle níž CAS rozhoduje, mimo jiné jestliže tak stanoví stanovy či pravidla organizace, lze dovozovat, že rozhodčí smlouva může být obsažena také pouze ve stanovách či pravidlech, aniž by bylo nutné ji uzavírat zvlášť. Tento závěr je podpořen níže uvedenými rozhodnutími CAS i švýcarského Nejvyššího soudu.²³³

Nejméně problematické jsou rozhodčí smlouvy obsažené na zvláštní listině a podepsané oběma smluvními stranami. Rovněž rozhodčí smlouva obsažená v profesionální či jiné smlouvě uzavřené mezi sportovními subjekty a jimi podepsané nečiní z hlediska své formy problémy. Možné je také výslovně odkázat ve smlouvě, licenci či registračním dokumentu na rozhodčí smlouvu obsaženou v pravidlech, resp. jiném dokumentu.

²³⁰ CAS uvádí na své webové adrese následující vzorové znění rozhodčí doložky vztahující se ke sporům ze smlouvy: „Any dispute arising from or related to the present contract will be submitted exclusively to the Court of Arbitration for Sport in Lausanne, Switzerland, and resolved definitively in accordance with the Code of sports-related arbitration.“. Viz <http://www.tas-cas.org/en/arbitrage.asp/4-3-278-1021-4-1-1/5-0-1021-3-0-0/>.

²³¹ Vzorové znění smlouvy o rozhodci je následující: „The dispute will be submitted exclusively to the Court of Arbitration for Sport in Lausanne, Switzerland, and settled definitively in accordance with the Code of sports-related arbitration“. Viz <http://www.tas-cas.org/en/arbitrage.asp/4-3-278-1021-4-1-1/5-0-1021-3-0-0/>.

²³² CAS uvádí následující vzorové znění rozhodčí doložky zakládající odvolací rozhodčí řízení: „Any decision made by ... [insert the name of the disciplinary tribunal or similar court of the sports federation, association or sports body which constitutes the highest internal tribunal] may be submitted exclusively by way of appeal to the Court of Arbitration for Sport in Lausanne, Switzerland, which will resolve the dispute definitively in accordance with the Code of sports-related arbitration. The time limit for appeal is twenty-one days after the reception of the decision concerning the appeal“. Viz <http://www.tas-cas.org/en/arbitrage.asp/4-3-285-1021-4-1-1/5-0-1021-3-0-0/>.

²³³ K dřívější švýcarské rozhodovací praxi v oblasti sportu, mnohdy dnes již překonané, a jejímu vývoji srov. Bondallaz, J.: *Toute la jurisprudence sportive en Suisse*. Berne: Staempfli Editions, 2000.

Jako problematická se ovšem již jevila rozhodčí smlouva obsažená v pravidlech, na která bylo odkazováno smlouvou podepsanou sportovcem, aniž by v ní ovšem bylo výslovně uvedeno, že pravidla obsahují také rozhodčí smlouvu. Také takovouto formou uzavřenou rozhodčí smlouvu však shledal ŠNS²³⁴ za platnou s odkazem na prokázanou skutečnost, že sportovec v době uzavření smlouvy věděl, že pravidla obsahují rozhodčí doložku, na což byl ostatně i dodatečně upozorněn v následně zaslaném dokumentu týkajícím se konané sportovní soutěže.

Dalším krokem bylo rozhodnutí ŠNS²³⁵ o platnosti rozhodčí smlouvy obsažené v pravidlech mezinárodní sportovní organizace, na níž nebylo odkazováno žádnou zvlášť uzavřenou smlouvou. V tomto případě byla dovozována platně uzavřená rozhodčí smlouva ze skutečnosti, že u sportovce, jenž původně nebyl ke sportovní organizaci vázán žádným způsobem, vzniklo pouto k této organizaci, resp. jejím pravidlům obsahujícím rozhodčí smlouvu tím, že se sportovec dobrovolně zúčastnil interního řízení před touto organizací, přičemž v té souvislosti byl obeznámen také s příslušnými pravidly sportovní organizace obsahujícími mimo jiné i předmětnou rozhodčí smlouvu.

V obou výše uvedených případech se jednalo přímo o vztah sportovce k mezinárodní sportovní organizaci a pravidlům obsahujícím rozhodčí smlouvu, která byla základem pro vedení rozhodčího řízení mezi těmito sportovci a mezinárodními sportovními organizacemi. Vztah sportovce k národní sportovní organizaci nebyl v těchto případech rozhodující. Tímto vztahem, resp. vztahem mezi sportovcem, jeho národní sportovní organizací a mezinárodní sportovní organizací se zabýval ŠNS v případě²³⁶, ve kterém se sportovec zavázal dodržovat pravidla národní sportovní organizace, která dále odkazovala na pravidla mezinárodní sportovní organizace,

²³⁴ Tribunal fédéral, 1re Cour civile, Nagel v. FEI, DFT 4C.44. Viz také Blackshaw, I.: *Sport, Mediation and Arbitration*. T.M.C. Asser Press, 2009, str. 124n.

²³⁵ Tribunal fédéral, 1re Cour civile, Roberts v. FIBA, 4P.230/2000. V této věci se soud zabýval rozhodčím nálezem CAS 2000/A/262, R. / FIBA.

²³⁶ Rozhodnutí 4A_460/2008. Viz také Patocchi, P. M., Scherer, M.: *Swiss International Sports Arbitration Reports*. Huntington: Juris Publishing, 2012, str. 343.

příčemž rozhodčí smlouva, na základě které bylo zahájeno rozhodčí řízení před CAS, byla obsažena pouze v pravidlech mezinárodní sportovní organizace, již nebyl sportovec členem. ŠNS shledal i takovýmto způsobem uzavřenou rozhodčí smlouvu za platně uzavřenou v souladu s čl. 178 ŠZMPS, přičemž nepřihlédl k námitce, že nebyla splněna podmínka dle čl. 47 Řádu CAS, podle kterého sice postačuje rozhodčí smlouva obsažená v pravidlech, ale v tomto případě v pravidlech národní sportovní organizace, jejíž orgán rozhodnutí vydal, rozhodčí smlouva obsažena nebyla. ŠNS poukázal na to, že rozhodčí smlouva sice nebyla obsažena v pravidlech národní sportovní organizace, byla ale součástí pravidel mezinárodní sportovní organizace, na která bylo odkazováno.

Poslední výše uvedený případ je ukázkou rozhodčí smlouvy uzavřené na základě dvojitého odkazu. Ačkoliv uzavření rozhodčí smlouvy prostřednictvím dvojitého, resp. zprostředkovaného odkazu na sportovní pravidla tuto smlouvu obsahující je přípustné dle švýcarského práva, nemusí tomu být stejně i v jiných státech. Může se tedy stát, že i když byla rozhodčí smlouva platně uzavřena dle švýcarského práva, nemusí k ní být přihlédnuto v jiném státě, a to např. při námitce uzavřené rozhodčí smlouvy jako překážky vedení sporu před obecnými soudy.²³⁷ Z důvodu odlišného pohledu jiného než švýcarského práva na platnost rozhodčí smlouvy by mohlo rovněž dojít k odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezů CAS v zahraničí.

U rozhodčích smluv uzavíraných odkazem na sportovní pravidla, která obsahují vlastní text rozhodčí smlouvy, je třeba rozlišovat, zda má být vedle sportovního subjektu, který se podřizuje příslušným pravidlům, druhou stranou rozhodčí smlouvy sportovní organizace, o jejíž pravidla se jedná, nebo jiný sportovní subjekt, který se rovněž sportovním pravidlům pouze podřizuje. V prvním případě se jedná o jednodušší situaci, jelikož souhlas sportovní organizace s rozhodčí smlouvou je možné dovozovat ze samotného vydání pravidel tuto smlouvu obsahujících. Ve druhém případě, kdy mají být stranami rozhodčí smlouvy dva či více sportovní subjekty podřízené pravidlům, se jedná o rozhodčí smlouvu uzavřenou na základě dvou odkazů, resp. dvou dvojitých

²³⁷ Tak tomu může být např. v Belgii, viz Chev , L.: *La justice sportive*. Paris: Gualino  diteur, 2012, str. 150.

odkazů k témuž textu rozhodčí smlouvy. Ačkoliv v okamžiku, kdy každá ze stran budoucího sporu dává souhlas s rozhodčím řízením ve sporu mezi ní a kterýmkoliv sportovním subjektem, jenž je také vázán stejnými pravidly a není tedy určen konkrétně²³⁸, CAS takovéto spory řeší běžně²³⁹ s tím, že ovšem při posuzování vlastní pravomoci často odkazuje nejen na vlastní rozhodčí smlouvu obsaženou v pravidlech, ale také na skutečnost, že pravomoc CAS nebyla zpochybněna druhou ze stran sporu ani v okamžiku zahájení rozhodčího řízení.

Kromě způsobu uzavření rozhodčí smlouvy bývá v některých případech napadána co do stránky dalších náležitostí rozhodčí smlouvy rovněž skutečnost, že souhlas s rozhodčí smlouvou nebyl dán svobodně. Sportovní organizace totiž vyžadují přijetí pravidel či jiného dokumentu obsahujícího rozhodčí smlouvu jako nutnou podmínku přímého či nepřímého členství, resp. účasti na sportovní soutěži. Z toho bývá někdy dovozováno, že souhlas sportovce s rozhodčí smlouvou nebyl dán svobodně a smlouva by proto měla být neplatná, případně bývá poukazováno také na rozpor takového postupu s pravidly volné hospodářské soutěže. K takovéto argumentaci se nicméně CAS i ŠNS staví zdrženlivě a na rozhodčí smlouvy pohlíží jako na platně uzavřené, což dokládá množství sporů řešených před CAS. V případě opačného postoje by se celý systém rozhodčích smluv uzavíraných v oblasti sportu zhroutil.²⁴⁰

4.3.3. Rozhodčí smlouvy a sportovní rozhodčí řízení v České republice

Česká právní úprava rozhodčích smluv je obsažena zejména v ZMPS a ZRŘ. Dle § 117 odst. 1 ZMPS se náležitosti rozhodčí smlouvy, vyjma její přípustnosti, posuzují podle právního řádu státu, v němž má být vydán rozhodčí nález. Co se týče

²³⁸ Srov. vymezení rozhodčí smlouvy dle švýcarské právní praxe: „Rozhodčí smlouva je smlouva, kterou dvě či více určitých či určitelných stran závazně souhlasí předložit jeden nebo více existujících či určitých v budoucnu vzniklých sporů rozhodčímu soudu za současného vyloučení původní soudní pravomoci, a to v souladu s přímo či nepřímo určeným právním řádem“ (Müller, Ch.: *International Arbitration: A Guide to the Complete Swiss Case Law (Unreported and Reported)*. Schulthess, 2004, str. 28).

²³⁹ K tomu blíže viz str. 98.

²⁴⁰ K tomu srov. Blackshaw, I.: Are Athletes Obligated to Accept the Jurisdiction of the Court of Arbitration for Sport Ad Hoc Division for Settling their Disputes at the Olympic Games? ISLJ, 1-2/2010, str. 149.

formy, postačí dle § 117 odst. 2 ZMPS, jestliže jsou splněny požadavky stanovené právním řádem místa nebo míst, kde došlo k projevu vůle. Pokud by tedy např. český soud zjišťoval, zda mu předložená rozhodčí smlouva byla platně uzavřena, musel by ji zkoumat z hlediska právního řádu stanoveného dle výše uvedených pravidel.²⁴¹ Pokud by např. byla posuzována rozhodčí smlouva obsažená v pravidlech sportovní organizace, která by svěřovala řešení sporu CAS, měl by se soud při posuzování platnosti takovéto smlouvy řídit švýcarským právem včetně příslušné soudní judikatury²⁴².

Pokud by rozhodným právem pro rozhodčí smlouvu bylo české právo, aplikovaly by se zejména § 2 a 3 ZRŘ. V ustanovení § 2 ZRŘ jsou v souvislosti s rozhodčí smlouvou obsaženy především požadavky na arbitrabilitu sporu. Také dle českého právního řádu jsou rozlišovány tři základní typy rozhodčí smlouvy, a to rozhodčí doložka, neomezený kompromis, nebo smlouva o rozhodci.²⁴³ Pokud jde o formu rozhodčí smlouvy, musí být dle § 3 odst. 1 ZRŘ písemná. Písemná forma je zachována, je-li učiněna prostředky umožňujícími zachycení obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly. V souvislosti s uzavíráním rozhodčích smluv obsažených v pravidlech sportovních organizací, na která je pouze odkazováno, je významné ustanovení § 3 odst. 2 ZRŘ²⁴⁴, které umožňuje uzavření rozhodčí smlouvy jako součásti podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní. Zvláštní pozornost je v ZRŘ věnována rozhodčím smlouvám uzavíraným se spotřebiteli, u kterých není možné využívat rozhodčích smluv obsažených ve smluvních podmínkách²⁴⁵. Zůstává nicméně

²⁴¹ V případech spadajících do rozsahu jejich působnosti připadá v úvahu rovněž přednostní použití čl. II Newyorské úmluvy, resp. čl. I. odst. 2 a čl. VI. odst. 2 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži, č. 176/1964 Sb.

²⁴² Výjimka viz výhrada veřejného pořádku dle § 4 ZMPS.

²⁴³ Ust. § 2 odst. 3 ZRŘ.

²⁴⁴ Ust. § 3 odst. 2 ZRŘ: „Tvoří-li však rozhodčí doložka součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní, k níž se rozhodčí doložka vztahuje, je rozhodčí doložka platně ujednána i tehdy, jestliže písemný návrh hlavní smlouvy s rozhodčí doložkou byl druhou stranou přijat způsobem, z něhož je patrný její souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy“.

²⁴⁵ Ust. § 3 odst. 3 ZRŘ.

otázkou, zda by bylo možné považovat alespoň některé české sportovce za spotřebitele²⁴⁶. V některých zemích určití sportovci za spotřebitele považováni jsou.²⁴⁷

Pokud se jedná o rozhodčí komise spolků, příslušná právní úprava obsažená v části sedmé ZRŘ zvláštní ustanovení věnovaná rozhodčí smlouvě neobsahuje, z čehož lze dovodit, že je třeba aplikovat²⁴⁸ obecnou úpravu rozhodčí smlouvy obsaženou především v § 2 a 3 ZRŘ. Výše již byly probírány některé nejasnosti plynoucí z vymezení vztahu právní úpravy rozhodčích komisí spolků v OZ a ZRŘ, resp. vztahu části sedmé ZRŘ a ostatních ustanovení ZRŘ. Z formulace obsažené v § 265 OZ, podle které „je-li zřízena rozhodčí komise, rozhoduje sporné záležitosti náležející do spolkové samosprávy v rozsahu určeném stanovami“ by se mohlo zdát, že k zahájení řízení před rozhodčí komisí není zvlášť uzavřené rozhodčí smlouvy zapotřebí.²⁴⁹ Pokud by tomu tak bylo, pak by samotné zřízení rozhodčí komise, resp. příslušná sportovní pravidla upravující její rozhodovací činnost mohla být považována za obdobu návrhu rozhodčí smlouvy a souhlas ostatních sportovních subjektů s tímto řízením před rozhodčí komisí by mohl být dovozován z jejich souhlasu s pravidly sportovní organizace, který může být např. podmínkou členství ve sportovní organizaci. Z hlediska právní jistoty lze ovšem i zde doporučit, aby sportovní subjekty, jejichž spory by mohla řešit rozhodčí komise spolku, dávaly s takovýmto postupem výslovný písemný souhlas.

Za zmínku stojí v této souvislosti Statut Rozhodčí komise ČOV, podle jehož ustanovení²⁵⁰ je k založení pravomoci této rozhodčí komise ve vymezených sporech zapotřebí rozhodčí smlouva, nebo smlouva o rozhodci²⁵¹. Statut ovšem nabízí i další

²⁴⁶ Spotřebitelem je dle § 419 OZ „každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná“.

²⁴⁷ Např. v Německu by ti sportovci, kteří jsou považováni za spotřebitele, měli uzavírat rozhodčí smlouvu na zvláštní listině, viz Bredow, J.: The German Court of Arbitration for Sport – a contribution for strengthening sports law in Germany. Yearbook on international arbitration, Vol. 1, 2010, str. 284.

²⁴⁸ Viz ust. § 40e ZRŘ.

²⁴⁹ Tomu by nasvědčovala rovněž formulace § 40f odst. 2 a § 40h ZRŘ, podle kterých je možné se ve vymezených otázkách odchýlit od znění zákona stanovami, vnitřním předpisem spolku, nebo písemně uzavřenou dohodou. Dohoda je zde stavěna naroveň stanovám a interním předpisům.

²⁵⁰ Čl. 7.2.1. Statutu (<http://www.olympic.cz/upload/files/7f1o3xficg-STATUT-Rozhodci-komise-2013.pdf>).

²⁵¹ Takovéto členění je nepřesné, neboť smlouva o rozhodci je jedním z typů rozhodčí smlouvy.

formu rozhodčí smlouvy, a to konkrétně formu „tzv. veřejné nabídky rozhodčí doložky obsažené ve stanovách sportovního subjektu“²⁵². Podstatou veřejné nabídky je návrh na uzavření smlouvy činěný neurčitým osobám. Lze konstatovat, že institut veřejné nabídky rozhodčí doložky odpovídá trendu doložek tvořících obsah sportovních pravidel, který je reflektován také výše rozebíranou švýcarskou právní praxí. K tomu, aby však došlo k uzavření rozhodčí smlouvy, musí dojít rovněž k akceptaci veřejné nabídky rozhodčí doložky, a to způsobem konformním s ustanoveními § 2 a 3 ZRŘ. Dalším zajímavým ustanovením Statutu z pohledu otázky naplnění požadavků kladených na rozhodčí smlouvu ustanoveními § 2 a 3 ZRŘ je čl. 7.3., který umožňuje Rozhodčí komisi ČOV svěřit rozhodování sporů dle Statutu jiné stálé rozhodčí instituci nebo stálému rozhodčímu soudu s tím, že k rozhodování sporů by docházelo v pravomoci a jménem Rozhodčí komise ČOV.

4.3.4. Konflikt více rozhodčích smluv

I když v některých případech bývá posuzováno, jestli vůbec došlo k uzavření platné rozhodčí smlouvy, resp. jestli řízení takovou smlouvou založené je možné považovat za rozhodčí řízení, dochází také k situacím, ve kterých existence rozhodčí smlouvy nejenže sporná není, ale je dokonce potřeba zabývat se vztahem vícero uzavřených rozhodčích smluv, které spolu více či méně souvisí, a které mohou vést k zahájení více než jen jednoho rozhodčího řízení.

Příkladem, ve kterém byla posuzována kolize dvou rozhodčích smluv, resp. dvou rozhodčích řízení byl případ řešený před CAS²⁵³ v průběhu olympijských her konaných v Sydney. Předmětem sporu bylo dopingové provinění německého atleta a zákaz jeho startu na olympijských hrách. Tento atlet byl nepřímým členem IAAF a byl vázán jejími pravidly včetně pravidel pro řešení sporů. Podstatnou skutečností v tomto případě bylo také to, že IAAF v době sporu neodkazovala při řešení sporů na rozhodčí

²⁵² Právní úprava veřejné nabídky smlouvy je obsažena v § 1780 až § 1784 NOZ.

²⁵³ Rozhodčí nález CAS ad hoc Division OG 00/006, Dieter Baumann / IOC, National Olympic Committee of Germany and IAAF.

řízení před CAS. Na základě pravidel IAAF došlo orgánem IAAF k vydání rozhodnutí, které bylo ze strany IAAF označováno za rozhodčí nález. CAS ovšem založil svou pravomoc na základě rozhodčí smlouvy obsažené v pravidlech, která jsou závazná pro všechny účastníky olympijských her. Pokud by CAS shledal, že je oprávněn ve věci rozhodovat, měla se dle IAAF v důsledku vydání rozhodčího nálezu uplatnit alespoň námitka překážky věci rozhodnuté a CAS se sporem neměl zabývat z tohoto důvodu. V této souvislosti si CAS měl nejprve zodpovědět otázku, jestli je rozhodnutí IAAF skutečně rozhodčím nálezem. CAS ovšem poukázal především na skutečnost, že aby vůbec bylo možné uvažovat o námitce překážky věci rozhodnuté, musela by být splněna podmínka totožnosti předmětu sporu a rovněž totožnosti sporných stran. V tomto konkrétním případě byl ovšem příslušný atlet účastníkem řízení pouze před CAS a nikoliv také v řízení před orgánem IAAF. CAS tedy k námitce překážky věci rozhodnuté nepřihlédl a shledal, že je oprávněn o věci sám rozhodnout.

S ohledem na poměrně komplikovanou organizační strukturu sportovních subjektů a sportovních soutěží není vyloučeno, naopak to bývá spíše zvykem, aby se jeden sportovní subjekt řídil pravidly vydávanými vícero sportovními organizacemi. Tato pravidla běžně obsahují také rozhodčí smlouvy, resp. jejich návrhy, anebo alespoň přikazují členským subjektům řešit vymezené spory rozhodčím řízením. Jako příklad může sloužit výše rozebíraná situace²⁵⁴ rozhodčího řízení požadovaného pravidly FIFA a provedení těchto pravidel jednotlivými národními sportovními organizacemi, kdy v některých státech, jako např. na Slovensku či v Izraeli zajišťuje sportovní organizace řešení vymezených sporů prostřednictvím rozhodčího řízení. V této souvislosti ale není vyloučena situace, kdy sportovní subjekt je vázán rozhodčí smlouvou obsaženou v pravidlech národní sportovní organizace či uzavřenou zvláště a současně také rozhodčí smlouvou obsaženou v pravidlech mezinárodní sportovní organizace, často formulovanou obecněji a vztahující se tak k širšímu okruhu sporů.

²⁵⁴ Viz str. 63.

CAS se zabýval takovouto situací např. v případě sporu mezi fotbalistou izraelského klubu a jeho agentem.²⁵⁵ V okamžiku, kdy se příslušný spor dostal před CAS, bylo již ohledně sporu vydáno rozhodnutí v souladu s pravidly izraelského fotbalového svazu obsahujícími rozhodčí smlouvu a zakotvujícími řešení příslušných sporů prostřednictvím rozhodčího řízení. Dle názoru CAS bylo toto rozhodnutí vydáno jako rozhodčí nález v souladu s izraelským právem a vzhledem k tomu, že bylo vydáno mezi totožnými stranami sporu a v totožné věci s totožným právním základem, představovalo tak překážku věci rozhodnuté. CAS tedy toto rozhodnutí uznal jako cizí rozhodčí nález a ve věci odmítl meritorně rozhodnout. Ve svém rozhodnutí CAS uvedl, že překážka věci rozhodnuté se může uplatnit pouze v případě, může-li být cizí rozhodnutí ve Švýcarsku uznáno.

Pokud se jedná o paralelní existenci rozhodčích smluv²⁵⁶, může tato skutečnost vést v konečném důsledku nejen k námitce překážky věci rozhodnuté, ale také k námitce litispendence, resp. námitce překážky věci zahájené. Otázku litispendence posuzované v mezinárodním rozhodčím řízení řeší výslovně čl. 186 odst. 1bis ŠZMPS, na základě kterého není již probíhající soudní či rozhodčí řízení v téže věci mezi týmiž stranami překážkou pro vedení dalšího rozhodčího řízení, ledaže by závažné důvody vyžadovaly přerušování řízení.²⁵⁷

4.3.5. Shrnutí – sportovní rozhodčí smlouvy

V mezinárodním sportovním právu je klíčová právní úprava rozhodčích smluv ve Švýcarsku, a to především v souvislosti s rozhodovací činností CAS, jakožto nejvýznamnější světové sportovní rozhodčí instituce. Spíše než vlastní obsahové náležitosti rozhodčích smluv je v praxi potřeba řešit formální stránku smluv a způsob a souhlas s jejich uzavíráním. Samotná zákonná úprava rozhodčí smlouvy

²⁵⁵ Rozhodčí nález CAS 2010/A/2091, Dennis Lachter v. Derek Boateng Owusu.

²⁵⁶ Rozhodčí smlouvy na sebe mohou také navazovat, resp. každá z nich se může týkat jiného časového okamžiku. V takovém případě jejich kolize nehrozí.

²⁵⁷ K pohledu rozhodovací praxe RSHKAK v České republice na překážku věci zahájené srov. http://www.soud.cz/downloads/prekazka_veci_zahajene-vyznam_cislovani_napadu_spisu.pdf.

v mezinárodním rozhodčím řízení je stručná a pro platné uzavření smlouvy vyžaduje použití takových prostředků, které umožňují zachycení její písemné podoby. Relevantní zákonná ustanovení ŠZMPS podstatným způsobem doplňuje a rozvíjí judikatura ŠNS a rozhodovací praxe CAS.

Judikatura ŠNS se v průběhu času vyvíjela a soud postupně dospíval k čím dál otevřenějšímu postoji vůči formálním požadavkům kladeným na uzavírání rozhodčích smluv v oblasti sportu. Nejpodstatnější rozhodnutí ŠNS se týkala rozhodčích doložek, resp. rozhodčích smluv typu neomezeného kompromisu obsažených v pravidlech sportovních organizací. Tyto doložky, jejichž vzorové znění sportovním subjektům nabízí CAS na svých webových stránkách, jsou považovány za nabídku k uzavření rozhodčí smlouvy a za dostačující akceptaci je považován souhlas sportovce s pravidly jako celkem, aniž by musel být dán výslovný souhlas s rozhodčí doložkou samotnou. V případě rozhodčích smluv obsažených v pravidlech se tak jedná o smlouvy uzavřené na základě odkazu, které lze přirovnat k rozhodčím smlouvám obsaženým ve smluvních podmínkách vztahujících se ke smlouvám hlavním.

Česká právní úprava rozhodčího řízení je rovněž založena zásadně na písemné formě rozhodčí smlouvy, a pokud jde o oblast sportu, také v ní se používají rozhodčí smlouvy obsažené v pravidlech sportovních organizací.

Konečně je potřeba zmínit také specifikum rozhodčích doložek uzavíraných v oblasti sportu, kterých může být uzavřeno mezi týmiž subjekty i více, což může mít za následek kolizi rozhodčích smluv, resp. rozhodčích řízení jimi založených.

4.4. Vlastní průběh rozhodčího řízení

4.4.1. K procesu rozhodčího řízení obecně

V okamžiku, kdy je uzavřena rozhodčí smlouva ve věci, o které může být rozhodováno prostřednictvím rozhodčího řízení a osoby, nebo instituce, která má spor rozhodovat, je podle práva alespoň některého státu rozhodčím soudem, je potřeba se zabývat otázkou samotného průběhu rozhodčího řízení a jeho jednotlivých fází.

Řazeno chronologicky, mělo by být na prvním místě zkoumáno, jakým právem se rozhodčí řízení řídí. Toto právo může připouštět existenci zvláštních procesních pravidel rozhodčího řízení označovaných jako rozhodčí řády, které mohou v rámci příslušného práva řízení dále podrobněji upravovat. Dále je potřeba se zabývat tím, kdo je účastníkem řízení. Tito účastníci mají obvykle právo se na počátku rozhodčího řízení vyjádřit k osobám rozhodců. Postavení rozhodců a podmínky na ně kladené tedy tvoří další významný okruh v rámci problematiky samotného průběhu rozhodčího řízení. Jsou to právě rozhodci, kteří posuzují, zda jsou oprávněni ve věci rozhodovat. Otázce pravomoci je tedy také potřeba věnovat zvláštní pozornost. S rozhodováním ve věci samé úzce souvisí také vydávání předběžných opatření, která mohou být činěna před či po zahájení rozhodčího řízení. Při posuzování předmětu sporu musí být dále určeno rozhodné právo, podle kterého rozhodci postupují. Ryze procesní otázkou je např. jazyk, ve kterém je řízení vedeno. V závěrečné fázi procesu rozhodčího řízení je třeba se zabývat vydáním samotného rozhodčího nálezu či jeho zrušením soudem. Zajímavou otázkou rovněž představuje formování zvláštního druhu pravidel označovaných jako *lex sportiva*.

Vzhledem k omezenému rozsahu této podkapitoly v porovnání s širší výše uvedených témat, která sama o sobě také nepokrývají celou problematiku vlastního průběhu rozhodčího řízení, mohou být níže podána pouze stručná vysvětlení s tím, že

konkrétní obsah této podkapitoly bude zaměřen na rozhodčí řízení před CAS a jeho právní základ obsažený v ŠZMPS²⁵⁸.

4.4.2. Lex arbitri a sídlo Sportovního arbitrážního soudu v Lausanne

Stejně jako se řízení před obecnými soudy řídí určitým právním řádem, rovněž rozhodčí řízení musí mít základ v právním řádu určitého státu, resp. v závazné mezinárodní smlouvě. Není možné, aby rozhodčí řízení existovalo bez vazby na některý stát, resp. na jeho právní řád. Tato potřeba je dána samou podstatou rozhodčího řízení, jehož projevem je mimo jiné derogace pravomoci obecných soudů a výsledkem právně vynutitelné rozhodnutí. Pokud by rozhodčí řízení nemělo oporu, resp. podklad v určitém právním řádu, jen obtížně by si bylo možné představit, že by státy a jejich obecné soudy takového řízení a jeho výsledky respektovaly. Mezinárodní rozhodčí řízení je založeno na určitých základních zásadách, které by měly respektovat všechny státy mající zájem na fungování tohoto řízení. Za tímto účelem dochází rovněž k uzavírání mezinárodních smluv, které tyto zásady zachycují a sjednocují.²⁵⁹ I přesto však existují v právních úpravách rozhodčího řízení v jednotlivých státech rozdíly.

Veškeré záležitosti spojené s rozhodčím řízením by tedy mělo být možné vyřešit podle více či méně konkrétních pravidel některého z právních řádů. Záleží na každém státě, jak detailní úpravu rozhodčího řízení zvolí. Často bývá tato úprava spojena, buďto přímo, nebo alespoň odkazem, s právní úpravou civilního soudního řízení v daném státě. Klíčovou záležitostí v mezinárodním rozhodčím řízení je stanovení právního řádu, v němž je právně zakotveno to které rozhodčí řízení. Toto právo, tedy právo rozhodné pro rozhodčí řízení bývá označováno jako „*lex arbitri*“²⁶⁰. Termínem „*lex loci arbitri*“ bývá označováno právo místa konání rozhodčího řízení. Zásadní otázkou, která nebývá v mezinárodním rozhodčím řízení posuzována jednotně, je, co se rozumí místem konání

²⁵⁸ Právní úprava rozhodčího řízení v ŠOSŘ je v této podkapitole ponechána stanou, jelikož naprostá většina rozhodčích řízení před CAS probíhá na základě ŠZMPS.

²⁵⁹ Nejvýznamnější takovou smlouvou je Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (Newyorská úmluva).

²⁶⁰ Výklady pojmu *lex arbitri* se mohou lišit. Někteří pod něj zahrnují např. i otázku platnosti rozhodčích smluv. Viz Nafziger, J.: *Lex Sportiva*. ISLJ, 1-2/2004, str. 3.

rozhodčího řízení.²⁶¹ Na rozdíl od řízení před obecnými soudy, která jsou lokalizována v jednotlivých státech bez obtíží, navázání mezinárodního rozhodčího řízení na právo konkrétního státu tak jednoduché nebývá. Situaci usnadňuje v případě CAS alespoň ta skutečnost, že se jedná o stálý rozhodčí soud. Tyto soudy totiž mívají ve svých řádech obvykle stanovené své sídlo.

Sídlo CAS se dle Řádu²⁶² nachází v Lausanne ve Švýcarsku. V čl. R28 Řádu je stanoveno, že sídlem CAS a každého jeho rozhodčího panelu je Lausanne. V další větě je ovšem řečeno, že ústní jednání může probíhat i jinde. V tomto ustanovení je tedy možné spatřovat snahu o rozlišování sídla stálého rozhodčího soudu a místa ústního jednání, resp. místa konání rozhodčího řízení. Ústní jednání nemusí nutně probíhat ve všech rozhodčích řízeních. V těch řízeních, ve kterých k němu dochází, a to ve státě odlišném od státu sídla rozhodčího soudu, vzniká problém, se kterým ze států takové rozhodčí řízení spojit. Dle čl. 176 ŠZMPS se právní úprava mezinárodního rozhodčího řízení obsažená v Kapitole 12 ŠZMPS aplikuje v případech, kdy se sídlo rozhodčího tribunálu nachází ve Švýcarsku. Jestliže se tedy sídlo CAS nachází ve Švýcarsku, pak z pohledu švýcarského práva by se na mezinárodní rozhodčí řízení před CAS měla aplikovat ustanovení ŠZMPS.²⁶³ Tak by tomu mělo být i v případech, kdy k vydání rozhodčího nálezu či konání ústního jednání došlo mimo Švýcarsko. Důležitý je ovšem rovněž přístup dalších států dotčených příslušným rozhodčím řízením, a to zejména těch, ve kterých se koná ústní jednání či vydává rozhodčí nález, jako tomu je v případě konání olympijských her.

Při příležitosti konání olympijských her CAS zřizuje v místě jejich konání tzv. Ad hoc divizi. Rozhodčí řízení před Ad hoc divizí probíhá dle Rozhodčích pravidel pro olympijské hry zvlášť přijatých pro tyto účely. Podstatné ovšem je, že sídlem CAS

²⁶¹ Blíže viz např. Poudret, J. F., Besson, S.: *Droit comparé de l'arbitrage international*. Zurich: Schulthess, 2002, str. 83n.

²⁶² Čl. S1 a R28 Řádu.

²⁶³ Srov. Blackshaw, I.: *Fair Play on and off The Field of Play: Settling Sports Disputes Through the Court of Arbitration for Sport*. ISLJ, 3-4/2006, str. 108.

i v těchto případech zůstává dle zmiňovaných pravidel²⁶⁴ Lausanne. V případě olympijských her konaných v roce 2002 v Sydney došlo v rámci řízení před Ad hoc divizí k vydání rozhodčího nálezu přímo v Austrálii. Dotčená sportovkyně, které se rozhodnutí týkalo, se pokusila o zrušení tohoto rozhodčího nálezu u australského soudu s odkazem na australské právní předpisy. Tamní soud ovšem došel k závěru, že není příslušný ve věci rozhodnout, jelikož navzdory řízení, ke kterému došlo fyzicky v Austrálii, sídlem rozhodčího soudu je stále Lausanne ve Švýcarsku, a australské soudy tedy nejsou oprávněny příslušný rozhodčí nález zrušit, jelikož se na něj nevztahují australské právní předpisy.²⁶⁵ Vzhledem k tomu, že tento případ demonstruje pouze přístup australské justice, není vyloučeno, že přístup soudů v jiných zemích, resp. přístup jiných právních řádů k posouzení umístění rozhodčího řízení do určitého státu může být odlišný.

4.4.3. Účastníci řízení

Postavení účastníků rozhodčího řízení před CAS upravují zejména příslušná ustanovení Řádu CAS. Zákonná úprava v SZMPS komplexnější úpravu postavení účastníků rozhodčího řízení neobsahuje. Při rozlišování účastníků dle Řádu CAS je nutné respektovat dva druhy rozhodčího řízení, které mohou před CAS probíhat²⁶⁶, a to řádné a odvolací rozhodčí řízení. Žalující strana v řádném rozhodčím řízení je označována jako navrhovatel²⁶⁷. V odvolacím řízení je tato strana sporu označována jako odvolatel²⁶⁸. Je tomu tak proto, že žaloba v odvolacím řízení se vztahuje k určitému rozhodnutí sportovní organizace, resp. jejího orgánu. Strana žalovaná je v obou druzích řízení označována jako odpůrce²⁶⁹. Účastníci řízení se mohou v souladu s čl. R30 Řádu CAS dát zastoupit, nebo si mohu zvolit osoby, které jim budou v řízení asistovat. Zástupcem účastníka nemusí být nutně advokát či osoba s právním vzděláním.

²⁶⁴ Čl. 7 Rozhodčích pravidel pro olympijské hry (http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/422/5048/0/RULES20OG20FOR20LONDON20201220_ENG_.pdf).

²⁶⁵ Srov. Hayes, P.: Current Problems in the Resolution of Sporting Disputes in Australia. ISLR, 2/2004, str. 33.

²⁶⁶ K zvláštní úpravě „ad hoc“ rozhodčího řízení před CAS viz str. 116n.

²⁶⁷ Ve francouzském znění jako „demandeur“, v anglickém jako „claimant“. Viz např. čl. R38 Řádu CAS.

²⁶⁸ Ve francouzském znění jako „appellant“, v anglickém jako „appellant“. Viz např. čl. R47 Řádu CAS.

²⁶⁹ Ve francouzském znění jako „intimé“, v anglickém jako „respondent“. Viz např. čl. R38 a R48 Řádu CAS.

Specifikem sportovního rozhodčího řízení je poměrně častá pluralita účastníků řízení, ať již na straně žalované či žalující. Pluralitě účastníků je věnován zvláštní čl. R41.1 Řádu CAS. Toto ustanovení upravuje pluralitu účastníků, resp. tzv. „multiparty“ rozhodčí řízení jak pro případy řádných, tak i odvolacích rozhodčích řízení²⁷⁰. Hlavním smyslem tohoto ustanovení je vymezit postavení vícero účastníků ve vztahu k oprávnění jmenovat rozhodce v příslušném sporu. Ačkoliv to není stanoveno výslovně, základní podmínkou pro účast každého z účastníků na rozhodčím řízení je jejich vázanost rozhodčí smlouvou. V čl. R41.2 až R42.4 Řádu CAS je dále vymezeno postavení tzv. vedlejších účastníků, kteří se mohou zúčastnit rozhodčího řízení buďto na žádost odpůrce, nebo z vlastní iniciativy. Není překvapující, že základním požadavkem účasti na rozhodčím řízení, který musí splnit i tito vedlejší účastníci, je jejich vázanost rozhodčí smlouvou, případně jejich písemný souhlas spolu s písemným souhlasem ostatních účastníků řízení. Procesní postavení a práva vedlejších účastníků stanoví na základě vyjádření ostatních účastníků ve věci rozhodující rozhodčí panel.

Sportovní subjekty, které mohou být účastníky rozhodčího řízení před CAS, se liší v závislosti na konkrétním druhu sporu. V této souvislosti je potřeba poukázat na zvláštnost odvolacího rozhodčího řízení. Jak již bylo vícekrát zmíněno, toto řízení probíhá v návaznosti na vydání určitého rozhodnutí, zásadně vydaného sportovního organizací, resp. jejím orgánem. Samotná sportovní organizace, jejíž interní orgán příslušné rozhodnutí vydal, však nemá postavení odpůrce ve všech případech.²⁷¹

Odpůrcem je obvykle v dopingových a jiných disciplinárních sporech a sporech týkajících se účasti na sportovní soutěži. Účastníky řízení v těchto sporech bývají sportovec či jiný sportovní subjekt, který rozhodnutí podléhá a sportovní organizace, jejíž orgán rozhodnutí vydal²⁷². V dopingových sporech není výjimkou, aby byla účastníkem také WADA, která bývá dle příslušných pravidel oprávněna podat žalobu ke CAS, ačkoliv sama nebyla účastníkem řízení vedeného uvnitř sportovní organizace.

²⁷⁰ Ust. čl. R41 a R54 Řádu CAS.

²⁷¹ Srov. Steingruber, A.: *Sports Arbitration: Determination of the Applicable Regulations and Rules of Law and their Interpretation*. ISLJ, 3-4/2010, str. 57.

²⁷² Viz např. rozhodčí nález CAS 2012/A/2699, Al-Birair v. CAF.

Zatímco v dopingových sporech tedy podává žalobu potrestaný sportovec²⁷³ proto, aby jeho trest byl zrušen či zmírněn, z opačného důvodu ji může podat WADA²⁷⁴, a to proto, aby byl sportovci trest udělen, nebo již udělený trest zpřísněn.

Sportovní organizace vydávají svá rozhodnutí také ve věcech týkajících se vztahů soukromoprávního charakteru, jako např. přestupů či smluvních vztahů mezi sportovci a kluby. Není-li některý z účastníků sporu, o němž sportovní organizace rozhoduje, s rozhodnutím spokojen, může případně využít možnosti obrátit se na CAS, pokud je v pravidlech zakotvena. Účastníkem rozhodčího řízení však spolu s ním bude zásadně účastník stojící na druhé straně sporu rozhodovaného před sportovní organizací a nikoliv samotná organizace, která ve věci rozhodovala a jejíž rozhodnutí je předmětem rozhodčího řízení.²⁷⁵ V těchto případech je ovšem třeba zajistit, aby rozhodčí nález týkající se rozhodnutí sportovní organizace respektovali nejen účastníci řízení, ale také sportovní organizace samotná. Tohoto cíle je možné dosáhnout např. závazkem k dodržování rozhodčího nálezu CAS obsaženým v pravidlech příslušné sportovní organizace²⁷⁶. Vzhledem k tomu, že v řádných rozhodčích řízeních se CAS zásadně nemusí zabývat rozhodnutím sportovní organizace, je vymezení účastníků tohoto druhu rozhodčího řízení snazší, když jimi mohou být kromě stejných subjektů, jako v případě odvolacího řízení, navíc také subjekty stojící mimo sportovně organizační strukturu, jako např. marketingové či mediální společnosti.

²⁷³ Viz např. rozhodčí nález CAS 2011/A/2499, Albert Subirats v. FINA.

²⁷⁴ Viz např. rozhodčí nález CAS 2007/A/1396 & 1402, WADA & UCI v. Alejandro Valverde & RFEC.

²⁷⁵ Viz např. rozhodčí nález CAS 2009/A/1757, MTK Budapest v. FC Internazionale Milano S.p.A.

²⁷⁶ Viz např. čl. 66 Stanov FIFA

(http://www.fifa.com/mm/document/AFFederation/Generic/02/14/97/88/FIFAS Statuten2013_E_Neutral.pdf), ve kterém FIFA uznává CAS jako orgán pro řešení sporů mezi sportovními subjekty v rámci své organizační hierarchie.

4.4.4. Rozhodci

Ačkoliv strany pověřují řešením svých sporů CAS jakožto stálý rozhodčí soud, samotné rozhodčí řízení musí vždy probíhat před určitými fyzickými osobami, které vedou řízení a nakonec se usnášejí na vydání konkrétního rozhodčího nálezu. V konečném důsledku tedy v rozhodčím řízení musí o sporu vždy rozhodovat fyzické osoby, bez ohledu na to, zda se jedná o rozhodčí řízení institucionální či ad hoc. Právní úprava mezinárodního rozhodčího řízení obsažená v ŠZMPS pamatuje na rozhodce, pokud se jedná o jejich jmenování, odvolání či nahrazení, a to na prvním místě na základě vůle účastníků sporu.²⁷⁷ Účastníci mají rovněž možnost vznést námitky proti osobě navrženého rozhodce.²⁷⁸

Poměrně strohou právní úpravu v ŠZMPS regulující postavení rozhodců doplňují ustanovení Řádu Sportovního arbitrážního soudu v Lausanne. Tato ustanovení jsou obsažena jednak v institucionální části Řádu a jednak také v jeho vlastní procesní části.²⁷⁹

Rozhodci CAS jsou jmenováni ze strany ICAS na obnovitelné období čtyř let. ICAS vede seznam zapsaných rozhodců²⁸⁰, ze kterých mohou strany vybírat konkrétní osoby pro řešení svých sporů. Minimální počet rozhodců na seznamu musí být vždy alespoň sto padesát. Základními kritérii pro jmenování a zařazení na seznam rozhodců vedený ICAS jsou dostatečná právní průprava, znalost sportovního práva, resp. mezinárodního rozhodčího řízení,²⁸¹ spolehlivá znalost sportu obecně a spolehlivá znalost anglického či francouzského jazyka. Rozhodci jsou navrhováni ICAS ke

²⁷⁷ Čl. 179 ŠZMPS.

²⁷⁸ Čl. 180 ŠZMPS.

²⁷⁹ S ohledem na značné množství ustanovení dotýkajících se rozhodců CAS, která jsou obsažena na mnoha místech Řádu, nejsou v této části kapitoly odkazy na jednotlivá ustanovení Řádu uváděny.

²⁸⁰ V současnosti jsou vedeny dva seznamy rozhodců, jeden obecný pro spory ze všech sportovních oblastí a druhý speciální pro spory z oblasti fotbalu.

²⁸¹ Blíže viz Blackshaw, I.: *Sport, Mediation and Arbitration*. T.M.C. Asser Press, 2009, str. 92.

jmenování příslušnými sportovními organizacemi.²⁸² Rozhodci rozhodují spory v jednočlenných, nebo tříčlenných panelech, a to jak v řádném tak v odvolacím rozhodčím řízení. Je ponecháno primárně na vůli stran sporu, zda se rozhodnou pro jednoho, nebo tři rozhodce a pro koho konkrétně. Proti osobám rozhodců mohou být vznášeny námitky, mohou být odvoláni, nebo nahrazeni. Důvodem pro tyto návrhy může být nedostatek nestrannosti a nezávislosti rozhodce²⁸³, neplnění stanovených povinností,

Stejně jako je posuzována nestrannost a nezávislost stálých rozhodčích soudů, jako tomu bylo konkrétně i v případě CAS, je zajištění těchto vlastností zcela klíčové rovněž v případě jednotlivých rozhodců²⁸⁴. Největší kritiku z tohoto pohledu vzbuzovala skutečnost, že rozhodci zapsaní na seznamu vedeném ICAS mohli současně působit jako zástupci účastníků v rozhodčích řízeních před CAS. Ačkoliv se jedná v rozhodčím řízení o běžnou praxi, v případě CAS bylo namítáno, že v oblasti sportovního rozhodčího řízení mají rozhodci, kteří jsou obeznámeni s rozhodovací praxí prakticky monopolního světového sportovního rozhodčího soudu, výhodnější pozici než rozhodci působící při stálých rozhodčích soudech z jiných oblastí. Ani švýcarská judikatura však nespatořovala v působení rozhodců jako zástupců účastníků v jiných řízeních problém.²⁸⁵ Nakonec však došlo v Řádu k zakotvení pravidla, podle kterého mají rozhodci CAS zakázáno působit jako zástupci účastníků v rozhodčím řízení před CAS.

²⁸² Tyto osoby mohou být v zásadě rozděleny do skupiny právníků, profesionálních sportovních funkcionářů a bývalých sportovců. Viz Perry, G.: *Dispute Resolution in Sport: New challenges, new options?* ISLR, 1/2001, str. 94.

²⁸³ K zamezení možných konfliktů zájmů pomáhá, když rozhodci veřejně uvádějí, kterou organizaci byli na pozici rozhodce CAS navrženi. Viz Simon, G.: *L'indépendance des arbitres du TAS*, in Mbaya, P.: *Le sport et ses événements face au droit et à la justice*. Larcier, 2010, str. 51.

²⁸⁴ K nezávislosti a nestrannosti rozhodců blíže viz např. Bělohávek, A., Rozehnalová, N., Černý, F.: *Independence and Impartiality of Arbitrators 2014*. Huntington: Juris, 2014.

²⁸⁵ Vrijman, E.: *Experiences with Arbitration before the CAS: Objective Circumstances or Purely Individual Impressions?*, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, str. 68.

4.4.5. Předběžná opatření

Stejně jako v jiných oblastech, také v oblasti sportu dochází k některým sporným situacím, které je potřeba vyřešit bez zbytečného odkladu, protože jejich vyřešení v pozdějším okamžiku by se již stalo bezpředmětným. Pro tyto situace existuje obvykle v právních řádech jednotlivých států institut předběžných opatření. Tento institut bývá využíván rovněž v rozhodčích řízeních, včetně řízení sportovních. Ve švýcarské právní úpravě mezinárodního rozhodčího řízení je předběžným a zajišťovacím opatřením (dále také jen „předběžná opatření“) věnován čl. 183 ŠZMPS. Podle tohoto ustanovení mohou rozhodčí soudy, pokud se strany nedohodnou jinak, vydávat na žádost některé ze stran sporu předběžná opatření. Pokud by se některá ze stran sporu odmítla podřídit tomuto opatření, přiznává ŠZMPS druhé straně právo obrátit se na kompetentní soud, a to i zahraniční²⁸⁶, s žádostí o vynucení příslušného opatření. Konečně čl. 183 ŠZMPS obsahuje rovněž ustanovení omezující navrhovatele předběžného opatření, jelikož stanoví možnost obecného či rozhodčího soudu požadovat jako podmínku vydání opatření složení dostatečné jistoty.

Vydávání předběžných a zajišťovacích opatření před CAS má základ ve výše uvedeném čl. 183 ŠZMPS a je podrobněji rozvedeno v čl. R37 Řádu CAS. Základní podmínkou podání žádosti o předběžné opatření je vyčerpání veškerých opravných prostředků, které má žadatel k dispozici dle pravidel sportovní organizace, kterými je vázán. Současně s žádostí o vydání předběžného opatření může být rozhodnuto o povinnosti uhradit příslušnou jistotu. Okamžikem předložení sporu před Řádnou či Odvolací rozhodčí divizi CAS ztrácí účastníci možnost žádat o vydání předběžných opatření obecné soudy či jiné veřejné orgány. O vydání předběžného opatření rozhoduje předseda příslušné divize, resp. panel rozhodců, kterému bylo rozhodování v dané věci svěřeno. O žádosti o předběžné opatření se rozhoduje ve zrychleném režimu s tím, že pravomoc ve věci rozhodnout může být v krajním případě posouzena i bez vyjádření druhé strany sporu.

²⁸⁶ Srov. Kaufmann-Kohler, G., Bartsch, P.: *The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport*, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, str. 86.

Klíčovými podmínkami, které musí být zvažovány před vydáním předběžného či zajišťovacího opatření, jsou nezbytnost tohoto opatření k odvrácení nenapravitelné újmy žadatele, pravděpodobnost úspěchu žadatele v řízení o věci samé a převážení zájmu žadatele nad zájmem druhé strany, proti níž opatření směřuje. Žádost o předběžné opatření musí být podána nejpozději spolu s žalobou ve věci samé. V opačném případě by se jen obtížně dovozovala naléhavost, resp. nezbytnost předběžného opatření. Pokud je žádost podána před podáním žaloby ve věci samé²⁸⁷, musí být žaloba v řádném rozhodčím řízení podána do deseti dnů a v případě odvolacího řízení v příslušné lhůtě pro odvolání ode dne podání žádosti.

Právní úprava v ŠZMPS ani pravidla obsažená v Řádu CAS výslovně neurčují, která opatření je možné řadit mezi předběžná, a která mezi zajišťovací²⁸⁸. V oblasti sportu lze mezi tato opatření řadit např. opatření směřující k suspendaci sportovce, opatření k předběžnému výkonu rozhodnutí sportovní organizace, opatření k dočasnému odložení či zastavení výkonu rozhodnutí sportovní organizace, opatření k zachování určitých důkazů apod. Je tedy zřejmé, že předběžná opatření v zásadě odpovídají rozhodnutím²⁸⁹, která bývají ze strany CAS vydávána v klasickém řádném či odvolacím rozhodčím řízení.

4.4.6. Právní moc

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, řízení před CAS probíhá v rámci dvou základních divizí, Řádné rozhodčí divizi (dále také jen „ŘRD“) a Odvolací rozhodčí divizi (dále také jen „ORD“). Toto rozlišování je dáno specifiky sporů, které jsou v jednotlivých divizích rozhodovány, když odvolací rozhodčí řízení je spjato

²⁸⁷ Německý sportovní arbitrážní soud může vydávat předběžná opatření před podáním žaloby, pokud existuje dohoda mezi tímto rozhodčím soudem a příslušnou sportovní organizací. Viz Bredow, J.: The German Court of Arbitration for Sport – a contribution for strengthening sports law in Germany. Yearbook on international arbitration, Vol. 1, 2010, str. 289.

²⁸⁸ Srov. Blackshaw, I.: CAS Provisional and Conservatory Measures: An Underutilised Resource. ISLJ, 1-2/2006, str. 124.

²⁸⁹ Předběžná opatření by měla respektovat příslušné rozhodné právo. Viz Mbaye, K.: Une Nouvelle Institution D'arbitrage: Le Tribunal Arbitral du Sport (TAS), in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, str. 17.

s rozhodnutími sportovních organizací. Označování rozhodčího řízení jako odvolacího je zavádějící, jelikož institut odvolání se v rozhodčím řízení neuplatňuje. Rozhodčí nálezy bývají konečné, ledaže je sjednána možnost jejich přezkumu jinými rozhodci. To ovšem není případ odvolacího řízení před CAS. Termín odvolání byl v případě CAS zvolen spíše v méně formálním smyslu a zřejmě má pouze odkazovat na podobnost s odvoláním jakožto běžně používaným civilně procesním právním institutem

Rozhodčí řízení je dle ŠZMPS zahájeno okamžikem podání žaloby ve věci příslušným rozhodcům, resp. rozhodčímu soudu.²⁹⁰ Obsah žaloby se liší v závislosti na divizi, v rámci které má rozhodčí řízení probíhat. Žaloba se zasílá CAS prostřednictvím jeho kanceláře.

Žaloba směřovaná ŘRD musí obsahovat jméno a plnou adresu odpůrce, stručné vyličení skutkové stránky sporu a jejího právního hodnocení, čeho se navrhovatel domáhá, kopii dokumentu obsahujícího rozhodčí smlouvu a informaci ohledně počtu a výběru rozhodců. Odvolání směřované ORD musí nadto obsahovat také kopii rozhodnutí, proti němuž se odvolání podává, případnou odůvodněnou žádost o odklad výkonu rozhodnutí. V obou případech je rovněž nutné uhradit poplatek na správní náklady. Žaloba i odvolání jsou poté zaslány odpůrci a obě strany sporu jsou vyzvány k tomu, aby se vyjádřily k právu rozhodnému pro předmět sporu, odpůrce dále k osobám rozhodců a konečně k tomu, aby podal své vyjádření k žalobě se stručným vyličením obhajoby, jakoukoliv námitkou nedostatku pravomoci či vzájemným návrhem v případě řádného rozhodčího řízení. Odvolání musí být podáno zásadně ve lhůtě stanovené pravidly sportovní organizace, nebo jestliže taková lhůta stanovena není, ve lhůtě jednadvaceti dní od doručení napadaného rozhodnutí. V odvolacím řízení musí být také poskytnuto do deseti dní od uplynutí lhůty pro podání odvolání podrobné vyjádření odvolatele, ledaže odvolatel písemně odkáže na jím podané odvolání.

²⁹⁰ Čl. 181 ŠZMPS, srov. čl. R39 a R52 Řádu CAS.

Rozhodčí panel projedná svou pravomoc zásadně bez ohledu na řízení probíhající v téže věci před jiným obecným či rozhodčím soudem. Rozhodnutí o pravomoci může být obsaženo v předběžném rozhodnutí, nebo v rozhodnutí ve věci samé²⁹¹. Rozhodci sami rozhodnou o tom, v jakém režimu má být spor projednán, zda v režimu řádného řízení, nebo řízení odvolacího²⁹², a to bez ohledu na návrh účastníků. Předseda rozhodčího panelu, nebo předseda divize mohou rozhodnout o sjednocení navrhovaného řízení s řízením před CAS již probíhajícím.

V odvolacím řízení může být rovněž napadán rozhodčí nález CAS vydaný „v prvním stupni“, jestliže tak výslovně stanovila pravidla příslušné organizace. Před CAS může být tedy napadáno nejen pouhé interní rozhodnutí sportovní organizace, ale rovněž rozhodčí nález, a to nález samotného CAS. CAS se ovšem již zabýval i rozhodčími nálezy vydanými jinými rozhodčími soudy²⁹³. Z pouhého faktu, že určité rozhodnutí je předmětem řízení před CAS ještě tedy nelze automaticky dovozovat, že toto rozhodnutí je pouze interním rozhodnutím sportovní organizace. S touto skutečností je nutno počítat např. při posuzování povahy orgánů sportovních organizací.

4.4.7. Další procesní otázky

S ohledem na mezinárodní prvek obsažený ve sporech projednávaných CAS, představuje mimořádně významnou otázku určení práva rozhodného pro předmět sporu²⁹⁴. Zákonný základ pro posouzení této otázky je obsažen v čl. 187 ŠZMPS, podle kterého rozhodci mají spor rozhodovat dle práva zvoleného stranami a v případě absence volby dle práva, které je projednávané věci nejbližší. Strany mohou rovněž rozhodce pověřit rozhodováním dle zásad spravedlnosti. Vlastní úpravu určení

²⁹¹ Srov. čl. 186 odst. 3 ŠZMPS a čl. R39 a R55 Řádu CAS.

²⁹² Srov. Harris, J.: The Iakovos Tsakalidis Dispute Between the Phoenix Suns and Greek AEK Before the Court of Arbitration for Sport. Dickinson Journal of International Law, Vol. 19, 2001, str. 541.

²⁹³ Rozhodčí nález CAS 2010/A/2091, Dennis Lachter v. Derek Boateng Owusu se vztahoval k rozhodčímu nálezu rozhodčího soudu izraelské fotbalové asociace. Dalšími případy byly rozhodčí nálezy BAT, který umožňoval ve vymezených sporech přezkum vlastních rozhodnutí před CAS (viz statistika,

http://www.fiba.com/downloads/v3_expe/bat/BAT%20Statistics%2031%20December%202013.pdf).

²⁹⁴ Srov. Růžička, K.: Neaplikování „Římů“ v tuzemském rozhodčím řízení. Právní fórum, 10/2010.

rozhodného práva obsahuje také Řád CAS. V Řádu CAS určení rozhodného práva závisí na tom, zda se jedná o spor v rámci ŘRD, nebo ORD.

V případě řádného rozhodčího řízení mají rozhodci rozhodovat spor dle práva zvoleného stranami a v případě absence volby, na rozdíl od čl. 187 ŠZMPS, dle práva švýcarského.²⁹⁵ Rovněž dle Řádu CAS mohou strany pověřit rozhodce rozhodováním dle zásad spravedlnosti. V odvolacích sporech²⁹⁶ se rozhodci musí řídit v první řadě příslušnými sportovními pravidly, následně se subsidiárně uplatní právo zvolené stranami a v případě, že žádné zvoleno nebylo, právní řád státu, v němž má domicil sportovní organizace, jejíž rozhodnutí je napadáno. Rozhodci se mohou rozhodnout také i pro použití zcela jiného práva s tím, že své rozhodnutí musí náležitě odůvodnit.²⁹⁷

Další významnou procesní otázkou je zachovávání mlčenlivosti ohledně skutečností týkajících se rozhodčího řízení. Zde je potřeba rozlišovat, zda se jedná o rozhodčí řízení probíhající v rámci ŘRD, nebo ORD. Rozhodčí nálezy vydané v rámci řádného rozhodčího řízení se totiž zásadně nezveřejňují.²⁹⁸ Povinnost mlčenlivosti se týká účastníků, rozhodců a CAS. Rozhodčí nálezy vydané v odvolacím rozhodčím řízení se zveřejňují, ledaže se účastníci dohodnou na opaku.

Závěrem rozhodčího řízení dochází k vydání rozhodčího nálezu, který bývá většinou odůvodněný. Rozhodčí nálezy vydané v odvolacím řízení mohou vzhledem ke skutečnosti, že rozhodci jsou oprávněni věc po skutkové i právní stránce posoudit samostatně, nahrazovat původní rozhodnutí či jej rušit a vracet věc zpět k rozhodnutí příslušnému orgánu. Rozhodčí nález může být zrušen švýcarským Nejvyšším soudem pouze z důvodů uvedených v čl. 190 ŠZMPS. Nejvýznamnějším takovým případem z poslední doby bylo rozhodnutí ŠNS BGE 4A_558/2011, ve kterém poprvé došlo ke

²⁹⁵ Čl. R45 Řádu CAS.

²⁹⁶ Čl. R58 Řádu CAS.

²⁹⁷ Srov. rozhodné právo mimo rozhodčí řízení, např. Pauknerová, M.: *Evropské mezinárodní právo soukromé* 2. vydání. C. H. Beck, 2013, str. 151n.

²⁹⁸ Výjimky jsou uvedeny v čl. R43 Řádu CAS.

zrušení rozhodčího nálezu CAS z důvodu rozporu jeho rozhodnutí s veřejným pořádkem.

4.4.8. Shrnutí

Vlastní průběh rozhodčího řízení před CAS jakožto specializovaným sportovním rozhodčím soudem má svá specifika téměř v každém jednotlivém procesním prvku. Je možné zmínit např. účastníky odvolacího řízení, mezi kterými nemusí být orgán, který vydal rozhodnutí, které je v řízení napadáno. Samotní rozhodci zase nemohou být zástupci účastníků v řízení před CAS. Za sídlo CAS je třeba vždy považovat Lausanne ve Švýcarsku, a na základě toho zvolit lex arbitri. Je třeba konstatovat, že pravidla rozhodčího řízení před CAS plní svůj účel obstojně.

V. SOUDNÍ A ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ SPORTOVNÍCH SPORŮ

5.1. Soudní řešení vybraných sportovních sporů

Sportovní spory mohou mít přesah i do dalších oblastí práva, např. do trestního práva, do úpravy ochrany hospodářské soutěže atd. Vazba k trestnímu právu se může projevovat v několika rovinách. Jako příklad lze uvést úmyslné zranění protihráče v rámci sportovního klání. Interní sportovní pravidla většinou řeší tuto situaci napomenutím ze strany rozhodčího, udělením krátkodobého trestu ve hře, případně dlouhodobějším zákazem činnosti. To vše se však odehrává uvnitř sportovní organizace. Přesáhne-li však zákrok očividně mantinely sportovního zápolení, přichází v úvahu rovněž trestněprávní postih dotyčného sportovce. Vzhledem k tomu, že tato problematika spadá do veřejnoprávní roviny, normy mezinárodního práva soukromého se v tomto ohledu neuplatní. Proto není nutné se na tomto místě touto problematikou blíže zabývat. Obdobně může mít trestněprávní přesah sféra dopingu. Pokud je ve vnitrostátním právním řádu konkrétního státu užívání určitých látek považováno za trestné, může dojít současně s porušením vnitřních sportovních pravidel rovněž k naplnění příslušné skutkové podstaty. Např. ve Francii se otázkou trestněprávních dopadů spojených s dopingem zabývají čl. L232-25 a násl. francouzského Code du sport, Version consolidée au 6 août 2014.²⁹⁹ Rakouská právní úprava obsahuje trestněprávní regulaci dopingu v ustanovení § 147 rakouského trestního zákoníku (StGB).³⁰⁰ Trestněprávní dosah dopingu mají dále zakotveny např. Španělsko, Itálie, Mexiko, Austrálie atd. V neposlední řadě bývá sport navázán na trestněprávní rovinu v oblasti korupce, kdy se typicky může jednat o ovlivňování výsledků sportovních utkání rozhodčími, případně samotnými hráči. Provázanost roviny trestněprávní a roviny sportovní bývá v tomto ohledu často problematická, neboť zatímco v rámci sportovní roviny bývají očekávány rychlé a adekvátní verdikty, v rámci trestněprávní roviny může dojít k pravomocnému rozhodnutí věci až po několika letech.³⁰¹

²⁹⁹ Viz Code du sport, Version consolidée au 6 août 2014 (<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071318>).

³⁰⁰ Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (BGBl. I S. 3322).

³⁰¹ K tomu blíže viz Károlyi, A. (2014, 12. dubna). Nový zákon o sportu je nutností. Právo, s. 29.

Další rovinou, kde dochází k prolínání pravidel sportovních organizací a právních norem, je oblast hospodářské soutěže, resp. její ochrany a dále oblast volného pohybu pracovníků. V tomto kontextu je nezbytné zmínit rozhodovací praxi Soudního dvora Evropské unie (dále také jen „SDEU“), který se oblastí profesionálního sportu ve vztahu k volnému pohybu pracovníků opakovaně zabýval. Mezi nejznámější rozsudky z této oblasti patří např. ty ve věcech Bosman,³⁰² Deliege³⁰³ a Lehtonen.³⁰⁴ Ve vztahu k ochraně hospodářské soutěže stojí za zmínku především rozsudek ve věci Meca Medina.³⁰⁵ Společným jmenovatelem uvedených rozsudků je důraz kladený ze strany SDEU na ochranu unijního práva, resp. jednotlivých jeho oblastí.

5.2. Obecně ke způsobům alternativního řešení sporů ve sportu

V rámci této kapitoly je pojednáno o jednotlivých alternativních způsobech řešení sporů v oblasti sportu, a to v užším slova smyslu. Rozhodčí řízení nebývá považováno za ryze alternativní způsob řešení sporů, naopak, především z důvodu vysokého stupně institucionálního zakotvení, který je propojen se stabilně zakotvenou procesněprávní stránkou, stojí rozhodčí řízení jako takové v současné době nad ryzími alternativními způsoby řešení sporů. Za typického zástupce alternativních způsobů řešení sporů v oblasti sportu bývá naopak považována mediace. Zároveň lze do této skupiny řadit rovněž institut ombudsmana ve specifických oblastech sportu, se kterým je možné se setkat jak v České republice, tak v zahraničí, a dále pak procesy kolektivního vyjednávání ohledně obsahu kolektivních smluv, často v rámci nejvyšších stupňů organizačního uspořádání jednotlivých sportovních odvětví. Posledně zmíněný proces sice není řešením sporů v pravém slova smyslu, protože jde typicky o metodu vyjasňování sporných bodů a protichůdných zájmů mezi představiteli jednotlivých

³⁰² Rozhodnutí SDEU ze dne 15. 1. 1995. C-415/93. Union Royale de Belge des Sociétés de Football Association ASBL et al v Bosman.

³⁰³ Rozhodnutí SDEU ze dne 11. 4. 2000. C-51/96 a C-191/97. Christelle Deliége v Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, Union européenne de judo and Francois Pacquée

³⁰⁴ Rozhodnutí SDEU ze dne 13. 4. 2000. C-176/96. Jyri Lehtonen and Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL v Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (FRBSB).

³⁰⁵ Rozhodnutí SDEU ze dne 18. 7. 2006. C-519/04. David Meca-Medina and Igor Majcen v Commission of the European Communities.

stran, nicméně právě existence těchto sporných bodů a zájem na jejich vyjasnění je často klíčový a jejich nevyjasnění může vést až k pozastavení běhu celé soutěže na delší dobu, jak se ostatně již několikrát v minulosti ukázalo.³⁰⁶ Z tohoto důvodu bývá proces kolektivního vyjednávání o obsahu kolektivních smluv považován za významný, byť se samotných sporů týká spíše v rovině preventivní. Na tomto místě je nezbytné podotknout, že uvedené způsoby alternativního řešení sporů není možné považovat za taxativně vymezené, pozornost v rámci této kapitoly nicméně bude věnována pouze výše uvedeným způsobům.

5.3. Mediace ve sportu

Jak již bylo uvedeno výše, bývá právě mediace považována za klíčový způsob alternativního řešení sporů ve sportu. Mediace je obecně považována za prostředek řešení sporů, kdy se sporné strany za účasti třetí osoby (mediátora) snaží nalézt přijatelné řešení. Mediace ve sportu zaujímá specifické postavení nejen z hlediska praxe, ale také z pohledu právních teoretiků. Často bývá totiž poukazováno na skutečnost, že mediace vykazuje celou řadu jak pozitivních, tak negativních aspektů. Často se lze setkat s názorem, že je mediace vhodným alternativním způsobem řešení sporů s mezinárodním prvkem.³⁰⁷ Někteří významní autoři považují mediaci ve sportu obecně za vhodný a rychlý prostředek řešení sporů.³⁰⁸ Současně jsou si však vědomi existence celé řady problematických aspektů tohoto alternativního způsobu řešení sporů ve sportu, v obecné rovině jako příklad uvádějí tu skutečnost, že samotným podrobením se mediaci již sporné strany apriorně připouštějí svou vlastní, byť částečnou prohru. Na druhou stranu k tomu uvádějí, že v případě mediace není žádná ze stran výslovně poraženou.³⁰⁹ Jiní se naopak k využívání mediace ve sportu stavějí poněkud skeptičtěji, byť jsou si vědomi skutečnosti, že pro některé aspekty a sféry sportu se jedná o vhodný

³⁰⁶ Jako příklad je možné uvést proběhlé tzv. výluky v rámci NHL, jejichž příčinou byly právě především nevyřešené otázky obsažené v kolektivních smlouvách. Sezóna 2004/2005 v NHL byla dokonce z těchto důvodů zrušena celá.

³⁰⁷ Viz např. Humphrey, T.: *Dust in the Balance: The Use of Mediation to Resolve Disputes in Australian Sport*. ISLR 1/2008, str. 5.

³⁰⁸ Viz např. Blackshaw, I.: *Co-Branding in Sport: Conflicts and Some Possible Ways of Resolving them in Europe*. ISLJ 1-2/2006.

³⁰⁹ Viz Blackshaw, I.: *Sport and Mediation*. ISLJ, 2/2002, str. 19.

prostředek, nicméně současně např. uvádějí, že úprava v některých zemích je příliš formální, konkrétně např. uvádějí, že pro holandský fotbal jde o nevhodnou a samotnými týmy nepříliš oblíbenou metodou řešení sporů, což je podpořeno obecnou myšlenkou, že samotní sportovci příliš nemají rádi remízy.³¹⁰ Ke kladným aspektům mediace ve sportu bývá někdy řazena skutečnost, že při mediačním řízení zpravidla nedochází k takovému tlaku médií a samotné sporné strany mohou být více otevřené.³¹¹ Hlavní specifikum mediace spočívá ve vysoké míře neformálnosti celého průběhu, dále v tom že sporné strany jsou pomyslným „pánem“ sporu a především v tom, že výsledek dosažený v průběhu mediace není právně vykonatelný.³¹²

Mediace před CAS

Na tomto místě je nezbytné zmínit, že přestože se lze s úpravou mediace setkat také v rámci vnitrostátních právních předpisů jednotlivých zemí, za stěžejní úpravu mediačního řízení v oblasti sportu bývá považována mediační úprava již zmiňovaného CAS. V rámci CAS došlo k zavedení mediačního řízení dne 18. května 1999 a toto si v oblasti mezinárodního sportu poměrně záhy vybuodovalo stabilní pozici.³¹³ Pro tyto účely došlo v rámci CAS k vyhotovení zvláštních procesních pravidel.³¹⁴ Oficiální zdroje CAS³¹⁵ uvádí pět hlavních výhod použití mediace, ke kterým řadí zejména to, že je mediace uzpůsobena sportu, že je jednoduchá a pružná, jako další výhody uvádí rychlost a důvěrnost (resp. tajnost) a na závěr je vyzdvížena nenákladnost po finanční stránce. Určitou nevýhodou mediačního řízení před CAS je skutečnost, že řada sporů je z tohoto způsobu řešení sporů vyňata.³¹⁶ Podmínky pro příslušnost CAS k vedení mediačního řízení v konkrétní věci jsou obdobné jako v případě rozhodčího řízení

³¹⁰ Viz Loorbach, J.: Sport and Mediation in the Netherlands. ISLJ, 2/2002, str. 26.

³¹¹ Viz Perry, G.: Dispute Resolution in Sport: New challenges, new options? ISLR, 1/2001, str. 94.

³¹² Právě otázka právní nevykonatelnosti je považována na mezinárodním poli mnohými autory za velmi problematickou. Viz např. Blackshaw, I.: Sport, Mediation and Arbitration. The Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2009, str. 67.

³¹³ K tomu blíže viz Blackshaw, I.: The Court of Arbitration for Sport (CAS) updates its mediation rules. A practice note by Prof Dr Ian Blackshaw. Dostupné z www.asser.nl/Default.aspx?textid=40830&site_id=11&level1=&level2=13914.

³¹⁴ Viz CAS Mediation Rules (www.tas-cas.org/mediation-rules).

³¹⁵ Viz CAS – What Are the Advantages of the CAS Mediation Procedure? Dostupné z WWW: <http://www.tas-cas.org/en/guide.asp/4-3-277-1088-4-1-1/7-0-1088-13-0-1/5-0-1080-7-1-1/6-0-1037-3-0-1/>.

³¹⁶ Typickým příkladem jsou dopingové spory nebo spory disciplinární povahy.

vedeného před CAS. Strany si tak mohou písemně dohodnout tento alternativní způsob řešení sporů předem nebo po vzniku samotného sporu.

Mediace v České republice

V České republice je úprava mediace obsažena v zákoně č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (dále jen „ZOM“)³¹⁷. Jedná se přitom o transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES, o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Ve svém § 1 zákon vymezuje předmět úpravy, a to tak, že reguluje „výkon a účinky mediace prováděné zapsanými mediátory“. „Zároveň se však nemá bránit ani možnosti vést mediaci i mimo režim této úpravy, ovšem s tím, že takováto „mediace“ také nebude mít zákonem garantované účinky. Dle důvodové zprávy k tomuto zákonu by „předmětem mediace měly být všechny netrestní věci“. Zapsaným mediátorem může být podle zákona fyzická osoba, která je občanem České republiky, občanem jiného členského státu Evropské unie a nebo občanem jiného než členského státu. V závislosti na občanství jsou kladeny různé požadavky na prokázání bezúhonnosti. Kromě toho musí být splněny ještě další požadavky.“³¹⁸ Podstatný rozdíl mezi ZOM a ZRŘ ve spojení se ZMPS je ten, že ZOM na rozdíl od ZRŘ ve spojení se ZMPS nevěnuje dostatečnou pozornost explicitní úpravě právních vztahů s mezinárodním prvkem, neboť ačkoliv se ve svém ustanovení § 28 ZOM hlásí k zapracování výše uvedené směrnice, vyplývá z jeho obsahové stránky skutečnost, že stěžejní důraz byl při tvorbě tohoto předpisu kladen na úpravu mediace vnitrostátní.³¹⁹

Zajímavým se také může jevit srovnání mediace a smíru uzavřeného v rámci rozhodčího řízení. Tato varianta je upravena v § 24 odst. 2 ZRŘ. Formou rozhodčího nálezu, tedy pro strany závazného rozhodnutí, je na základě daného ustanovení na

³¹⁷ Blíže viz Pauknerová, M., Pfeiffer, M.: Mezinárodní mediace a české právo. Právní rozhledy, 1/2013.

³¹⁸ Viz Vybíral, P.: K novému zákonu o mediaci s přihlédnutím ke vztahům s mezinárodním prvkem. Obchodní právo, 7-8/2012, str. 263.

³¹⁹ K tomu blíže viz Vybíral, P.: Mezinárodní mediace z pohledu práva České republiky. Obchodní právo, 12/2012, str. 438n.

žádost stran možné uzavřít smír, což neznamena nic jiného, než že dohoda stran, k níž se dospělo buďto za participování rozhodce nebo bez něj, jakkoliv vyznívající po obsahové stránce, tímto získává status závazné a vykonatelné dohody. Ve vztahu k dohodě vzniklé v rámci mediace na tuto skutečnost ZOM výslovně myslí, když ve svém § 3 odst. 3 uvádí, že „za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu“. Zajímavá je rovněž určitá dvoustupňovost v rámci mediace. Na základě ustanovení § 4 ZOM je nejprve nezbytné ve smlouvě o provedení mediace vymezit stěžejní body následné mediace. Již v tomto okamžiku však musí sporné strany dosáhnout alespoň minimální míry konsenzu, a to především pokud jde o vymezení předmětu sporu, sporných stran a otázek týkajících se mediátora. Teprve poté může být v ideálním případě uzavřena mediační dohoda, a to v rámci určitého druhého stupně. Výsledná mediační dohoda nicméně není sama o sobě právně závazná a jak již bylo zmíněno výše, mediátor za její obsah nikterak neodpovídá.

5.4. Ombudsman ve sportu

Jak již bylo uvedeno výše, bývá považováno postavení ombudsmana (resp. osoby, jejíž označení se může v rámci různých právních řádů, resp. v rámci vnitřních procesněprávních struktur vztahujících se k různým sportovním odvětvím, terminologicky odlišovat) za natolik významné, aby mohl být zařazen do této kapitoly. Není předmětem této práce zamýšlet se nad povahou ombudsmana a charakterem jeho činnosti, neboť tyto otázky přísluší zkoumat správní vědě. Na tomto místě bude pouze stručně pojednáno o postavení ombudsmana coby specifického institutu zakotveného v předpisech různých sportovních organizací. V intencích České republiky nemůže být neuveden institut ombudsmana ČOV. Jedná se o jednočlenný volený orgán ČOV, jehož hlavním posláním je podle čl. 2 Statutu ombudsmana ČOV³²⁰ „*sledovat naplňování olympijských myšlenek, dohlížet na dodržování olympijských principů a je prostředníkem při řešení sporů*“. Právě explicitní zmínka o roli, kterou ombudsman ČOV může sehrát při řešení sporů, je dostatečná pro zařazení tohoto institutu mezi

³²⁰ Statut ombudsmana ČOV.

(http://www.olympic.cz/www/docs/cov/statut_ombudsmana_cov_schvaleny_vv_cov_27.6.2012.docx).

způsoby alternativního řešení sporů v oblasti sportu, v tomto případě konkrétně sporů vzniklých v rámci ČOV. Postavení ombudsmana ČOV by se dalo označit za postavení kvazimediátora, neboť v obou případech působí tato osoba jako pouhý prostředník při řešení sporů a závěry, ke kterým dospěje, nejsou právně závazné. Nutno dodat, že ombudsman ČOV nemá neomezené pole působnosti, ale může být činný pouze v oblastech, které na základě stanov konkrétních sportovních subjektů nepřísluší řešit jinému vnitřnímu orgánu. Jako další příklad zakotvení ombudsmana ve sportu je možné zmínit úpravu Spojených států amerických (dále také jen „USA“) obsaženou ve sbírce zákonů USA,³²¹ a to konkrétně v části 36, ustanovení § 220509, které pojednává o řešení sporů v rámci Olympijského výboru USA. Ve vztahu k institutu ombudsmana je zde uvedeno, že Olympijský výbor USA má zajistit pozici ombudsmana ve sportu, který by měl mít postavení nezávislé osoby asistující při řešení sporů vzniklých v rámci vztahů uvnitř Olympijského výboru USA.

5.5. Kolektivní vyjednávání ve sportu

Jak již bylo uvedeno výše, proces kolektivního vyjednávání především při přípravách a modifikacích kolektivních smluv³²² v rámci některých sportovních odvětví bývá považován za určitý specifický druh alternativního způsobu řešení sporů ve sportu. Spíše než o řešení sporů v pravém slova smyslu se v daném případě jedná o apriorní vyjasnění sporných bodů, jejichž neobjasnění by mohlo vést k dočasnému pozastavení celé soutěže, což je ze strany klubů, sportovců, fanoušků a dalších elementů sportovního průmyslu vnímáno velmi negativně. V tomto kontextu se jedná především o jednotlivé hlavní soutěže³²³ v USA. V rámci těchto vyjednávání dochází zpravidla ke konfrontaci zájmů a názorů zástupců samotných soutěží, jednotlivých klubů a zástupců hráčů.³²⁴ Cílem těchto jednání je v současné době zpravidla modifikovat znění kolektivních smluv uzavřených v rámci jednotlivých sportovních odvětví, neboť jejich obsah je

³²¹ United States Code. Dostupné např. z <http://uscode.house.gov/>.

³²² Tzv. Collective Bargaining Agreements.

³²³ Tzv. major leagues, jako např. NHL, NBA, NFL a další.

³²⁴ Např. v rámci NHL se jedná na jedné straně o zástupce NHL, na druhé straně o zástupce z řad hráčské asociace (NHLPA).

následně závazný při uzavírání jednotlivých profesionálních smluv mezi kluby a hráči a pro chod samotné soutěže.

5.6. Shrnutí

Soudní a alternativní způsoby řešení sporů představují spíše okrajové mechanismy řešení sportovních sporů. V této kapitole bylo, co se týče rozhodovací činnosti soudů v oblasti sportovního práva, poukázáno především na trestněprávní aspekty vybraných skutků spojených se sportovní činností.

Pokud se jedná o alternativní způsoby řešení sportovních sporů, dá se říci, že jejich obliba je větší spíše za oceánem, než v Evropě. Přesto také CAS, jako nejvýznamnější světový sportovní rozhodčí soud zajišťuje vedle rozhodčího řízení také mediační řízení.

VI. OLYMPIJSKÉ HRY A ŘEŠENÍ SPORŮ

6.1. Zvláštní orgán řešení sporů

³²⁵Olympijské hry jsou vrcholem sportovního snažení pro stále ještě velkou část sportovců. Významu olympijských her odpovídá i potřeba zajistit co nejlépe vyřešení sporů, které jsou s nimi spojeny. Objevuje se i názor, že olympijské hry byly založeny, aby pomohly ukončit války ve starověkém Řecku.³²⁶ Pokud by tomu tak bylo, došlo by k nahrazení válečných sporů, ve kterých dochází ke ztrátám na životech, spory sportovními, což by bylo možné považovat za úspěch.

Nicméně když se vrátíme do současnosti, tak bez ohledu na sport, o který se jedná, pokud spor vznikne v souvislosti s olympiádou, vždy s sebou nese ve zvýšené míře velký zájem médií a široké veřejnosti. Proto je zde také zájem celého sportovního světa na efektivním řešení těchto sporů. Této potřebě se snaží vyhovět zejména Sportovní arbitrážní soud v Lausanne³²⁷, jakožto nejdůležitější stálý rozhodčí soud v oblasti sportovních sporů na celém světě. Rozhodčí řízení ovšem není jediným možným prostředkem řešení sporů souvisejících s olympiádou. V případech, ve kterých není oprávněn rozhodovat CAS, mohou být spory předloženy k rozhodování soudům či řešeny i jinými způsoby.

Tato kapitola je věnována CAS a jeho působení v souvislosti s olympijskými hrami. Nejprve bude pojednáno o počátcích jeho rozhodování na olympijských hrách. Následovat bude seznámení s vlastním průběhem řízení s tím, že budou vyzdvíženy rozdíly oproti řádnému rozhodčímu řízení před CAS, které probíhá ve sporech mimo

³²⁵ Obsah této kapitoly byl v téměř nezměněné podobě publikován in Vybíral, P.: *Olympijské hry v Londýně a řešení sporů*, in Dobíáš, P. a kol.: *Recentní aspekty vnitrostátní a mezinárodní arbitráže*. Aleš Čeněk, 2013, str. 35n.

³²⁶ Mudgal, M.: *Law & Sports in India*. Nagpur: LexisNexis, 2011, str. 301.

³²⁷ Sídlem je švýcarské Lausanne a jeho francouzský název zní „Le Tribunal Arbitral du Sport (TAS)“. Vedle francouzštiny je druhým pracovním jazykem angličtina a tak je rozhodčí soud znám také jako „Court of arbitration for sport in Lausanne (CAS)“. V České republice je znám spíše pod anglickou zkratkou „CAS“.

olympijské hry. Konečně budou také v této části analyzovány spory vzniklé při konání Letních olympijských her v Londýně (dále také jen „LOH 2012“) a Zimních olympijských hrách v Soči (dále také jen „ZOH 2014“).

6.2. Počátky Ad hoc divize

Ad hoc divize Sportovního arbitrážního soudu v Lausanne (dále také jen „Ad hoc CAS“) je zvláštním útvarům pro řešení sportovních sporů. CAS je stálým rozhodčím soudem založeným dle švýcarského práva. Jeho sídlem je švýcarské Lausanne³²⁸. Vzhledem k tomu, že na zřízení CAS a později subjektu, který zajišťuje jeho chod, se hlavní měrou podílel Mezinárodní olympijský výbor (dále také jen „MOV“), není velkým překvapením, že CAS rozhoduje také spory vzniklé v souvislosti s olympijskými hrami. Na druhou stranu ovšem není existence Ad hoc CAS spojena s CAS od samého počátku.

Rokem, od kterého se datuje existence CAS, je rok 1984. CAS, coby stálý rozhodčí soud, disponuje vlastním Řádem blíže upravujícím rozhodčí řízení.³²⁹ Od roku 1994, kdy došlo k podstatným organizačním změnám CAS, rozlišoval tento Řád dva druhy rozhodčího řízení a zřizoval pro ně v rámci své struktury odpovídající divize. Jednak šlo o řízení, jehož předmětem byla rozhodnutí orgánů sportovních organizací, a dále o ta řízení, ve kterých se projednávaly spory ze smluv. Od roku 1994 tak má CAS svou Odvolací rozhodčí divizi a Řádnou rozhodčí divizi. Každá z nich má svůj oddíl pravidel v Řádu CAS.

V roce 1996 však došlo poprvé k tomu, že vedle dvou výše zmíněných divizí bylo umožněno zřízení třetí divize CAS, a to Ad hoc CAS. Stalo se tak u příležitosti

³²⁸ Na rozdíl od běžné rozhodovací činnosti CAS mimo olympijské hry se v případě olympijských her může rozhodčí řízení před Ad hoc CAS řídit pouze Kapitolou 12 SZMPS upravující mezinárodní rozhodčí řízení.

³²⁹ http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/4962/5048/0/Code20201220_en_2001.01.pdf.

olympijských her konaných v Atlantě. Hlavním sídlem CAS je sice Lausanne, v současné době jsou ale zřízeny i pobočky v Sydney a New Yorku. Jedná se pouze o administrativní pobočky, jejichž zřízení neovlivňuje či neomezuje použitelnost Řádu CAS. V případě Ad hoc CAS však byla přijata speciální pravidla odlišná od Řádu CAS, jejichž účelem je upravit rozhodčí řízení probíhající v souvislosti s významnými sportovními akcemi a postihnout jejich zvláštnosti. Na rozdíl od divizí, které byly zřízeny v rámci CAS v roce 1994 a které působí uvnitř organizační struktury soustavně, Ad hoc CAS je divizí, jež je zřizována pouze po dobu trvání příslušné sportovní události. Takovými událostmi jsou pravidelně od roku 1996 olympijské hry, ale nejen ty. Ad hoc CAS bývá zřizován také při příležitosti mistrovství světa v kopané či jiných významných sportovních akcí. Při své činnosti rovněž Ad hoc CAS spolupracuje s místními advokátními komorami.³³⁰ Nejinak tomu bylo např. i během LOH 2012.³³¹

6.3. Řízení před Ad hoc divizí

Rozhodčí řízení před Ad hoc CAS je uzpůsobeno rozhodování sporů, ke kterým dochází v souvislosti s konáním významných sportovních událostí. CAS při těchto příležitostech působí přímo v místě akce, kde zřizuje Ad hoc CAS. Během LOH 2012 bylo sídlo Ad hoc CAS umístěno v hotelu nacházejícím se mimo olympijskou vesnici.³³² Ad hoc CAS v Londýně byl složen z dvanácti rozhodců a dvou spolupředsedů. Administrativu měl na starosti generální tajemník.³³³

Členové Ad hoc CAS v Londýně se řídili Rozhodčími pravidly pro olympijské hry (dále také jen „Pravidla“).³³⁴ Ustanovení obsažená v těchto Pravidlech se liší od ustanovení v Řádu CAS. Jaký je však vztah mezi ustanoveními obsaženými

³³⁰ Zagklis, A.: The CAS Ad Hoc Division at the XX Olympic Winter Games in Turin. The International Sports Law Journal 3-4/2006, str. 50.

³³¹ http://www.sportresolutions.co.uk/core/core_picker/download.asp?id=771&filetitle=London+2012+Pr+o+Bono+Service+Member+Handbook.

³³² <http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/6042/5048/0/London20-20General20Media20Release.pdf>.

³³³ Tamtéž.

³³⁴ http://www.tascas.org/d2wfiles/document/422/5048/0/RULES20OG20FOR20LONDON20201220_ENG_.pdf.

v Pravidlech a v Řádu CAS? Ustanovení čl. 23 Pravidel odkazuje v této otázce mimo jiné na čl. S6 odst. 1 Řádu, z něhož vyplývá, že Pravidla jsou součástí Řádu, a to navzdory tomu, že jde o formálně oddělený dokument. Z povahy věci plyne, že Ad hoc CAS se musí řídit ustanoveními Pravidel, jakožto normami speciálními. Pokud jde o záležitosti, které nejsou v Pravidlech upraveny, ale jsou upraveny v Řádu a zároveň nejsou v rozporu s Pravidly, je otázka, zda je možné podle takových ustanovení Řádu postupovat či nikoliv. Je zde třeba poukázat na názor, že taková pravidla nejsou závazná, rozhodci se však jimi mohou inspirovat.³³⁵

Stejně jako to platí pro každé jiné rozhodčí řízení, také v případě řízení před Ad hoc CAS je základem toho, aby se rozhodci mohli sporem zabývat, rozhodčí smlouva. Dříve, než však může být tato smlouva uzavřena, musí být zřejmé, kterých sporů se má týkat. Zde je nutno pamatovat na to, že CAS patří mezi specializované rozhodčí soudy. Tomu odpovídá i vymezení sporů, kterými se může zabývat. Nejenže CAS jako celek se dle svého Řádu nemůže zabývat libovolným sporem, ale půjde-li o olympijské hry, uplatní se další zúžení možnosti rozhodovat, protože Pravidla závazná pro Ad hoc CAS jsou restriktivnější, nežli je v tomto ohledu Řád.

Oproti čl. R27 Řádu CAS, který umožňuje CAS řešit spory, jež stručně řečeno jakýmkoliv způsobem souvisí se sportem, čl. 1 Pravidel takto širokou možnost Ad hoc CAS nedává. Ustanovení čl. 1 Pravidel zaprvé odkazem stanoví, že musí jít o spory vymezené v čl. 61 Olympijské charty (dále také jen „Charta“). Těmi jsou jednak spory týkající se aplikace či výkladu některých rozhodnutí MOV a jednak veškeré spory vzniklé během olympijských her nebo v souvislosti s nimi.

K tomu je možno učinit poznámku, že v čl. 61 Charty se odkazuje na Řád CAS, přitom ale v těchto sporech bude postupováno dle Pravidel Ad hoc CAS. Druhá podmínka stanovená čl. 1 Pravidel upřesňuje vymezení obsažené v čl. 61 Charty a plyne

³³⁵ Kaufmann-Kohler, G.: *Arbitration at the Olympics: Issues of Fast-track Dispute Resolution and Sports Law*. The Hague: Kluwer Law International, 2001, str. 43.

z ní, že musí jít o spory vzešlé během olympijských her nebo v době deseti dní před jejich zahájením. Poslední omezení se vztahuje na situace, kdy má být předmětem rozhodčího řízení rozhodnutí Mezinárodního olympijského výboru, národního olympijského výboru, mezinárodní federace nebo organizačního výboru olympijských her. V takovýchto případech musí navrhovatel vyčerpat všechny opravné prostředky, které mu poskytují pravidla pro něj závazná, ledaže by to časové důvody nedovolovaly.

Ad hoc CAS tak může rozhodovat spory mající souvislost s olympijskými hrami, jež vznikly během jejich konání či deset dní před jejich zahájením a u kterých byly vyčerpány vnitřní opravné prostředky, je-li předmětem sporu rozhodnutí sportovní organizace. V ustanovení čl. 1 Pravidel sice není výslovně stanoveno, že předmětem sporu musí být pouze rozhodnutí sportovní organizace, v praxi jím však zásadně bývá.³³⁶

Zcela zřejmé nemusí být ani to, jak posuzovat spory, ke kterým došlo před konáním samotných her. Pravidly je zde stanovena lhůta deseti dní předcházejících zahájení her. Proto byl také Ad Hoc CAS zřízen již k 17. červenci 2012 a nikoliv až při zahájení her.³³⁷ Zásadní otázkou v souvislosti s desetidenní lhůtou je, která fáze sporu musí do této lhůty spadat. Má se jednat o okamžik, ve kterém spor prvotně vzniká, nebo stačí, když do lhůty deseti dní spadá některá z následujících fází sporu či některé z následujících rozhodnutí v rámci sportovní organizace?

Souhlasím v této věci s názorem podepřeným rozhodovací činností CAS, že rozhodným je okamžik podání žaloby k Ad hoc CAS. Do té doby totiž není stále jisté, zda spor, který již trvá, se stane sporem i z pohledu Ad hoc CAS.³³⁸ Vráťm-li se k výše položené otázce, tak Ad hoc CAS může rozhodovat spory, k jejichž vzniku došlo daleko

³³⁶ K tomu blíže viz Zagklis, A.: The CAS Ad Hoc Division at the XX Olympic Winter Games in Turin. The International Sports Law Journal 3-4/2006, str. 50.

³³⁷ <http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/6042/5048/0/London20-20General20Media20Release.pdf>.

³³⁸ Viz Zagklis, A.: The CAS Ad Hoc Division at the XX Olympic Winter Games in Turin. The International Sports Law Journal 3-4/2006, str. 51.

dříve, než deset dní před zahájením olympijských her. Podmínkou však je, aby poslední den lhůty, ve které může být žaloba podána dle rozhodčí smlouvy, Řádu, nebo relevantních pravidel sportovní organizace, spadal do období deseti dní před zahájením her.

Podle znění Pravidel sice Ad hoc CAS může rozhodovat spory mající souvislost s olympijskými hrami, ve skutečnosti se ovšem i zde, stejně jako je tomu také při rozhodování CAS, aplikuje výjimka týkající se sporů výhradně sportovní povahy. Ve sporech tohoto druhu nemá žalobce v naprosté většině případů šanci uspět. Problematicke sporů výhradně sportovní povahy je věnováno velké množství rozhodčích nálezů a soudních rozhodnutí.

Na LOH 2012 byl příkladem sporu tohoto typu, o kterém rozhodoval Ad hoc CAS, spor mezi Švédskou triatlonovou federací a Švédským olympijským výborem na jedné straně a Mezinárodní triatlonovou unií na straně druhé.³³⁹ Švédové se dožadovali udělení zlaté medaile jejich sportovkyni, o jejímž konečném pořadí v závodě rozhodovala až cílová fotografie. Namítali, že při posuzování fotografie nebylo rozhodčím postupováno podle pravidel. Za předmět sporu tedy považovali porušení či neaplikování pravidel. Ad hoc CAS však v souladu se svým dlouhodobým postojem rozhodl tak, že se v daném případě jednalo o otázku výhradně sportovní povahy a nemohlo být ani uvažováno o výjimce z tohoto pravidla umožňující i v takovém případě žalobě vyhovět, kterou by byl svévolný postup rozhodčího či postup se škodlivým záměrem.

Ukázkou, zajímavou rovněž z pohledu českého sportovního fanouška, na které může být demonstrováno porušení výhradně sportovních pravidel a také nutné vyčerpání opravných prostředků poskytnutých příslušnými pravidly před podáním žaloby k Ad hoc CAS, je diskvalifikace české překážkářky v běhu na 400 metrů

³³⁹ Rozhodčí nález CAS OG 12/10.

překážek. Česká běžkyně byla diskvalifikována pro údajně chybné překonání překážky.³⁴⁰ Těžko si lze představit lepší příklad porušení pravidla, které slouží výhradně regulárnímu průběhu samotného závodu.³⁴¹ Česká běžkyně podala proti diskvalifikaci protest ihned po jejím oznámení. Po tomto prvním protestu, který byl podán v souladu s příslušnými pravidly, bylo rozhodnutí o diskvalifikaci hlavním rozhodčím změněno. Ačkoliv by z důvodu porušení výhradně sportovního pravidla neměla být žaloba před Ad hoc CAS v této věci úspěšná, byl by zde alespoň částečně splněn jiný základní předpoklad projednání věci před Ad hoc CAS, a to využití opravného prostředku poskytovaného pravidly.

Jestliže je zahájeno rozhodčí řízení před Ad hoc CAS, Pravidla obsahují vedle již výše rozebraných i další rozdíly oproti Řádu. Spory jsou rozhodovány rozhodci, kteří byli k tomuto účelu vybráni ze seznamu rozhodců CAS. Jak již bylo rovněž uvedeno výše, na LOH 2012 bylo vybráno dvanáct rozhodců a 2 spolupředsedové, jejichž úkolem bylo mimo jiné vytvářet jedno či tříčlenné panely pro rozhodování jednotlivých sporů. Účastníci řízení před Ad hoc CAS jsou osvobozeni od poplatků. Výdaje na zastoupení a např. na pořízení tlumočníka si však účastníci hradí sami.

Rozdílné oproti rozhodčím řízením vedeným na základě Řádu před CAS je i právo, kterým se rozhodci řídí při rozhodování sporu. Podle čl. 17 Pravidel jsou rozhodci vázáni Olympijskou chartou, příslušnými sportovními pravidly, obecnými právními principy a právem, které uznají za vhodné. Klíčovou zásadou celého rozhodčího řízení před Ad Hoc CAS je zásada rychlého projednání sporu. Spory musí být zásadně rozhodnuty během dvaceti čtyř hodin. S touto zásadou úzce souvisí další pravidlo, které rozhodcům umožňuje takříkajíc převést řízení probíhající v souladu s Pravidly před Ad hoc CAS na řádné řízení probíhající dle Řádu před CAS.

³⁴⁰ K porušení traťových pravidel viz též např. Blackshaw, I.: Lewis Hamilton Loses Formula One Time Penalty Appeal: Was Justice Done? *The International Sports Law Journal* 3-4/2008, str. 154.

³⁴¹ Samozřejmě ovšem, že vždy, a to i v případech jako je tento, je možné poukazovat na to, že nebylo porušeno výhradně sportovní pravidlo, ale zprostředkovaně bylo porušeno i pravidlo jiné, nebo že bylo zasaženo do práv sportovce garantovaných zákonem.

6.4. Spory rozhodované během olympijských her

Bylo by chybou domnívat se, že většina sporů, které jsou řešeny před Ad hoc CAS, se týká porušení dopingových pravidel. Ve skutečnosti je tomu právě naopak.³⁴² Jestliže předchozí podkapitoly pojednávaly o základních znacích rozhodčího řízení před Ad hoc CAS, pak je nyní třeba si říci, kolika sporů konkrétně se toto týkalo. Na LOH 2012 bylo Ad hoc CAS projednáno celkem jedenáct sporů, z toho dva byly rozhodnuty ve lhůtě deseti dnů před zahájením her. Rozhodčí nálezy je možné nalézt v elektronickém archivu CAS.³⁴³ Z jedenácti sporů pouze dva žalobci uspěli a jeden uspěl částečně. Devět sporů se týkalo možnosti zúčastnit se závodů. Dva spory měly vztah k průběhu samotných závodů. Dopingu se týkaly tři spory. Během ZOH 2014 došlo před Ad hoc CAS k řešení čtyř sporů³⁴⁴. Bližší pozornost si však zasluhují zejména dva spory. Shodou okolností jsou to dva z oněch tří dopingových sporů. Důvodem je to, že oba mají úzký vztah k České republice. A nejen to, oba spory se týkaly jediného českého sportovce. Byl jím český kajakář a bronzový medailista z LOH 2012, Jan Štěrba.

Oba dva spory vycházely ze stejného skutkového základu. Kajakář Štěrba byl na jednom z posledních předolympijských závodů pozitivně testován na přítomnost sporné látky. Antidopingový orgán Mezinárodní kanoistické federace³⁴⁵ (dále také jen „MKF“) mu na základě toho udělil trest zákazu činnosti v takové délce, že by se nemohl zúčastnit LOH 2012. Nadřízený orgán v rámci federace však toto rozhodnutí zrušil. V tom okamžiku byl Štěrba opět způsobilý se LOH 2012 zúčastnit. Rozhodl se však k neobvyklému kroku, když podal žalobu k Ad hoc CAS. Předmětem této žaloby bylo rozhodnutí, které ho zbavovalo obvinění z dopingů. Žalovaným subjektem však nebyla MKF, ale místo ní Světová antidopingová agentura³⁴⁶ (dále také jen „WADA“). Štěrba

³⁴² Viz např. Di Pietro, D.: The Ad Hoc Division of the Court of Arbitration for Sport at the Athens 2004 Olympic Games – An Overview. *The International Sports Law Journal* 3-4/2005, str. 23.

³⁴³ Rozhodčí nálezy je možné nalézt v elektronickém archivu CAS - <http://www.tas-cas.org/recent-decision>.

³⁴⁴ Bližší viz [http://www.carrard-associes.ch/public/pdf/Sochi%20Case%20Law%20\(final\).pdf](http://www.carrard-associes.ch/public/pdf/Sochi%20Case%20Law%20(final).pdf).

³⁴⁵ International Canoe Federation.

³⁴⁶ World Anti-Doping Agency (WADA).

se chtěl svou žalobou domoci potvrzení zmiňovaného rozhodnutí ze strany Ad hoc CAS. Důvodem byla obava, že MKF navzdory svému rozhodnutí neschválí účast kajakáře na LOH 2012 a rozhodnutí se pokusí ještě změnit.

Ad hoc CAS rozhodl následující den poté, kdy mu žaloba byla 28. července 2012 doručena.³⁴⁷ Žaloba byla zamítnuta. Důvodem bylo to, že žalobce nesplňoval požadavek plynoucí z rozhodovací praxe CAS a z ustanovení Pravidel, kterým je to, že žalobci musí být napadeným rozhodnutím způsobena újma. Tak tomu ale v rozhodovaném případě nebylo. Druhým důvodem, kterým se sice Ad hoc CAS blíže nezabýval, který by ale rovněž vedl k neúspěchu žaloby, bylo to, že WADA se nijak na předmětném rozhodnutí nepodílela a tak by nebyly v jejím případě splněny podmínky pasivní legitimace.

Štěrba však měl pravdu v tom, že MKF nebyla se svým rozhodnutím spokojena a skutečně podala žalobu k Ad hoc CAS, přičemž jejím předmětem byl návrh na zrušení rozhodnutí svého vlastního orgánu, což je opět možné považovat za nikoliv obvyklý krok. Žaloba byla podána ve stejný den, kdy bylo vyneseno předchozí rozhodnutí Ad hoc CAS a na straně žalovaného byl tentokrát sám kajakář. Pokud jde o lhůtu dvaceti čtyř hodin pro rozhodnutí, tak v tomto případě naplněna nebyla, protože žaloba byla podána 29. července 2012 a rozhodnuto bylo až 1. srpna 2012. Personální složení rozhodčího panelu bylo stejné jako v prvním případě.

Ad hoc CAS tentokrát žalobu nezamítl a místo toho jí částečně vyhověl.³⁴⁸ Zaprvé bylo rozhodnuto, že sporná látka patří mezi látky zakázané. Zadruhé bylo shledáno, že bylo porušeno antidopingové pravidlo. Vzhledem k okolnosti, že sportovec nejednal s úmyslem získat sportovní výhodu a byl současně v dobré víře, že doplněk stravy, který užíval a jehož užíváním se netajil, neobsahuje zakázané látky, bylo uloženo jako trest pouhé napomenutí. Zůstává otázkou, zda přesto neměl Ad hoc CAS

³⁴⁷ Rozhodčí nález CAS OG 12/05.

³⁴⁸ Rozhodčí nález CAS OG 12/07.

žalobu spíše zamítnout, a to z obdobného důvodu jako v prvním případě, tedy proto, že žalobce nemůže být napadeným rozhodnutím dotčen, protože byl tím, kdo jej sám vydal.

6.5. Shrnutí

Mezi hlavní charakteristické znaky Ad hoc CAS patří především ta skutečnost, že byla přijata speciální pravidla odlišná od Řádu CAS, jejichž účelem je upravit rozhodčí řízení probíhající v souvislosti s významnými sportovními akcemi a reflektovat jejich zvláštnosti. V rámci konání olympijských her existuje významný zájem na vyřešení sporů v co možná nejkratší době, proto je jedním z významných pravidel to, že spory musí být zásadně rozhodnuty během dvaceti čtyř hodin.

VII. ZÁVĚR

K pojmu mezinárodní sportovní spor

Problematika řešení mezinárodních sportovních sporů spadá primárně do oblasti mezinárodního práva soukromého. V rámci analýzy konceptu mezinárodního sportovního sporu je poukázáno na několik klíčových, více či méně problematických bodů, resp. oblastí. Již ze samotného označení tohoto konceptu vyplývají dva podstatné body, kterými jsou na jedné straně vymezení sportu, a to včetně souvisejících pojmů, jako např. sportovec nebo profesionální sport, na straně druhé se pak jedná o určení mezinárodní roviny určitého sporu. Pokud jde o první oblast, tedy o vymezení sportu a dalších souvisejících pojmů, je nezbytné na prvním místě uvést neexistenci jednotného přístupu k relevantní terminologii. Různá teoretická pojetí navíc nemusejí být reflektována v platných předpisech. Typickým příkladem může být vymezení profesionálního sportu, resp. profesionálních sportovců. Mnohdy je na jednotlivých sportovních organizacích, aby stanovily pomyslné mantinely, v rámci nichž budou na vztahy uvnitř nich vznikající dopadat specifické normy. Spornou je především v České republice otázka právního postavení profesionálních sportovců. Při rozhodování mezinárodních sportovních sporů může vystupovat celá řada orgánů, resp. entit. Může se jednat o soustavu obecných soudů, ad hoc rozhodce či stálé rozhodčí soudy, osoby vystupující v rámci různých druhů alternativního řešení sporů, případně o vnitřní orgány jednotlivých sportovních organizací. Mezinárodní povaha sportovního sporu může spočívat v několika různých aspektech. V tomto kontextu se hovoří o mezinárodním prvku, který lze v oblasti sportu nejčastěji spatřovat v subjektech sporu, v předmětu sporu, v procesní stránce sporu, případně v jiné okolnosti.

K řešení sporů na úrovni sportovních organizací

Pokud jde o povahu organizovaného sportu v České republice, resp. v jiných zemích, je nezbytné si na prvním místě uvědomit, že se náhled jednotlivých právních řádů na tuto oblast jak z historické perspektivy, tak z pohledu současnosti poměrně významně liší. Analýzou relevantních hmotněprávních a procesněprávních norem lze

dospět k závěru, že sportovní organizace mají v České republice povahu soukromoprávních entit, stejně jako spory rozhodované ve vztahu k nim. Podobnou optikou nahlíží na sportovní organizace celá řada významných států, mezi nimiž hraje klíčovou roli Švýcarsko. V zemích právní oblasti common law je povaha těchto organizací sporná. Některé státy, resp. jejich soudy naopak nahlízejí na postavení sportovních organizací spíše optikou veřejnoprávní, jejich typickým příkladem je Francie či Portugalsko. Dalším s tím souvisejícím podstatným aspektem jsou způsoby řešení sporů uvnitř sportovních organizací, které se rovněž odvíjejí od právního řádu, kterým se ta či ona sportovní organizace řídí. V zásadě mohou být rozlišovány právní řády, které řešení sporů uvnitř sportovních organizací upravují výslovně, a právní řády, které ponechávají úpravu řešení sporů uvnitř sportovní organizace na organizaci samotné. Existuje poměrně velké množství zásad ovlivňujících postavení účastníků řízení a jeho spravedlivý průběh. Některé zásady by se měly uplatňovat ve všechruzích sportovních sporů, jiné nacházejí uplatnění jen v některých z nich. Z hlediska aplikace jednotlivých zásad procesní spravedlnosti lze rozlišovat především řízení disciplinární včetně dopingových a řízení ostatní.

K povaze sportovního rozhodčího řízení

Základními kritérii, která by mělo splňovat každé rozhodčí řízení, včetně sportovního, je jeho nestrannost a nezávislost. Sportovní rozhodčí řízení může probíhat před stálým sportovním rozhodčím soudem, nebo také pouze jako rozhodčí řízení ad hoc. Stálý sportovní rozhodčí soud může být současně i interním orgánem sportovní organizace, a to bez ohledu na to, zda se jedná o národní či mezinárodní sportovní organizaci. Při úpravě sportovního rozhodčího řízení by měla být ve státech, kde se rozlišuje, zohledněna právní úprava mezinárodního i vnitrostátního rozhodčího řízení, jelikož obvykle mohou být v rámci sportovních rozhodčích řízení posuzovány spory s mezinárodním prvkem i bez něj. Nejvýznamnějším stálým sportovním rozhodčím soudem je Sportovní arbitrážní soud v Lausanne, který byl zřízen v souladu se švýcarskou právní úpravou rozhodčího řízení. Řízení před ním probíhá obvykle dle zákona upravujícího mezinárodní rozhodčí řízení, přičemž ale není vyloučen ani postup dle právní úpravy rozhodčího řízení vnitrostátního. Aktuální švýcarská právní úprava,

ačkoliv neobsahuje zvláštní normy sportovního rozhodčího řízení, je evidentně natolik dostačujícím právním základem, aby na jejím základě mohl fungovat celosvětově nejuznávanější sportovní rozhodčí soud. Oproti tomu je možné postavit novou českou právní úpravu rozhodčích komisí spolků, kterou lze sice považovat za zvláštní úpravu rozhodčího řízení, která ovšem přináší i některé významné nejasnosti týkající se vymezení řízení před rozhodčí komisí spolku vůči řízení dle obecné právní úpravy rozhodčího řízení. V tomto ohledu lze především doporučit vyjasnění podmínek nestrannosti a nezávislosti rozhodčích komisí spolků. Sportovní rozhodčí řízení probíhají samozřejmě i v jiných zemích, přičemž jsou často inspirována podmínkami rozhodčího řízení před Sportovním arbitrážním soudem v Lausanne.

K arbitrabilitě

Přípustností rozhodčí smlouvy, resp. rozhodčího řízení při řešení určitých sporů je zapotřebí se zabývat také v oblasti sportu. Průkopníkem vymezování arbitrovatelných sporů ve sportovní oblasti je CAS. Ten není omezován restriktivními podmínkami stanovenými zákonodárcem, jelikož jediným limitem v oblasti mezinárodního rozhodčího řízení je potřeba přítomnosti majetkové aspektu v příslušném předmětu sporu. CAS běžně řeší spory dopingové a jiné disciplinární povahy, spory týkající se účasti na sportovní soutěži a spory z oblasti smluvního práva, týkající se přestupů, profesionálních smluv či jiných závazků. Naopak zcela výjimečně může být rozhodováno o sporech čistě sportovní povahy, ke kterým dochází takřikajíc přímo na hřišti. Problémy nastávají v případech, kdy jsou aplikovány normy švýcarského či zahraničního veřejného pořádku, které jsou v rozporu s běžnou rozhodovací praxí CAS. Vedle CAS vymezují okruh sporů, kterými jsou oprávněni se zabývat také další sportovní rozhodčí soudy. Je zřejmé, jakým směrem se oproti CAS ubírá, resp. je omezena arbitrabilita např. v případě basketbalového rozhodčího soudu.

K rozhodčím smlouvám v oblasti sportu

Rozhodčí smlouvy jsou v oblasti sportu uzavírány dvojím základním způsobem. Jednak v podobě rozhodčí doložky, resp. neomezeného kompromisu obsaženého v pravidlech sportovní organizace, nebo v podobě doložky, resp. neomezeného kompromisu obsaženého ve smlouvě, nebo licenčním či registračním dokumentu. Je to první z výše uvedených způsobů uzavírání rozhodčích smluv, který byl, resp. je ve zvýšené míře předmětem posuzování ze strany soudů obecných či rozhodčích, co se týče platnosti takto uzavřených rozhodčích smluv.

Vzhledem k mezinárodnímu charakteru organizovaného sportu a dominantní úloze Sportovního arbitrážního soudu v Lausanne je rozhodující, jaký postoj zaujímá k rozhodčím smlouvám ve sportu švýcarské právo, resp. rozhodovací praxe švýcarského Nejvyššího soudu a Sportovního arbitrážního soudu v Lausanne. Na základě švýcarského právního řádu doplněného o příslušnou rozhodovací praxi je možné shrnout, že za platně uzavřené rozhodčí smlouvy jsou považovány rozhodčí doložky obsažené ve sportovních pravidlech, a to jakožto nabídky rozhodčích smluv, které jsou přijaty tím, že se příslušný sportovní subjekt zaváže tato pravidla dodržovat, aniž by bylo potřeba přítomnost rozhodčí doložky v pravidlech výslovně zmiňovat. Takto uzavírané rozhodčí smlouvy jsou platné z hlediska švýcarského práva, Sportovní arbitrážní soud v Lausanne z nich dovozuje svou pravomoc k řešení sporů a tyto smlouvy tak zavazují sportovní subjekty, bez ohledu na stát jejich původu, tedy i sportovní subjekty v České republice.

Samotná platnost rozhodčích smluv ovšem může být posuzována při různých příležitostech i v jiných zemích než jen ve Švýcarsku, a není vyloučeno, že v nich jako na platné pohlíženo nebude. Z tohoto důvodu je nejjistější variantou uzavření výslovné rozhodčí smlouvy v písemné formě, a to i v těch případech, kdy již je rozhodčí doložka obsažena ve sportovních pravidlech.

Švýcarská právní úprava je známá svou otevřeností vůči řešení sporů prostřednictvím rozhodčího řízení a i když samotné zákonné normy upravující náležitosti rozhodčích smluv a další otázky rozhodčího řízení nejsou zdaleka vyčerpávající, rozhodovací praxe případné mezery vhodným způsobem vyplňuje a žádných zásadních změn v samotné právní úpravě tak není třeba. Pokud se jedná o právní úpravu rozhodčích smluv v České republice, s ohledem na čerstvou právní úpravu rozhodčích komisí spolků lze pouze konstatovat, že problematiku formálních a ostatních náležitostí rozhodčích smluv v oblasti sportu zásadním způsobem nevyjasňuje.

K vlastnímu průběhu rozhodčího řízení před CAS

Stěžejním předpisem pro vedení rozhodčího řízení před CAS je jeho Řád, resp. Řád CAS, který je jeho čistě procesní částí. Tento řád má svou oporu v právní úpravě mezinárodního rozhodčího řízení obsažené v ŠZMPS. To platí, minimálně z pohledu samotného švýcarského práva a práva australského, i tehdy, když rozhodci CAS vydávají rozhodčí nález fyzicky mimo území Švýcarska. Tento názor ovšem nemusejí sdílet všechny státy. Rozhodčí řízení před CAS probíhá buďto v režimu tzv. řádného rozhodčího řízení, nebo odvolacího rozhodčího řízení, které směřuje proti určitému rozhodnutí některé ze sportovních organizací. Jednou ze zvláštností CAS je poslední roky skutečnost, že rozhodci vedení na seznamu rozhodců CAS nemohou zastupovat účastníky v řízení probíhajícím před CAS.

K soudnímu a alternativnímu způsobu řešení sportovních sporů

Jak soudní, tak alternativní způsoby řešení sporů nepatří mezi nejrozšířenější způsoby řešení sporů. První možná až zbytečně nahánějí hrůzu, druhé naopak respektu požívají až příliš málo. Zásahy soudní moci se ve sportovní oblasti připouštějí obvykle až v krajních okamžicích, kdy např. dochází k projevům zneužívající libovůle při rozhodovací činnosti uvnitř sportovní organizace, nebo také v případech, kdy svá oprávnění překročí např. rozhodčí soudy. Ačkoliv např. samotný CAS nabízí vedle

rozhodčího řízení rovněž řízení mediační, úspěch tohoto způsobu řešení sporů není s úspěchem rozhodčího řízení vůbec srovnatelný. Alternativní způsoby řešení sportovních sporů a sporů vůbec sklízí úspěchy spíše v zámorí.

K olympijským hrám a řešení sporů

Samostatná část práce byla věnována rozhodování sporů vznikajících v souvislosti s pravidelným konáním olympijských her, a to z toho důvodu, že tyto v současné době představují pro celou řadu sportovců nejvyšší dosažitelnou metu, s čímž úzce souvisí zájem široké veřejnosti. Skutečnost, že spory vznikající v rámci konání olympijských her bývají často středem mediální pozornosti, je důvodem eminentního zájmu na jejich rychlém a efektivním vyřešení. Především tyto impulsy vedly CAS k vytvoření zvláštní, třetí divize s označením Ad hoc CAS. Podstatnými rysy Ad hoc CAS jsou jednak skutečnost, že se i přes název jedná o institucionální rozhodčí řízení a zejména to, že se Ad hoc CAS řídí vlastními pravidly do určité míry odlišnými od pravidel obsažených v Řádu CAS. Významná část této kapitoly byla věnována srovnání Pravidel Ad hoc a pravidel obsažených v Řádu CAS. Mezi hlavní rozdíly Ad hoc CAS oproti ostatním divizím CAS patří v první řadě skutečnost, že spory v rámci Ad hoc CAS bývají řešeny přímo v místě konání olympijských her. Dalším specifikem je časová provázanost existence sporu ve vztahu ke konání olympijských her. Následuje analýza některých dalších specifík rozhodovací činnosti Ad hoc CAS, kterými jsou např. osvobození účastníků od poplatků, otázka personálního zabezpečení samotného rozhodování rozhodci, problematika rozhodného práva a úprava zásad řízení. Na závěr této části práce byly uvedeny některé konkrétní případy rozhodované v poslední době před Ad hoc CAS.

SHRNUTÍ

Mezinárodní povaha sportovního sporu může spočívat v několika různých aspektech. V tomto kontextu se hovoří o mezinárodním prvku, který lze v oblasti sportu nejčastěji spatřovat v subjektech sporu, v předmětu sporu, v procesní stránce sporu, případně v jiné okolnosti.

Problematika soukromoprávní či veřejnoprávní povahy řešení sporů v rámci sportovních organizací má stěžejní význam z toho důvodu, že pouze za podmínky připuštění soukromoprávní povahy těchto sporů je možné uvažovat o použitelnosti norem mezinárodního práva soukromého. Analýzou relevantních hmotněprávních a procesněprávních norem lze dospět k závěru, že sportovní organizace mají v České republice povahu soukromoprávních entit, stejně jako spory rozhodované ve vztahu k nim. Podobnou optikou nahlíží na sportovní organizace celá řada významných států, mezi nimiž hraje klíčovou roli Švýcarsko. V zemích právní oblasti common law je povaha těchto organizací sporná. Některé státy, resp. jejich soudy naopak nahlízejí na postavení sportovních organizací spíše optikou veřejnoprávní, jejich typickým příkladem je Francie či Portugalsko.

Existuje poměrně velké množství zásad ovlivňujících postavení účastníků řízení a jeho spravedlivý průběh. Některé zásady by se měly uplatňovat ve všech druzích sportovních sporů, jiné nacházejí uplatnění jen v některých z nich. Z hlediska aplikace jednotlivých zásad procesní spravedlnosti lze rozlišovat především řízení disciplinární včetně dopingových a řízení ostatní.

Samotná skutečnost, že určitý orgán řešení sportovních sporů je vnitřním orgánem některé ze sportovních organizací, nevylučuje, aby tento orgán byl současně i stálým rozhodčím soudem, nebo aby, i pokud by stálým rozhodčím soudem nebyl,

řízení před ním probíhající bylo rozhodčím řízením. Tento závěr platí jak pro národní, tak i mezinárodní sportovní organizace.

Spory, které mohou být řešeny v mezinárodním sportovním právu, je možné členit především na spory disciplinární povahy včetně sporů dopingových a spory ostatní, mezi které spadají např. spory týkající se účasti na sportovních soutěžích či spory smluvní povahy.

V mezinárodním sportovním právu je klíčová právní úprava rozhodčích smluv ve Švýcarsku, a to především v souvislosti s rozhodovací činností CAS, jakožto nejvýznamnější světové sportovní rozhodčí instituce. Spíše než vlastní obsahové náležitosti rozhodčích smluv je v praxi potřeba řešit formální stránku smluv a způsob a souhlas s jejich uzavíráním. Samotná zákonná úprava rozhodčí smlouvy v mezinárodním rozhodčím řízení je stručná a pro platné uzavření smlouvy vyžaduje použití takových prostředků, které umožňují zachycení její písemné podoby.

Rozhodčí doložky, jejichž vzorové znění sportovním subjektům nabízí CAS na svých webových stránkách, jsou považovány za nabídku k uzavření rozhodčí smlouvy a za dostačující akceptaci je považován souhlas sportovce s pravidly jako celkem, aniž by musel být dán výslovný souhlas s rozhodčí doložkou samotnou.

Rozhodčí řízení před CAS má celou řadu specifik. Na prvním místě je třeba uvést členění na řádné a odvolací rozhodčí řízení, dále se jedná především o nemožnost rozhodců zapsaných u CAS na seznamu rozhodců zastupovat účastníky v řízení před CAS. Charakteristické jsou rovněž vztahy mezi účastníky rozhodčího řízení a poměrně složitá situace pokud se jedná o účastníky odvolacího rozhodčího řízení.

Soudní a alternativní způsoby řešení sporů představují spíše okrajové mechanismy řešení sportovních sporů, přesto je nutné zdůraznit především úlohu soudů při kontrole spolkového rozhodování a jejich případné rušení či neuznání rozhodčích nálezů.

Za účelem zvýšení rychlosti a efektivity rozhodování sporů během nejvýznamnějších sportovních událostí došlo v roce 1996 u příležitosti olympijských her konaných v Atlantě k založení zvláštní divize Ad hoc CAS, která se od této doby pravidelně zabývá jejich rozhodováním, avšak nutno dodat, že se s činností Ad hoc CAS lze setkat také v případě jiných sportovních událostí. Nutno podotknout, že i přes název této divize se stále jedná o rozhodčí řízení institucionální. Mezi hlavní charakteristické znaky Ad hoc CAS patří především ta skutečnost, že byla přijata speciální pravidla odlišná od Řádu, jejichž účelem je upravit rozhodčí řízení probíhající v souvislosti s významnými sportovními akcemi a reflektovat jejich zvláštnosti.

SUMMARY

The international nature of sports dispute may consist in several different aspects. In this context, we talk about international element, which can be in sport most often seen in subjects of the dispute, in object of the dispute, in procedural aspect of the dispute or in other circumstances.

The issue of private or public law nature of dispute resolution within sports organizations has a crucial importance for the reason that only admission of private law nature of these disputes is the condition to consider the applicability of the rules of the international private law. Analysis of the relevant substantive law and procedural law rules can reach the conclusion that sports organizations in the Czech Republic have the nature of private law entities, as well as disputes resolved in relation to them. Similarly looks at sports organizations a number of important countries, among which plays a key role Switzerland. In the countries of common law system the nature of these organizations is questionable. On the contrary, some states, respectively their courts look at the position of sports organizations rather through the lens of the public law, the typical example is France or Portugal.

There is a relatively large number of principles affecting the status of the parties and its fair treatment. Some principles should be applied in all kinds of sports disputes, others are used only in some of them. In terms of the application of individual principles of procedural fairness they can be distinguished especially disciplinary proceedings including doping proceedings and others.

The only fact that certain body that resolves sports disputes is an internal body of some of sports organizations does not preclude the fact that it may also be a permanent arbitration court or that, even if it was not a permanent arbitration court,

proceedings against him were an arbitration. This conclusion applies to both national and international sports organizations.

Disputes that can be solved within international sports law can be divided especially into disputes of disciplinary nature including doping disputes and other disputes, such as disputes relating to participation in sports competitions or contractual disputes.

In international sports law, there is a key legislation of arbitration agreements in Switzerland, especially in the context of the decision-making of the CAS, as the world's most important sports arbitration body.

Rather than own content requirements of arbitration agreements it is in practice necessary to solve formal aspects of contracts and the manner and the consent of their concluding. The very legislation of arbitration agreements in international arbitration is brief and it requires the use of such media which allow the recording of its writing to be valid.

The CAS offers arbitration clauses with their standard wording on its website. They are considered as an offer to conclude a contract and a sufficient acceptance is a consent of an athlete with the rules as a whole, without being given explicit consent to the arbitration clause itself.

The CAS arbitration has a variety of specifics. First of all it should be noted the division into regular and appellate arbitration. Furthermore, there is inability of arbitrators registered with the CAS on the list of arbitrators to represent parties in proceedings before the CAS. There are also specific relations between the parties to the

arbitration and rather complex situation with regard to the parties to the appellate arbitration.

Judicial and alternative resolution rather represent a marginal way of sports dispute resolution. However, it is necessary to emphasize the role of the courts when controlling federal decision making and their potential interference or non-recognition of arbitral awards.

In 1996, on the occasion of the Olympics held in Atlanta, in order to increase the speed and efficiency of resolution of disputes during the most important sports events it was established a special division of Ad hoc CAS. Since that time, it is regularly engaged in disputes resolving during Olympics, but it must be pointed out that it can be found also in other sporting events. It should be noted that despite the title of this division it is still an institutional arbitration. The main features of Ad hoc CAS include especially the fact that they have been adopted special rules different from the Order. A purpose of these rules is to modify the arbitration proceeding, in connection with major sporting events and to reflect their peculiarities.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

Seznam literatury:

- Bartsch, P.: The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006
- Beloff, M.: Finding out the Facts: The role of the Sports Disciplinary Tribunal. ISLR, 2/2002
- Beloff, M.: Is There a Lex Sportiva? International Sports Law Review, 3/2005
- Bělohávek, A., Rozehnalová, N., Černý, F.: Independence and Impartiality of Arbitrators 2014. Huntington: Juris, 2014
- Bělohávek, A.: Rozhodčí řízení v zemích Evropy: (včetně překladů předpisů o rozhodčím řízení a pravidel stálých rozhodčích soudů). Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2012
- Blackshaw, I.: Are Athletes Obligated to Accept the Jurisdiction of the Court of Arbitration for Sport Ad Hoc Division for Settling their Disputes at the Olympic Games? ISLJ, 1-2/2010
- Blackshaw, I.: ASA Judicial Training Day 16 May 2009. The Rules of Natural Justice: What Are They and Why Are They Important in Sports Disciplinary Cases? ISLJ, 1-2/2009
- Blackshaw, I.: CAS Provisional and Conservatory Measures: An Underutilised Resource. ISLJ, 1-2/2006
- Blackshaw, I.: Co-Branding in Sport: Conflicts and Some Possible Ways of Resolving them in Europe. ISLJ, 1-2/2006
- Blackshaw, I.: Doping Is a Sporting, Not an Economic Matter. ISLJ, 3-4/2005
- Blackshaw, I.: Fair Play on and off The Field of Play: Settling Sports Disputes Through the Court of Arbitration for Sport. ISLJ, 3-4/2006
- Blackshaw, I.: Lewis Hamilton Loses Formula One Time Penalty Appeal: Was Justice Done? ISLJ, 3-4/2008
- Blackshaw, I.: Sport and Mediation. ISLJ, 2/2002
- Blackshaw, I.: Sport, Mediation and Arbitration. The Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2009

- Bondallaz, J.: *Toute la jurisprudence sportive en Suisse*. Berne: Staempfli Editions, 2000
- Born, G.: *International Arbitration Law and Practice*. Kluwer Law International, 2012
- Bredow, J.: *The German Court of Arbitration for Sport – a contribution for strengthening sports law in Germany*. Yearbook on international arbitration, Vol. 1, 2010
- Brilliantova, A.: *Sport Arbitration as a Means of Considering Sport Disputes (Comparative-Legal Aspect)*. Russian Law: Theory and Practice, 1/2005
- Brodec, J.: *Pojem „evropský veřejný pořádek“ v judikatuře ESD a Ústavního soudu ČR*. Jurisprudence, 2006
- Carter, J.: *The Law of International Sports Disputes*, in Dixit, R.: *International Law: Issues and Challenges*. Serials Publications, 2009
- Cox, N., Schuster, A.: *Sport and the Law*. Dublin: First Law Limited, 2004
- Di Pietro, D.: *The Ad Hoc Division of the Court of Arbitration for Sport at the Athens 2004 Olympic Games – An Overview*. The International Sports Law Journal 3-4/2005
- Dogauchi, M.: *The Activities of the Japanes Sports Arbitration Agency*. ISLJ, 1-2/2005
- Engelbrecht, G.: *Sports Law – Worldwide Enforcement Power Switzerland*. ISLJ, 3-4/2007
- Gábriš, T.: *Športové právo*. Bratislava: Eurokódex, 2011
- Hamerník, P.: *Rozhodčí řízení u Arbitrážního soudu pro sport*. Právní rozhledy, 4/2007
- Hamerník, P.: *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012
- Harris, J.: *The Iakovos Tsakalidis Dispute Between the Phoenix Suns and Greek AEK Before the Court of Arbitration for Sport*. Dickinson Journal of International Law, Vol. 19, 2001
- Hayes, P.: *Current Problems in the Resolution of Sporting Disputes in Australia*. ISLR 2/2004
- Healey, D.: *Sport and the Law*, UNSW Press, 2005

- Hendrych, D. a kol.: Správní právo. Obecná část. 7. Praha: C. H. Beck, 2009
- Hlivák, M.: Postavenie a právomoc Rozhodcovského súdu Slovenského futbalového zväzu, in Jánošíková, L., Čorba, J.: Športové právo. Bratislava: Eurokódex, 2012
- Humphrey, T.: Dust in the Balance: The Use of Mediation to Resolve Disputes in Australian Sport. ISLR 1/2008
- Chevé, L.: La justice sportive. Paris: Gualino éditeur, 2012
- Kaufmann-Kohler, G.: Arbitration at the Olympics: Issues of Fast-track Dispute Resolution and Sports Law. The Hague: Kluwer Law International, 2001
- Kaufmann-Kohler, G., Bartsch, P.: The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006
- Kelly, E.: Judicial Review of Sports Bodies' Decisions: Comparable Common Law Perspectives. ISLR, 4/2011, str. 71, nebo Cox, N., Schuster, A.: Sport and the Law. Dublin: First Law Limited, 2004
- Kohler, G., Peter, H.: Formula 1 Racing and Arbitration: The FIA Tailor-Made System for Fast Track Dispute Resolution. Arbitration International, Vol. 17, No. 2, 2001
- Kohout, D.: Uplatnění zásad tzv. spravedlivého procesu v rámci orgánů občanských sdružení v oblasti sportu, in Sportovní právo. Praha: Auditorium, 2012
- Králík, M.: Právo ve sportu. Praha: Beck, 2001
- Kučera, Z.: Mezinárodní právo soukromé. Brno: Doplněk, 2009
- Kučera, V.: Specifické smluvní vztahy ve sportovním právu, in Sportovní právo. Praha: Auditorium, 2012
- Latty, F.: La Lex Sportiva: Recherche Sur Le Droit Transnational. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2007
- Loorbach, J.: Sport and Mediation in the Netherlands. International Sports Law Journal, 2/2002
- Maisonneuve, M.: L'arbitrage des litiges sportifs. LGDJ, 2011

- Marmayou, J.: The “Chambre Arbitrale du Sport” (CAS): a New Body for Dispute Settlement in French Sport. ISLJ, 1-2/2010
- Martens, D.: An Innovative System for Resolving Disputes in Sport (only in Sport?). ISLJ, 1-2/2011
- Mbaye, K.: Une Nouvelle Institution D’arbitrage: Le Tribunal Arbitral du Sport (TAS), in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006
- Meirim, J. M.: Justice, What Justice? ISLR, 2/2007
- Mitten, M., Opie, H.: “Sports law”: implications for the development of international, comparative, and national law and global dispute resolution. Bulletin TAS, 1/2012
- Mudgal, M.: Law and Sports in India, Development Issues and Challenges. New Delhi: LexisNexis, 2010
- Müller, Ch.: International Arbitration: A Guide to the Complete Swiss Case Law (Unreported and Reported). Schulthess, 2004
- Nafziger, J.: Dispute Resolution in the Arena of International Sports Competition. American Journal of Comparative Law, Vol. 50, 2002
- Nafziger, J.: International sports law. Ardsley, NY: Transnational Publishers, 2004
- Nafziger, J.: International Sports Law as a Process for Resolving Disputes. ICLQ 45, 1996
- Nafziger, J.: Lex Sportiva. ISLJ, 1-2/2004
- Patocchi, P. M., Scherer, M.: Swiss International Sports Arbitration Reports. Huntington: Juris Publishing, 2012
- Pauknerová, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé 2. vydání. C. H. Beck, 2013
- Pauknerová, M., Pfeiffer, M.: Mezinárodní mediace a české právo. Právní rozhledy, 1/2013
- Pauknerová, M., Růžicka, K.: Rekodifikované mezinárodní právo soukromé. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014

- Paulsson, J.: Arbitration of International Sport Disputes, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006
- Perry, G.: Dispute Resolution in Sport: New challenges, new options? ISLR, 1/2001
- Plantey, A.: Quelques Observations sur L'Arbitrage Sportif International. A propos d'un Recent Arret du Tribunal Federal Suisse, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006
- Poudret, J. F., Besson, S.: *Comparative Law of International Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2007
- Poudret, J. F., Besson, S.: *Droit comparé de l'arbitrage international*. Zurich: Schulthess, 2002
- Reeb, M.: The Role and Functions of the Court of Arbitration for Sport (CAS). ISLJ, 2/2002
- Rigozzi, A.: *L'arbitrage international en matière de sport*. Bâle: Helbing & Lichtenhahn, 2005
- Rogachev, D.: New Legislation on Sport in Russia. ISLJ, 1-2/2009
- Rozehnalová, N.: *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013
- Růžicka, K.: Neaplikování „Římů“ v tuzemském rozhodčím řízení. Právní fórum, 10/2010
- Růžicka, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. Rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005
- Schultz, T.: Sailing Away from Judicial Interference: Arbitrating the America's Cup. ISLJ 1-2/2006
- Siekmann, R., Soek, J.: *Lex Sportiva: What is Sports Law?* The Hague: T.M.C. Asser Press, 2012
- Silance, L.: *Les sports et le droit*. Paris: De Boeck, 1998

- Simma, B.: The Court of Arbitration for sport, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006
- Simon, G.: L'indépendance des arbitres du TAS, in Mbaya, P.: *Le sport et ses événements face au droit et à la justice*. Larcier, 2010
- Smith de-Bruin, M.: An Irish Court of Arbitration for Sport, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006
- Soek, J.: The Athlete's Right to Respect for his Private Life and his Home. ISLJ, 3-4/2008
- Steingruber, A.: Sports Arbitration: Determination of the Applicable Regulations and Rules of Law and their Interpretation. ISLJ, 3-4/2010
- Sternheimer, W., Le Lay, H.: Arbitrages ordinaires pouvant être soumis au Tribunal Arbitral du Sport. Bulletin TAS, 1/2012
- Tarasti, L.: Interplay Between Doping Sanctions Imposed by a Criminal Court and by a Sport Organization. ISLJ, 3-4/2007
- Thornton, P.: *Sports Law*. London: Jones and Bartlett Publishers, 2011
- Vedder, Ch. The Heritage of Two Decades of Arbitration in Doping-Related Disputes. ISLJ 3-4/2005
- Valloni, L., Pachmann, T.: *Sports Law in Switzerland*. Kluwer Law International, 2011
- Voicu, A.: Romania's Court of Sports Arbitration: Establishment, Competences, Organization and Functioning. ISLJ, 1-2/2006
- Voser, N.: New Rules on Domestic Arbitration in Switzerland. ASA Bulletin, 28 (2010) / Issue 4
- Vrijman, E.: Experiences with Arbitration before the CAS: Objective Circumstances or Purely Individual Impressions?, in Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. (editors): *The Court of Arbitration for Sport 1984 - 2004*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006
- Vybíral, P.: K novému zákonu o mediaci s přihlédnutím ke vztahům s mezinárodním prvkem. Obchodní právo, 7-8/2012

- Vybíral, P.: Mezinárodní mediace z pohledu práva České republiky. Obchodní právo, 12/2012
- Vybíral, P.: Odpovědnost a ručení v souvislosti s činností sportovních klubů a organizací, in Odpovědnost a ručení v právu obchodních společností. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013
- Vybíral, P.: Olympijské hry v Londýně a řešení sporů, in Dobiáš, P. a kol.: Recentní aspekty vnitrostátní a mezinárodní arbitráže. Aleš Čeněk, 2013
- Wyler, R.: La convention d'arbitrage en droit du sport. Zeitschrift für schweizerisches Recht, 1/1997
- Zagklis, A.: The CAS Ad Hoc Division at the XX Olympic Winter Games in Turin. The International Sports Law Journal 3-4/2006

Seznam rozhodnutí:

- Rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu ve věci Gundel/FEI and CAS (BGE 119 II 271)
- Rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu ve věci Lazutina, Danilova/IOC, ISF (BGE 129 III 445)
- Rozsudek SDEU čj. C-51/96 a C-191/97, SbSD, 2000
- Nález Ústavního soudu sp. zn. ÚS sp. zn. II. ÚS 452/98
- Rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu BGE 4A_490/2009
- Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3486/10
- Rozsudek SDEU ve věci „Bosman“ C-415/93, SbSD, 1995
- Rozhodčí nález CAS 98/201, Celtic Plc / UEFA
- Rozhodčí nález CAS 2001/A/317, A. / FILA
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu 28 Cdo 2865/2006
- Rozhodčí nález TAS 2009/A/1928 & 1929, Olympique Lyonnais c. US Soccer Federation (Sonia Bompastor & Camille Abily)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu 28 Cdo 2865/2006
- Rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu BGE 119 II 271
- Rozhodnutí Albert a Le Compte v. Belgie, stížnost č. 7299/75, 7496/76
- Rozhodčí nález CAS 2011/A/2658, BOA v. WADA
- Rozhodčí nález TAS 2011/A/2433, Amadou Diakite c. FIFA
- Rozhodčí nález CAS 2008/O/1483, AHF, KzHF, KHA v. IHF
- Rozhodčí nález CAS 2007/A/1396 & 1402, WADA & UCI v. Alejandro Valverde & RFEC
- Rozhodčí nález CAS 2001/A/317, A. / FILA

- Rozhodčí nález CAS 2008/A/1545, Andrea Anderson et al. v. IOC
- Rozhodčí nález CAS 2004/O/649, USADA v. G.
- Rozhodčí nález CAS 2011/A/2384 & CAS 2011/A/2386, UCI v. Alberto Contador & RFEC / WADA v. Alberto Contador & RFEC
- Rozhodčí nález CAS 2010/A/2083, UCI v. J. Ullrich & Swiss Olympic
- Soudní dvůr Evropské unie - rozhodnutí C-519/04 P
- Rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu 4A_198/2012
- Rozhodnutí anglického Vrchního soudu ve věci Walkinshaw v. Diniz [2000] 2 All E.R. (Comm.) 237 (Q.B.)
- Rozhodčí nález CAS 2010/A/2091, Dennis Lachter v. Derek Boateng Owusu
- Rozhodčí nález CAS 2007/A/1370, FIFA v. STJD & CBF & Mr Ricardo Lucas Dodô, CAS 2007/A/1376, WADA v. STJD & CBF & Mr Ricardo Lucas Dodô
- Rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu 4A_71/2010
- Rozhodčí nález CAS 2011/O/2574, UEFA v. FC Sion/Olympique des Alpes SA
- Rozhodčí nález CAS 2011/A/2384 & CAS 2011/A/2386, UCI v. Alberto Contador & RFEC / WADA v. Alberto Contador & RFEC
- Rozhodčí nález CAS 2007/A/1394, Floyd Landis v. USADA
- Rozhodčí nález CAS 2006/A/1008, Rayo Vallecano de Madrid SAD v. FIFA
- Rozhodčí nález CAS 2010/A/2172, O. v. UEFA
- Rozhodčí nález CAS 2010/A/2071, IFA v. FAI, Kearns & FIFA
- Rozhodčí nález CAS 2008/A/1615, HMPF v. UIPM, AOC, MPA & Angela Darby
- Rozhodčí nález CAS 2006/A/1018, C.A. River Plate v. Hamburger S.V.
- Rozhodčí nález CAS 2008/A/1644, M. v. Chelsea Football Club Ltd.
- Rozhodčí nález CAS ad hoc Division OG 00/013, Bernardo Segura / IAAF
- Rozhodčí nález TAS Chambre ad hoc JO 96/006, M. / AIBA
- Rozhodčí nález CAS ad hoc Division OG 02/007, Korean Olympic Committee (KOC) / International Skating Union (ISU)
- Rozhodčí nález CAS 2001/A/354, IHA / LHF & FIH & CAS 2001/A/355, LHF / FIH
- Rozhodčí nález CAS ad hoc Division OG 02/007, Korean Olympic Committee (KOC) / International Skating Union (ISU)
- Rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu BGE 118 II 353
- Rozhodčí nález CAS OG 12/10
- Rozhodčí nález CAS OG 12/05
- Rozhodčí nález CAS OG 12/07
- Rozhodnutí švýcarského Nejvyššího soudu BGE 4A_558/2011

Internetové zdroje:

www.tas-cas.org

<http://nv.fotbal.cz>

www.cslh.cz

www.admin.ch

www.bger.ch

www.fotbal.cz

www.cbf.cz

www.fifa.com

www.iihf.com

www.cslh.cz

www.wada-ama.org

www.antidoping.cz

<http://hudoc.echr.coe.int>

www.olympic.cz

www.ucps.sk

www.fiba.com

www.dis-arb.de

www.gesetze-im-internet.de

www.law.cornell.edu

www.nhl.com

www.soud.cz

www.futbalsfz.sk

www.asser.nl

<http://uscode.house.gov/>

www.sportresolutions.co.uk

www.carrard-associes.ch